

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
FEN - EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

**KAVAKLI KÖYÜ (AYDIN-BOZDOĞAN) AĞZI
(METİN-GRAMER-SÖZLÜK)**

BİTİRME TEZİ

**HAZIRLAYAN
ŞAKİR MADRAN**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. ALİ AKAR**

**MUĞLA
MAYIS 2010**

Bu bitirme çalışması günü aşağıda adı geçen jüri üyeleri huzurunda savunulmuş, oy birliği ile kabul / red edilmiştir.

Üye

Üye

Üye

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
ÖN SÖZ.....	8
KISALTMALAR	9
1. GİRİŞ	10
AYDIN TARİHİ.....	10
TARİH ÖNCESİ DÖNEM	10
2. TÜRK TARİHİ DÖNEMİ.....	11
BÖLGENİN AĞIZ YAPISINI OLUŞTURAN BOYLAR, OYMAKLAR	13
KAVAKLI KÖYÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ.....	14
KÖYÜN TARİHÇESİ	14
I. SESLER.....	16
I. 1. ÜNLÜLER	16
I. 1. 1. ÜNLÜ TÜRLERİ	16
I. 1. 1. 1 ALAFON ÜNLÜLER.....	16
I. 1. 1. 2. UZUN ÜNLÜLER	16
I. 1. 1. 2. 1. Birincil Uzun Ünlüler	16
I. 1. 1. 2. 2. Hece Kaynaşması Yoluyla Oluşan Uzun Ünlüler	17
I. 1. 1. 2. 3. Ünsüz Yitimi İle Oluşan Uzun Ünlüler.....	17
II. 1. ÜNSÜZLER.....	18
II. 1. 1 ÜNSÜZ TÜRLERİ.....	18
III. SES DEĞİŞMELERİ	19
III. 1. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ	19
III. 1. 1. ÜNLÜ UYUMU	19
III. 1. 1. 1. Büyük Ünlü Uyumu.....	19
III. 1. 1. 1. 1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi	19
III. 1. 1. 1. 2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi	19
III. 1. 1. 1. 3. Ek ve Edatlarda Ünlü Uyumu	20
III. 1. 1. 1. 4. Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması	20
III. 1. 1. 2. Küçük Ünlü Uyumu	21
III. 1. 1. 3. Ön Ünlülerin Arthlaşması	21
III. 1. 1. 4. Art Ünlülerin Önlüleşmesi.....	21
III. 1. 1. 5. Geniş Ünlülerin Daralması	21
III. 1. 1. 6. Dar Ünlülerin Genişlemesi	22
III. 1. 1. 7. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması.....	22
III. 1. 1. 8. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	22
III. 2. ÜNLÜ TÜREMELERİ	23
III. 2. 1. Başta Ünlü Türemesi.....	23
III. 2. 2. İçte Ünlü Türemesi	23
III. 2. 3. Sonda Ünlü Türemesi.....	24
III. 3. ÜNLÜ DÜŞMELERİ	24
III. 3. 1. Vurgusuz Orta Hece Dar ünlülerinin Düşmesi	24
III. 3. 2. Akıcı Ünsüz Yanındaki Geniş Ünlülerin Düşmesi.....	25
III. 3. 3. Bağlantılı Kelimelerde Ünlü Düşmesi.....	25
III. 4. ÜNSÜZLERDE SES OLAYLARI	25
III. 4. 1. ÜNSÜZ TÜREMELERİ	25

III. 4. 1. 1. Başta Ünsüz Türemesi.....	25
III. 4. 1. 2. İçte Ünsüz Türemesi.....	25
III. 4. 1. 3. Sonda Ünsüz Türemesi	26
III. 5. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ.....	26
III. 5. 1. İLK SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ	26
III. 5. 1. 1. Tonlulaşma	26
III. 5. 1. 2. Tonsuzlaşma.....	27
III. 5. 2. İÇ SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ	28
III. 5. 2. 1. İç Seste Tonlulaşma.....	28
III. 5. 2. 2. İç Seste Tonsuzlaşma.....	28
III. 5. 2. 3. İç Seste Sızıcılılaşma	29
III. 5. 2. 4. İçseste Ünsüz Değişmeleri.....	29
III. 5. 2. 5. İç Seste Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	29
III. 5. 2. 6. İç Seste Diğer Ünsüz Değişmeleri.....	30
III. 5. 2. 7. İç Seste Ünsüz Benzeşmeleri.....	30
III. 5. 2. 7. 1. İlerleyici Ünsüz Benzeşmesi.....	30
III. 5. 2. 7. 2. Gerileyici Ünsüz Benzeşmesi	30
III. 5. 2. 8. Son Seste Ünsüz Değişmeleri	30
III. 5. 2. 8. 1. Son Seste Tonlulaşma.....	30
III. 5. 2. 8. 2. Son Seste Sızıcılılaşma	30
III. 6. ÜNSÜZ DÜŞMESİ	31
III. 6. 1. Sızıcı Ünsüzlerin Düşmesi.....	31
III. 7. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ	31
III. 8. HECE KAYNAŞMASI	32
III. 9. HECE YUTUMU.....	32
III. 10. DİFTONG	32
III. 11. İKİLEME	32
III. 12. GÖÇÜŞME	32
III. 13. TARİHİ ŞEKİLLERİYLE KORUNAN SÖZCÜKLER	32
ŞEKİL BİLGİSİ	33
I. İSİMLER.....	33
I. 1. İsim Türetme Ekleri	33
I. 1. 1. İsimden İsim Türetme Ekleri	33
I. 1. 2. Fiilden İsim Türetme Ekleri	35
I. 2. İSİM ÇEKİM EKLERİ	35
I. 2. 1. ÇOKLUK EKLERİ.....	35
I. 2. 2. İYELİK EKLERİ	36
I. 2. 3. HAL EKLERİ.....	36
I. 2. 3. 1. İlgi Eki	36
I. 2. 3. 2. Belirtme Hali Eki.....	37
I. 2. 3. 3. Yönelme Hali Eki.....	37
I. 2. 3. 4. Bulunma Hali Eki	38
I. 2. 3. 5. Ayrılma Hali Eki.....	38
I. 2. 3. 6. Eşitlik Hali Eki.....	38
I. 2. 3. 7. Araç Hali Ekleri.....	39
I. 2. 4. AİTLİK EKİ	39
I. 2. 5. SORU EKİ.....	39
II. SIFATLAR	40

II. 1. Niteleme Sıfatları.....	40
II. 2. Belirtme Sıfatları.....	40
II. 2. 1. İşaret Sıfatları.....	40
II. 2. 2. Sayı Sıfatları	40
II. 2. 2. 1. Asıl Sayı Sıfatları.....	40
II. 2. 2. 2 Sıralama Sayı Sıfatları.....	41
II. 2. 2. 3. Üleştirme Sayı Sıfatları.....	41
II. 2. 2. 4. Kesir Sayı Sıfatları.....	41
II. 2. 3. Soru Sıfatları	41
II. 2. 4. Belirsizlik Sıfatları	41
III. ZARFLAR.....	42
III. 1. Yer ve Yön Zarfları	42
III. 2. Zaman Zarfları	42
III. 3. Niteleme ve Durum Zarfları.....	43
III. 4. Azlık-Çokluk Zarfları	44
III. 5. Soru Zarfları	45
IV. ZAMİRLER	45
IV. 1. Şahıs Zamirleri	45
IV. 2. Dönüşlülük Zamiri	46
IV. 3. İşaret Zamirleri.....	46
IV. 4. Soru Zamirleri	47
IV. 5. Belirsizlik Zamirleri	47
V. FİİLLER	48
V. 1. Fiil Türetme Ekleri.....	48
V. 1. 1. Fiilden Fiil Türeten Ekler.....	48
V. 1. 2. İsimden Fiil Türeten Ekler	48
V. 2. Şahıs Ekleri	49
V. 3. Şekil ve Zaman Ekleri.....	50
V. 3. 1. Bildirme Kipleri	50
V. 3. 1. 1. Geniş Zaman.....	50
V. 3. 1. 2. Bilinen Geçmiş Zaman.....	51
V. 3. 1. 3. Öğrenilen Geçmiş Zaman	52
V. 3. 1. 4. Şimdiki Zaman	52
V. 3. 1. 5. Gelecek Zaman	54
V. 3. 2. Tasarlama Kipleri	55
V. 3. 2. 1. Emir-İstek	55
V. 3. 2. 3. Şart Eki	56
V. 3. 2. 4. Gereklilik Eki	56
V. 3. 3. Fiillerin Birleşik Çekimleri.....	56
V. 3. 3. 1. Hikaye.....	56
V. 3. 3. 1. 1. Bilinen Geçmiş Zamanın Hikayesi	56
V. 3. 3. 1. 2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi.....	57
V. 3. 3. 1. 3. Şimdiki Zamanın Hikayesi	57
V. 3. 3. 1. 4. Geniş Zamanın Hikayesi.....	57
V. 3. 3. 1. 5. Gelecek Zamanın Hikayesi.....	57
V. 3. 3. 2. Rivayet.....	57
V. 3. 3. 2. 1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti	57
V. 3. 3. 2. 2. Şimdiki Zamanın Rivayeti.....	58

V. 3. 3. 2. 3. Geniş Zamanın Rivayeti	58
V. 3. 3. 2. 4. Gelecek Zamanın Rivayeti	58
V. 3. 3. 2. 5. Şartın Rivayeti	58
V. 3. 3. 2. 6. İsteğin Rivayeti	58
V. 4. EK- FİİL (CEVHER FİİL)	58
V. 4. 1. Ek-Fiilin Geniş Zamanı	58
V. 4. 2. Ek-Fiilin Hikayesi.....	59
V. 4. 3. Ek-Fiilin Rivayeti	59
V. 4. 4. Ek-Fiilin Olumsuzu	59
V. 5. FİİLİMSİLER	60
V. 5. 1. İsim-Fiiller.....	60
V. 5. 1. 1. –mA eki	60
V. 5. 1. 2. –mAk eki	60
V. 5. 1. 3. –İş eki.....	60
V. 5. 2. Sıfat-Fiiller	60
V. 5. 2. 1. –An eki.....	60
V. 5. 2. 2. –cAk eki.....	61
V. 5. 2. 3. –dIk eki.....	61
V. 5. 2. 4. –mİş eki	61
V. 5. 2. 5. –AsI eki.....	61
V. 5. 2. 6. –mEz eki.....	61
V. 5. 2. 7. –Ar eki	61
V. 5. 3. Zarf-Filler	61
V. 5. 3. 1. –A eki.....	62
V. 5. 3. 2. –ArAk eki.....	62
V. 5. 3. 3. –Alı eki.....	62
V. 5. 3. 4. –AsI/ AsIyA eki.....	62
V. 5. 3. 5. –Ip eki.....	62
V. 5. 3. 6. –IncA eki	62
V. 5. 3. 7. –kAn	62
V. 5. 3. 8. –mAdAn eki	63
V. 5. 3. 9. –mI eki.....	63
V. 5. 3. 10. –dIkçA	63
VI. EDATLAR.....	63
VI. 1. Ünlemler	63
VI. 1. 1. Ünlemler	63
VI. 1. 2. Seslenme Edatları	64
VI. 1. 3. Gösterme Edatları	64
VI. 2. Bağlama Edatları.....	64
VI. 2. 1. Sıralama Edatları.....	64
VI. 2. 2. Denkleştirme Edatları	64
VI. 2. 3. Karşılaştırma Edatları	64
VI. 2. 4. Cümle Başı Edatları	65
VI. 3. Çekim Edatları.....	65
SONUÇ.....	66
METİNLERDE KULLANILAN İŞARETLER	68
METİNLER.....	70
SÖZLÜK.....	156

BİBLOGRAFYA.....	166
KAVAKLI KÖYÜ HARİTASI.....	167

ÖN SÖZ

Kavaklı köyü ağızı, Aydın yöresi ağızları içerisinde incelemeye değer gördüğümüz bir ağız olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden bitirme çalışmamızı bu doğrultuda gerçekleştirmeye çalıştık.

Aydın ağızı üzerine bağımsız bir çalışmanın olmaması da bizi ayrıca bu araştırmayı yapmak için heveslendirdi. Her ne kadar sadece Kavaklı köyünün ağız özelliklerini incelemiş olsak bile inanıyoruz ki yaptığımız bu çalışma Türkiye Türkçesi'nin tarihi sorunlarının aydınlatılmasına katkı sağlaması yanında, üzerinde neredeyse bağımsız bir çalışma yapılmamış olan Bozdoğan yöresinin, özellikle Kavaklı köyünün önemli kültürel değerlerinden olan ağız özelliklerini ortaya çıkaracaktır.

Bitirme çalışmamız üç aşamadan meydana gelmektedir. Birinci aşamada, ağız özelliklerinin yaşandığı yerde yaşayan ve konuşma organlarında herhangi bir eksiklik olmayan kişilerden ses cihazı yardımıyla metinler derlenmiştir. İkinci aşamada bu ses kayıtları aynen yazıya geçirilerek metinler halinde çözülmüştür. Çalışmamızın son aşamasında ise metinler üzerinde gramer çalışması yapılarak Kavaklı köyü ağızının fonetik ve morfolojik özellikleri ortaya konmuştur.

Bitirme çalışmamızı “Giriş”, “Gramer Özellikleri”, “Metinler” ve “Sözlük” olarak dört ana bölümden oluşturduk. “Giriş” bölümünde Aydın tarihi, ağız özellikleri-tarih ilişkisi, Aydın ağızı üzerinde yapılan çalışmalar ve tabii ki incelemesini yaptığımız Kavaklı köyü hakkında genel bir bilgi verdik. “Gramer Özellikleri” bölümünde Kavaklı köyü ağızının gramer özelliklerinin ses ve yapı bilgisi bakımından incelemesi yapılmıştır. “Metinler” bölümünde, kasetlerdeki metinlerin ağız özellikleri dikkate alınarak yapılan transkripsiyonlu metinler yer almaktadır. “Sözlük” bölümünde ise, metinlerde yer alan yazı dilinden farklı ses ve yapı özellikleriyle kullanılan sözcüklere yer verilmiştir.

Bu bitirme çalışmasının oluşturulmasında bana yardımcı olan aileme ve malzeme toplamamda yardımcı olan köy halkına, tezi yazarken yardımcı olan tüm arkadaşlarıma ve beni bu çalışma için yönlendiren, yüreklendiren danışman hocam Doç. Dr. Ali Akar'a teşekkürü borç bilirim.

Şakir MADRAN

KISALTMALAR

a.g.e.:adı geçen eser

Bk.:Bakınız

C.:Cilt

s.:sayfa

S.:Sayı

GİRİŞ

Aydın ili, Ege bölgesinde 8007 km² lik bir alanı kapsar. İlin toplam nüfusu 2009 adrese dayalı kayıt sistemine göre 979.155'dir. Doğusunda Denizli, batısında Ege Denizi, güneyinde Muğla, kuzeyinde ise İzmir ve Manisa illeri bulunmaktadır.

Aydın, sınırları itibariyle tamamıyla Ege bölgesindedir. Kıyı kesiminden iç bölgelere geçit yeri olduğundan ulaşım konusunda gelişmiştir. Dağların denize paralel uzanmasından dolayı Akdeniz iklimi iç bölgelere 150-200 km derinliğe kadar sokulmuştur. Tipik Akdeniz iklimi özelliklerine sahiptir. Kışlar ılık ve yağışlı, yazlar ise kurak ve sıcaktır. İlde yıllık ortalama sıcaklık 17.6 °C dir. İlin yönetim birimleri; Bozdoğan, Buharkent, Çine, Didim, Germencik, İncirliova, Karacasu, Karpuzlu, Koçarlı, Köşk, Kuşadası, Kuyucak, Nazilli, Söke, Sultanhisar ve Yenipazar'dır. Tarihi M.Ö. 7000'li yıllara dayanan bu topraklarda tarım, sanayi, dış ticaret ve turizm faaliyetleriyle her yönden gelişmiş bir şehirdir. Bir o kadar da doğal güzelliklere ve tarihi eserlere sahiptir.

AYDIN TARİHİ

1. TARİH ÖNCESİ DÖNEM

Aydın ilinin ilk çağlardan bugüne kadar kullanılan isimleri arasında; Antheia, Tralles, Ceasarec, Andropolis, Güzelhisar, Aydın Güzelhisarı, Aydın Eli ve Aydın şeklinde değişmiştir.

M.Ö. 14. ve 12. yy. da Ege ve Doğu Akdeniz'in her yanına dağılan halk toplulukları kavimler halinde Ege kıyılarına yerleşmeye başlamışlardır. Bu kavimlerden Aioller ve İonlar Batı Anadolu'da Büyük ve Küçük Menderes vadilerine yerleşmeye başlamışlardır. Bu dönemde ticaret ve kültürel açıdan Aydın bölgesi gelişme göstermiştir.

Lidya döneminde Tralles (Aydın) kenti, Kilikya, İran, Suriye ve Uzak Doğudan gelen ticaret mallarının toplandığı ve limana gönderildiği, toplanma merkezi durumundadır. Bu dönemde iç bölgelerden getirilen ürünler Milet limanından ihraç edilmektedir. Lidyalıların parayı bulmasıyla beraber Tralles (Aydın) kenti ticaret ve kültürde büyük gelişmeler göstererek bölge ekonomisinin lideri konumuna gelmiştir.

İonlar'ın M.Ö. 1200 yılında Gediz ve Büyük Menderes ovalarında kurmuş oldukları şehirlerin en önemlisi Milet şehriydi. İonlardan sonra M.Ö. 5. yy da İran'dan gelen Perslerin istilası sonucunda Doğu kültürü ile tanışan Batı Anadolu kentlerinde Greko-Pers denilen yeni bir kültür oluşturulmuştur. Perslerin hoşgörüsüz davranışları İon şehirlerinin kolonileri ile olan bağlantısını koparmıştır. M.Ö. 5. yy. da karışıklıklar başlar. Perslerin bölgedeki egemenliği Makedonya'nın başına Aleksandr gelene dek devam eder ve Helenistik dönem başlar. Tüm bu istilalar sırasında Tralles (Aydın) askeri üs olarak odaksal konumunu korumuştur.

M.Ö. 1. ve 2. yy. da Roma yönetimi altında kalan bölge ekonomik, ticari ve kültürel alanlarda önemli gelişmeler göstermiştir. Bu gelişmeler sonucu Efes, Milet, Tralles ve Aphrodisias kalkındı ve büyük boyutlu anıtsal yapılarla donatıldı. M.S. 6. ve 9. yüzyıllar arasında İran Sasanileri, daha sonra Müslüman Arap akınları, Bizans'ı yıpratın büyük sorunlar olmuştur. Bu dönemde harap olan kentler "Sitadel" denilen yüksek tepelerde hisar şeklinde yeniden oluşturulmuştur. Tralles, ise açık alanlarda bir tepe üzerine alınmıştır.

10. yüzyıldan itibaren yoğunlaşın Türk göçleriyle yöreye gelen Türkmenler kırsal alanları boşaltılmış şekilde bulurlar. Bu da Türkmenlerin batı yönünde ilerlemesini kolaylaştırmıştır.

2. TÜRK TARİHİ DÖNEMİ

Aydın bölgesinde Türkler ilk defa 1069-1070 Afşin Bey'in adalar denizi olarak bilinen Ege kıyılarına kadar uzanan akınları ile erken dönem Türk denizciliğinin öncüsü olan Çaka Bey'inde serüven dolu yaşamı ve Batı Anadolu kıyılarında 1080'li yıllarda giriştiği mücadelelere rağmen; Bizans entrikaları sonucunda Anadolu Selçuklu Sultanı olan damadı Kılıç Arslan tarafından öldürülmüştür. 1176'da Sultan Kılıç Arslan Bizanslıları yenerek Batı Anadolu'yu ve Menderes boylarına girerek Antiocheia (Başaran) ve Tralles (Aydın) kalelerini almış ve Ege kıyılarına kadar ulaşmıştır. Ama imparatorluğun karşı girişimiyle geri çekilmek zorunda kalmıştır.

Selçuklular denize ulaşılmadıkça uluslararası ticaretin dışında kaldıklarını görmüşlerdir. Bunun için kıyıya ulaşmaları şarttır. 1200'lerden sonra Türkmenler

küçük boyutlu gemilerle ticarete başlamışlardır. Hatta bu Bizanslılar için beklenmedik sürpriz olmuştur. Karşı harekatta bulduysalar da başarılı olamamışlardır. Türkler daha da güçlenerek Rodos, Sisim ve Sakız adası gibi adaları ele geçirmişlerdir. Daha sonra bu bölgeye Emir Menteşe sahip olmuştur. 1296'dan önce Emir Menteşe Bey ölünce yerine, Menteşe Alayının başına damadı Sasa Bey, Aydın Alayı başına da Mehmet Bey geçmiştir. 1304 ile 1307 yılları arasında süren askeri hareketler sonucunda bir çok kent ve kıyılar tekrar Türkmenlerin egemenliğine geçmiştir. Daha sonra Sasa Bey ve Aydınolu Mehmet Bey arası bozulmuştur ve Sasa Bey, Mehmet Bey'e yenilerek hayatını kaybetmiştir. Böylece Laskarid İli, Aydın Eli olmuştur.

Mehmet Bey fetihlere devam ederek, fethettiği yerleri oğulları arasında paylaşmıştır. 1334 yılında ölmesi sonucu oğulları içinde kardeşlerinin de onayını alarak beyliğin başına Umur Bey geçmiştir. Umur Bey döneminde aralıksız seferler yapılmıştır. Hatta Karadeniz'i geçerek Kili ve Eflak'a bile gidilmiştir sefere.

Umur Bey'in Batı Anadolu ve Adalar denizindeki askeri ve siyasi etkinliği Latinleri endişeye düşürmüştür. Avrupalılar bir donanma oluşturarak İzmir'e saldırmışlardır. İlk saldırıyı püskürten Umur Bey, ikinci saldırıya dayanamayarak geri çekilmiştir ve Türk donanması yok edilmiştir. Donanma yok edilince Beyliğin ekonomisi bozulmuştur. Daha sonra Umur Bey kara saldırılarına başlamıştır. 1348 yılında öldürülmüştür. Yerine ise ağabeyi Hızır Çelebi geçmiştir. Abisi gibi hızlı ve çevik olmamasından dolayı ağır antlaşmalara imza atmıştır. Bu antlaşmalar sonucu beyliğin bütün faaliyetleri durdurulmuş, dolayısıyla beylik çökmeye yüz tutmuştur. Hızır Bey'den sonra 1360'da kardeşi İsa Bey geçmiştir. I. Beyazıt'ın fetihçi politikası ve Anadolu birliğini oluşturmak için beylikler üzerine yürümesi sonucu bir çok Anadolu beyliği Osmanlı toprağına katılmıştır. Aydınoluğulları da 1390'da Osmanlı topraklarına katılmıştır. Ankara Savaşından sonra ise Timur Aydın Eli'ni ise İsa Bey'in oğullarından Musa ve II. Umur Bey'e bırakmıştır. Daha sonra Umur Bey'in yerine damadı Cüneyt Bey 1405 yılında beyliğin başına geçmiştir. Daha sonra tekrar toparlanan Osmanlılar Sultan II. Murat döneminde Aydın Elini Osmanlı birliğine katmıştır ve Aydın sancağı olarak yönetilmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde önemli bir tarım

havzası olduğu için Aydın-İzmir arası demiryolu yapılmıştır. Burada üretilen pamuk, tütün ve susam dışarıya ihraç edilmiştir. I. Dünya savaşında, imparatorluk sınırları içinde olduğu gibi, Aydın'da da zaten zayıf olan sosyal düzenini temelinden sarsmış, asayişsizlik daha da çok artmıştır. Osmanlı'nın yenilmesi ile Mondros Mütarekesi sonucu İzmir, Aydın ve Balıkesir Şubat 1919'daki Paris Toplantısında Yunanlılara bırakılmıştır. İzmir'in işgalinden sonra 27 Mayıs 1919'da Aydın işgal edilmiştir. 8 Ağustos 1919 Nazilli Kongresi sonucu "Kuva-yi Milliye" halk ordusu olarak şekillenmiştir. Yörük Ali Efe ve Çakıcı Mehmet Efe'nin direnişleriyle karşılaşan Yunanlılar, yer yer Aydın dışına atılmışlardır; ama düzenli birlik olmadığı için tekrar geri dönmüşlerdir. Bu sert çarpışmalar dönemi Ankara hükümetine büyük zaman kazandırmıştır. 26 Ağustos 1922'de başlayan Büyük Taarruz ile Yunanlılar kaçarken köy ve şehirleri ateşe vermişlerdir. İl topraklarına ulaşan Türk Ordusu 5 Eylül'de Nazilli'yi, 7 Eylül'de Aydın'ı işgalden kurtarmıştır. Zaten önemli ve büyük bir kent olan Aydın, cumhuriyetin ilanından sonra devam ettirmiştir.

BÖLGENİN AĞIZ YAPISINI OLUŞTURAN BOYLAR, OYMAKLAR

Bölge ağızlarının şekillenmesinde etnik yapıların büyük etkisi olduğu kesindir. Fakat iskan tarihine ait metinlerle dil metinlerini karşılaştırmadan boy-ağız ilişkilerinin kurulabilmesi mümkün değildir. Anadolu ağızlarının oluşumunda Kayı, Kınık, Avşar, Salur, Çepni, Bayındır, Bayat, Alayuntlu ve Eymir boylarının etkili olduğu belirtilmekte ancak; bunların etki derecelerinin net bir şekilde belirlenmesinin mümkün olmadığı söylenmektedir.¹ Çünkü zaman içinde iç göçler yerli öğelerle etkileşmelerle ve diğer nüfus hareketlerinden dolayı ağız özelliklerinin birbirine karıştığı büyük bir ihtimaldir.

1071'den sonra Anadolu'ya kümeler halinde gelen Oğuz boyları ve 1220'de başlayan Moğol hücumunun etkisiyle Türkistan, Horasan ve Azerbaycan bölgelerinden Anadolu'ya büyük ve güçlü bir akış sağlayan Oğuz boyları, Anadolu'da Oğuzlar'ın ezici bir çoğunluğa sahip olmalarını sağlamıştır. Bu sürecin hareketli ve önemli bir yerleşimi olan Aydın İli'ne bağlı Karacasu, Çine, Yenipazar, ve Bozdoğan ilçelerine Oğuz boylarının yoğun olarak yerleştiklerini,

¹ Ali Akar, *Muğla Ağızları*, Muğla Üniversitesi yay. Muğla 2006, s. 4

tarihî kaynaklardan öğrenmekteyiz. Zaten bu ilçeler Büyük Menderes nehrinin güney tarafında kaldıkları için Karia bölgesi içindedirler.

İlçenin adı Boz ve Doğan kelimelerinden meydana gelmiştir. İlk anlamı olarak Bozdoğan ateşli silahlar bulunmadan kullanılan ilkel bir silahtır. Anadolu'ya göç eden Oğuz boyları içinde "Bozdoğan'lılar" boyu olduğu bugün tarihi kaynaklarda yazılmaktadır. Ve bunların en büyük özelliklerinin yerleştikleri bölgelere adlarını vermeleri olduğu bilinmektedir. Ayrıca Bozdoğan'ın bir mahallesinin ismi de Eymir' dir. Eymür boyunun bugünkü Eymir mahallesinde yurt edindikleri bazı kaynaklarda rivayet edilmektedir. İsimden de anlaşılacağı gibi Oğuz-Türkmen yerleşiminin izleri görülür.

KAVAKLI KÖYÜ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Ağız özellikleri üzerinde inceleme yapmış olduğumuz Kavaklı köyü Aydın'dan 65 km uzaklıktadır. Bozdoğan ile Nazilli arasında bulunmaktadır. Bozdoğan'a uzaklık 10 km'dir. Madran dağının eteğinde kurulan Bozdoğan ilçesine bağlı bir köydür. Köy ilçesinin batısında bulunan Madran dağının kuzeyine doğru devam eden uzantısının doğu eteğinde bulunmaktadır. Kavaklı köyünün doğusunda daha önce Bozdoğana 1987 yılından itibaren Nazilli ilçesine bağlı Beyerli köyü, batısında Alioğullar köyü, kuzeyinde Osmaniye köyü, güneyinden Yeniköy ile çevrilidir. Tamamıyla Ege bölgesinde bulunmaktadır. İklim olarak Akdeniz iklim tipi hüküm süren köyümüzde; kışlar, ılık ve yağışlı; yazlar, kurak ve sıcaktır. Yağmurlar genellikle ekim ayında başlar, nisan ayı sonlarına kadar devam eder. Yağışlar genellikle yağmur şeklindedir. Kavaklı köyü 240 haneden oluşur ve 850 nüfusludur. Köyümüzün geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Köyümüz su, elektrik, yol ve altyapı konusunda gelişmiş bir köydür. Köyümüzün çevresinde Akdeniz bitki örtüsünün karakteristik bitkisi olan makiler bulunur. Köyde ilkokul vardır. Ortaokul ve lise okuyanlar ilçeye gitmektedir.

KÖYÜN TARİHÇESİ

Kavaklı köyünün kuruluş tarihi hakkında kesin bilgiler yoktur. Türkleştirme çalışmaları çerçevesinde aşiretler halindeki gruplar belirli yerlere

yerleştirilmiştir. Bu çerçevede bölgeye bazı grupların yerleştirilmesine karar verilmiştir. Köyün tarihi günümüzden 300 yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Kavakoğlu adındaki bir aşiretin göçebe olarak yerleşmesi ile zamanla nüfus artarak bir köy haline gelmiştir. Köyün adı da Kavakoğlu aşireti reisinin adından alınmıştır. Köyün tarihi olarak kuruluşunun eski olduğu köy sınırlarının daha önce Yenipazar'a bağlı Direcik köyünden Bozdoğan'a bağlı Pınarlı köyü sınırlarına kadar dayandığından anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak tüm bunlara baktığımızda; köyün Yörük kökenli olduğunu ve Aydın ağzını etkileyen oymak ve boyların Kavaklı köyünün ağzını da etkilediğini söyleyebiliriz.

I. SESLER

I. 1. ÜNLÜLER

I. 1. 1. ÜNLÜ TÜRLERİ

Derleme çalışması yapmış olduğumuz Kavaklı köyünde yazı dilimizde bulunan /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri dışında komşu seslerin etkileri ile oluşmuş ve boğumlama özellikleri değişmiş olarak duyulan başka ünlüler de bulunmaktadır. Bu ünlüler şunlardır:

I. 1. 1. 1 ALAFON ÜNLÜLER

- **é** : /e/ ünlüsünün daralması veya /ı/ ünlüsünün genişlemesi sonucu oluşmuştur. Kavaklı köyü ağzında sık görülen bir ünlüdür.

s tine “zeytine” (627); *bırakıvéresiyé*(158); *çéşmede*(2091)

I. 1. 1. 2. UZUN ÜNLÜLER

Kavaklı köyü ağzında uzun ünlülere rastlanmaktadır. Üç farklı şekilde ünlü uzunluğu görülmektedir: Birincisi aslî uzunluklardır ve örneklerine Kavaklı köyü ağzında fazla rastlanmamıştır. İkinci ünlü uzunluğu sebebi hece kaynaşmasıdır. Üçüncüsü ise ünsüz yitimi ile meydana gelen uzun ünlülerdir.

I. 1. 1. 2. 1. Birincil Uzun Ünlüler

Aslî ünlü meselesi Türk dilinde hala üzerinde tartışılan bir meseledir. Zeynep Korkmaz, bu konuda bölge ağızları üzerine çalışmalar yapmış ve Afyon, Denizli, Kütahya ağızlarında aslî ünlülere rastlamıştır.²

Aydın'ın Kavaklı köyü ağzında çok azda olsa aslî uzun ünlüye rastlamaktayız. Örnek olarak şu kelimeyi verebiliriz:

ğōrun (471)

² Ali Akar, *a.g.e.*, s. 11

bu sözcük kökleri yanında +la- isimden fiil yapma eki de bazı sözcüklerde uzun ünlülü olarak karşımıza çıkmaktadır.

ğurlāvérin “kurulayıveririm” (474)

I. 1. 1. 2. 2. Hece Kaynaşması Yoluyla Oluşan Uzun Ünlüler

Bu tür ünlü uzunluklarına /g/, /ğ/, /k/, /k̄/, /h/, /r/, /y/ seslerinin eriyip kaynaşması sonucunda iki hecenin kaynaşması, birleşmesi ile rastlanır.

▪ **/g/, /ğ/, /k/ ünsüzlerinin erimesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

yicēmiz “yiyeceğimiz” (1223); *yastīnı* “yastığımı” (1391); *āşamüzeri* “akşamüzeri” (409); *dūnnerine* “düğünlerine” (1873)

▪ **/h/ ünsüzünün erimesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

bi dā “bi daha” (1976); *sābı* “sahibi” (563); *bāçasında* “bahçesinde” (2230)

▪ **/r/ ünsüzünün erimesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

atākana “atarken” (1244); *v di* “verdi” (1313); *anamgilēnen* “anamgiller ile” (1828); *gāsı* “karısı” (9)

▪ **/y/ ünsüzünün erimesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

s tinen “zeytin ile” (646); *leydin* “öyleydi” (2323); *işelerimizi* “şeylerimizi” (2402); *ötūze* “öteyüz” (1381)

I. 1. 1. 2. 3. Ünsüz Yitimi İle Oluşan Uzun Ünlüler

Kavaklı köyünde en sık görülen ses olaylarından biridir. İç sesteki /r/ ünsüzü neredeyse kurallı olarak kaybolur ve önündeki ünlüyü uzatır. Bundan başka /k/, /g/, /l/, /h/, /n/, /s/, /v/ ve /y/ sesleri de düşerken kendilerinden önceki ünlüyü uzatırlar.

▪ **/ğ/, /k/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

bālanıpduru “bağlanıpduru” (1375); *yāmur* “yağmur” (2198); *ūraşıdıķ* “uğraşırdık” (2314); *yūsek* “yüksek” (1376)

▪ **/h/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

irāt “rahat” (1146); *mēmedi* “mehmedi” (2495); *āmedin* “ahmedin” (1656)

▪ **/l/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları**

gē “gel” (1702); *gēsinnē* “gelsinler” (2521)

- /n/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları

Metinlerde örneği azdır.

īsannā “insanlar” (750)

- /r/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları

ēkēni “erkeğini” (2369); *edēdik* “ederdik” (2392); *gādeşimiñ* “kardeşimin” (2408); *mavzerlēneñ* “mavzerler ile” (146)

- /v/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları

Metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

- /y/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları

dēzemin “teyzemin” (629); *s lermiş* “söylermiş” (778); *h le* “şöyle” (968);

ötūze “öte yüze” (1382); *akūz yuķara* “ak yüz yukara” (1988)

- /s/ ünsüzünün düşmesi ile oluşan ünlü uzunlukları

Metinlerde örneği azdır.

sēlenmemiş “seslenmemiş” (1273)

II. 1. ÜNSÜZLER

II. 1. 1 ÜNSÜZ TÜRLERİ

Kavaklı köyü ağzında yazı dilimizdeki ünsüzler dışında görülen ünsüzler şunlardır:

- /Ḳ/ ünsüzü: Patlamasını kaybetmiş yarı tonlu orta damak sesidir.

çocuḲlā “çocuklar” (95); *çomaḲ* “çomak” (2406)

- /ñ/ ünsüzü: Genizsi /n/ sesidir. Anadolu ağızlarının çoğunda duyulan bu ses Kavaklı köyü ağzında da varlığını korumaktadır.

göñülsüz “gönülsüz” (1838); *deñişdiriyo* “değiştiriyor” (2500); *ḳadınıñ* “kadının” (2514)

- /P/ ünsüzü: Patlamasını kaybetmiş yarı tonlu b-p arası ünsüz bir sestir.

şişip-duru “şişipdurur” (2201); *yanaşıP-barımış* “yanaşıpbarırmış” (1056); *mekduP* “mektup” (342)

- /T/ ünsüzü: Yarı tonlu /t~/d/ arası ünsüzdür.

gêT “git” (980)

III. SES DEĞİŞMELERİ

III. 1. ÜNLÜ DEĞİŞMELERİ

III. 1. 1. ÜNLÜ UYUMU

III. 1. 1. 1. Büyük Ünlü Uyumu

Büyük ünlü uyumu Türk dilinin en önemli kurallarından birisidir. Kavaklı köyü ağzında da bu ses olayı kendini göstermektedir.

Ünlü uyumu ilerleyici ve gerileyici benzeşme yolu ile oluşmaktadır.

III. 1. 1. 1. 1. İlerleyici Ünlü Benzeşmesi

- **Art sıraya geçenler**
mahanaya (< Ar. bahane) (2508)
habarım (< Ar. haber) (20)
oturukan “otururken” (700)
alafinnan “alev ile” (428)
- **Ön sıraya geçenler**
irehmetlik (< Ar. rahmet) (1294)
lire “lira” (1954)
mezerlik “mezarlık” (1754)

III. 1. 1. 1. 2. Gerileyici Ünlü Benzeşmesi

- **Art sıraya geçenler**
baraba (< Far. beraber) (2465)
musafir (< Ar. misafir) (163)
- **Ön sıraya geçenler**
dene (< Far. tane) (177)
ahçaya “akçe” (1557)

III. 1. 1. 1. 3. Ek ve Edatlarda Ünlü Uyumu

- **i- Cevher fiilinde ünlü uyumu:** i- cevher fiilinin görülen ve öğrenilen geçmiş zamanları ile şart çekimi Kavaklı köyü ağzında örneğine rastlanmamaktadır.
- **-ken ekinde ünlü uyumu:** -i cevher fiili ile –ken zarf-fiilinin birleşmesi ile oluşarak *iken* şeklini alan ve yazı dilinde uyum dışı kalan ek, Emecik ağzında uyuma girer.
yapāķana “yaparken” (231); *arāķan* “ararken” (738); *yataķtāķan* “yataktayken” (765); *duruķana* “dururken” (957)
- **-ki aitlik ekinde ünlü uyumu:**
bar māndaķı “parmağındaki” (1089); *tarafındaķı* “tarafındaki” (1402); *buradaķı* “buradaki” (1572)
- **+leyin ekinde ünlü uyumu:** Zaman zarfı ekidir. Metinlerde sadece bir kelimeye örneğine rastlanır.
sabalān “sabahleyin” (1921)
- **ile edatında ünlü uyumu:** Çekim edatı *ile* kalın sıradan gelen kelimelerde la biçiminde kelimeye eklenir. Bazen de gerileyici benzeşme ile (*ilen>nen*) *inen/inan/ina/nan* şeklinde görülür.
kūrēnen “kürekle” (1223); *onnarnan* “onlarla” (1281); *halamla* “halamla” (1686); *anamgilēnen* “anamgilerle” (1829); *şikātla* “şikayet ile” (2235)

III. 1. 1. 1. 4. Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması

Kavaklı köyü ağzında ünlü uyumu kuralına uyulmasına karşın birtakım ünsüzlerin etkisiyle bu uyum bozulur. /c/, /l/, /n/, /ş/, /h/ ve /y/ ünsüzleri, yanlarındaki art sıradan ünlüleri ön sıraya atarak ünlü uyumunu bozmaktadır.

Önlüleştirme yapan ünsüzleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- **/l/ ünsüzü:**
hılmiyi “hilmiyi” (1980); *felan* “falan” (2520)
- **/c/ ünsüzü:**
bubecīm “bubacığım” (22); *ķopaceķlē* “koparacaklar” (95)
- **/n/ ünsüzü:**
zenaatçı “zanaatçı” (201); *anleten* “anlatan” (1093)

- /ʃ/ ünsüzü:
yaveş yaveş “yavaş yavaş” (83); *arkideş* “arkadaş” (126)
- /y/ ünsüzü:
arabeynen “arabayla” (48); *anmeyomuş* “anmıyormuş” (959); *bakmeye* “bakmaya” (21)
- /h/ ünsüzü:
ehbablımız “ahbablığımız” (2541)

III. 1. 1. 2. Küçük Ünlü Uyumu

Yazı dilimizde /b/, /m/, /f/, /p/ ve /v/ dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlüler yuvarlaklaşmasına rağmen Kavaklı köyünde art sıradan ünlü taşıyan sözlerde dil uyumu devam etmektedir.

pamık “pamuk” (230); *hamırı* “hamuru” (2253)

III. 1. 1. 3. Ön Ünlülerin Arthlaşması

Metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

III. 1. 1. 4. Art Ünlülerin Önlüleşmesi

/c/, /h/, /l/, /n/, /ʃ/ ve /y/ ünsüzlerinin etkisiyle bazı art sıradan ünlü taşıyan sözcüklerin ön sıraya geçtikleri görülmektedir. (Bk. 3. 1. 1. 1. 4. Büyük Ünlü Uyumunun Bozulması)

Metinlerde örneklerine az rastlanmıştır.

III. 1. 1. 5. Geniş Ünlülerin Daralması

Kavaklı köyü ağzında görülen ünlü değişmelerinden birisi de ikinci hecedeki geniş ünlülerin daralmasıdır. Bu daralma özelliği /b/, /f/, /m/, /p/ ve /v/ gibi dudak ünsüzlerinin yanında dudaksılaşıma olarak görüldüğü gibi (Bk. Küçük Ünlü Uyumu) dudak ünsüzü olmayanların yanında da rastlanmaktadır.

- /a/>/ı/
arkıdaşım “arkadaşım” (711); *arkıdan* “arkadan” (830)
- /a/>/u/

hoculān “hocaların” (475); *gocuman* “kocaman” (510)

- /e/ > /i/
yimedik “yemedik” (620); *penciriden* “pencereden” (643)
- /o/ > /u/
doğturlā “doktorlar” (685); *buynuzlu* “boynuzlu” (2486)

III. 1. 1. 6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

Kavaklı köyü ağzında dar ünlülerin genişlemesi olayına rastlanmaktadır. Bununla ilgili birkaç örnek şu şekildedir:

böyükdüm “büyüktüm” (182); *gezēlē-yörüdün* “gezerleryürüdü” (586);
nahal “nasıl” (1045); *hana* “hani” (2521); *neşanlıkan* “nişanlıyken” (1945)

III. 1. 1. 7. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Kavaklı köyü ağzında fazla yaygın ve kurallı bir özellik değildir.

- /a/ > /u/
yuvuda “yuvada” (43); *bubası* “babası” (47)
- /e/ > /ü/
Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.
- /i/ > /ü/
mevlüd “mevlit” (1900);
- /ı/ > /u/
Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

III. 1. 1. 8. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Kavaklı köyü ağzında bu ses olayına metinlerimizde rastlamaktayız.

- /u/ > /a/: Fazla örneği bulunmamaktadır.
dura mı “durur mu” (550); *gomayolā* “koymuyorlar” (676)
- /ö/ > /e/:
Metinlerde örneğine rastlanmamaktadır.
- /o/ > /a/:
foraz “horoz” (1015)

- /ü>/i/:

Metinlerde örneğine rastlanmamaktadır.

- /u>/v/

Bu özellik kavaklı köyü ağzında yaygın olarak bulunan düzleşme olaylarından birisidir. En çok dudak ünsüzleri /b/, /m/, /v/ nin bulunduğu kelimelerde rastlanır. Bu yönüyle kavaklı köyü ağzının Türkçe düzlük-yuvarlaklık uyumunu yazı diline göre daha ileri derecede koruduğu görülmektedir.

cavırlāñ “gavurların” (2008); *yavırım* “yavrum” (204); *ķarpıza* “karpuz” (527); *pısatlām* “pusatlarım” (559); *avıç* “avuç” (698); *babiçlāñı* “pabuçlarını” (979)

III. 2. ÜNLÜ TÜREMELERİ

III. 2. 1. Başta Ünlü Türemesi

Kavaklı köyü ağzında /ş/ /n/ /r/ ve /l/ ünsüzleri önünde yazı dilimizde olduğu gibi genellikle ünlü türetilir. Kurallı bir türeme değildir.

- /l/ önünde türeme:

ileşberlik “rençberlik” (2519)

- /r/ önünde türeme:

erebil mahallesiniñ “rebil mahalesinin” (320); *ıraza* “raziyeye” (497); *irehmetlik* “rahmetlik” (590); *ırāt* “rahat” (1147)

- /ş/ önünde türeme:

işé “şey” (1250); *işéy* “şey” (1273); *işémizi* “şeyimizi” (2444)

- /n/ önünde türeme:

inar ācı “nar ağacı” (2084)

III. 2. 2. İçte Ünlü Türemesi

İç seste yan yana bulunan iki ünsüz arasında bir ünlünün türediği görülür. Metinlerimizde fazla görülen bir türeme değildir.

- /-a-/

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

- /-i-/
yalınız “yalnız” (1911); *aķırbaları* “akrabaları” (1816)
- /-e-/
Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.
- /-i-/
Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

III. 2. 3. Sonda Ünlü Türemesi

Kavaklı köyü ağzında sonda ünlü türemesi belirli örneklerle sınırlıdır. – *ken* zarf-fiil ekinin sonunda /-e/ ünlüsü türemektedir. Eğer ek art sıradan ünlü olarak uyuma girerse /-a/ türemektedir.

yapāķana “yaparken” (231); *duruķana* “duruken” (957); *evele* “önceleri” (1303)

Ayrıca *evel* (<evvel) sözcüğünde, diğer ağızlarda da yaygın olan /-i/ türemesi görülür.

eveli “önceden” (1317,1354, 1680)

III. 3. ÜNLÜ DÜŞMELERİ

Kavaklı köyü ağzında vurgusuz orta hece ünlüleri ile bazı akıcı ünsüzlerin yanındaki ünlüler bazen düşmektedir. Bunların başlıcaları şu şekildedir:

III. 3. 1. Vurgusuz Orta Hece Dar ünlülerinin Düşmesi

yanna “yanına” (1390); *gönlüñ* “gönülün” (665); *ķırındı* “çıķırındı” (1780); *teflon* “telefon” (1260); *ķoyyo* “koyuyor” (681); *tenkeci* “tenekeci” (1139); *o vaķtlar* “o vakitler” (247)

Hece birleşmesi sonucunda orta hece ünlüsünün birkaç örnekte düştüğü görülür.

o_ zman “o zaman” (866); *bu_ zmanda* “bu zamanda” (550)

III. 3. 2. Akıcı Ünsüz Yanındaki Geniş Ünlülerin Düşmesi

Kavaklı köyü ağzında akıcı ünsüzlerden /ı/ ve /r/ yanındaki geniş ünlülerin bazen düştüğü görülür.

nōldu “ne oldu” (125); *ordan* “oradan” (157); *arbasını* “arabasını” (1235)

III. 3. 3. Bağlantılı Kelimelerde Ünlü Düşmesi

Ünlü ile biten bir kelime, ünlü ile başlayan bir başka kelime ile bağlantılı ise, bu iki kelime birleştiğinde birinci kelimenin son ünlüsü düşer ve ikinci kelimenin ilk ünlüsü, birinci kelimenin son ünlüsü gibi söylenir. Metinlerimizdeki örnekleri:

ğayınnasınnan “kaynana” (1566); *ikiyağa* “iki yaka” (1227)

III. 4. ÜNSÜZLERDE SES OLAYLARI

III. 4. 1. ÜNSÜZ TÜREMELERİ

III. 4. 1. 1. Başta Ünsüz Türemesi

Kavaklı köyü ağzında görülen bir ünsüz türemesidir. Bu türeme, incelemesini yaptığımız ağızda kurallı bir halde karşımıza çıkmaktadır. Bu türemeye bazı Türk lehçelerinde ve Anadolu ağızlarında da rastlanır.³

Bunun yanında bu ses hadisesi Ana Altayca’daki <*p fonemine kadar götürülebilmekte ve Halaçça’da kurallı olarak görülmektedir.⁴

h le “şöyle, böyle” (584); *hindiki* “şimdiki” (618); *hura* “şuraya” (815);

ho yana “şu yana” (1419); *hunun* “şunun” (1500); *henin* “senin” (1760);

allah herez olsun “allah razı olsun” (466)

III. 4. 1. 2. İçte Ünsüz Türemesi

Genellikle Arapça kelimelerdeki ayın ve hemze seslerinin boğumlanma zorluğundan dolayı yerlerine /g/, /ğ/, /h/ ve /v/ seslerinin türetildiği görülür

/-y-/: Metinlerimizde bir örneğe rastlanmıştır.

vesayit “vasıta” (897)

/-l-/: Bir sözcükte, analogi yoluyla *-l-* türemesi görülür.

³ Ali Akar, *a.g.e.*, s.30

⁴ Ali Akar, *a.g.e.*, s.30

ilkindin “ikindi” (409)

III. 4. 1. 3. Sonda Ünsüz Türemesi

Kavaklı köyü ağzında fazla yaygın olmayan bir türemedir. Bazı sözcüklerin sonunda görülür.

Bölge ağzındaki önemli son türeme örneklerinden biri de görülen geçmiş zaman III. Tekil şahıs çekiminde bir *-n* türetilmesidir. Bu türeme II. Tekil şahsa benzetme yoluyla meydana gelmiş olmalıdır.

olūdu “olurdu” (2322); *gidēdin* “giderdi” (2373); *durūdu* “dururdu” (2381)

III. 5. ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

III. 5. 1. İLK SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

III. 5. 1. 1. Tonlulaşma

Türkiye Türkçesi'nin ağızlarında görülen en yaygın ünsüz değişmesidir. Bu ünsüz değişmesinde Oğuz dışı lehçelerdeki söz başı tonsuz ünsüzler tonlulaşır. Bu özellik, Türkmen, Azerbaycan, ve Gagauz yazı dillerinde karşımıza çıkmaktadır. Kavaklı köyü ağzında da bu tonlulaşmalarla karşılaşmaktayız.

/g-/</k-/ tonlulaşması

Anadolu ağızlarının çoğunda bulunan Oğuzca'nın bu kurallı tonlulaşma özelliği Kavaklı köyü ağzında da görülmektedir. Ancak birkaç sözde tonlulaşma olmamıştır.

geçilē “keçiler” (2031); *gişi* “kişi” (446); *güçük* “küçük” (911); *güldür* *güldür* “küldür küldür” (448)

/k-/</g-/ tonlulaşması

kölgesi “gölgesi” (945); *kéydiri* “giydiri” (1898)

/ğ-/</k-/ tonlulaşması

ğaramollanıñ “karamollanın” (2254); *ğapı* “kapı” (139); *ğaçıyo* “kaçıyor” (150); *ğarısınıñ* “karısının” (422)

Bunun yanında tonsuzlaşma yer yer devam etmektedir. Bunun da örnekleri bulunmaktadır.

kaþıya (929); *kaşı* (59); *kaçıyo* “kalkıyor” (884)

/d-/</t-/ tonlulaşması

dutmuş “tutmuş” (916); *davazlılān* “tavaslıların” (2398); *dırmīn* “tırmığın” (559)

/b-/</p-/ tonlulaşması

bişirdim “pişirdim” (2149); *nazilli bazarına* “nazilli pazarına” (2283); *barmaķ* “parmak” (439)

/c-/</ç-/ tonlulaşması

cızmiş “çizmiş” (2433)

/h-/</f-/ tonlulaşması

hatma “fatma” (474); *hadime* “fatma” (2124); *fızlı* “hızlı” (232)

/m-/</b-/ , /p-/ tonlulaşması

minderilī “bindirilir” (260); *mahanaya* “bahaneye” (2507)

/c-/</ğ/ tonlulaşması

cavırlarınıñ “gavurlarının” (2008)

/n-/</l-/ tonlulaşması

biñ nereye “bin liraya” (2482)

/z-/</s-/ tonlulaşması

zabālan “sabahleyin” (436)

/f-/</v-/ tonlulaşması

fururun “vururum” (634)

/t-/</d-/ tonlulaşması

taha “daha” (212); *çoban tikenī* “çoban dikenī” (1373)

/b-/</v-/ tonlulaşması

barıyo “varıyor” (1143)

/c-/</s-/

ciyara “sigara” (984)

/l-/</r-/

ileşberlik “rençberlik” (2519)

III. 5. 1. 2. Tonsuzlaşma

/s-/</z-/ tonsuzlaşması

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

/p-/</b-/ tonsuzlaşması

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

III. 5. 2. İÇ SES ÜNSÜZ DEĞİŞMELERİ

III. 5. 2. 1. İç Seste Tonlulaşma

/-b-/</-p-/

ğabro “kapora” (2454); *ğabbe* “kahpe” (587)

/-d-/</-t-/

kalğdıkdan “kalktıktan” (159); *yapdına* “yaptığına” (729); *geldikden* “geldikten” (1298)

/-c-/</-ç-/

işcidim “işçiydim” (230)

/-g-/</-k-/

kesgin “keskin” (555); *esgiden* “eskiden” (1183)

/-ğ-/</-k-/

canğurtaran “cankurtaran” (2041); *üşğātçı* “üçkağıtçı” (2097); *deliğanlı* “delikanlı” (822); *ğısğırık* “kısıkrık” (595)

/-b-/</-h-/

ğabbe “kahpe” (587)

/-v-/</-f-/

Metinlerimizde örneğine rastlanmamaktadır.

/-y-/</-ğ-/

ciyara “sigara” (984)

III. 5. 2. 2. İç Seste Tonsuzlaşma

/-ç-/</-c-/

hatçe “hatice” (60); *güzelçe* “güzelce” (160)

/-ğ-/</-k-/

Bırakdırmişgan “bıraktırmışken” (2473)

/-f-/</-h-/

yafudiniñ “yahudinin” (748)

/-v-/-</-h-/
terafî namazı “teravîh namazı” (783); *ocân alafinnan* “ocağın aleviyle” (428)

/-f-/-</-v-/
Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

/-k-/-</-h-/
kövün muğdarı “köyün muhtarı” (452)

/-s-/-</-z-/
yüsük “yüzük” (1585)

III. 5. 2. 3. İç Seste Sızıcılaşma

/-ş-/-</-ç-/
üş milyar “üç milyar” (2090); *geşdilē* “geçtiler” (2438); *gaşdilā* “kaçtılar” (544); *ileşberlik* “rençberlik” (2519)

III. 5. 2. 4. İçseste Ünsüz Değişmeleri

/-y-/-</-g-/, /-k-/, /-ğ-/
böyün “bugün” (1416); *buyday* “buğday” (2100)

/-v-/-</-ğ-/, /-ğ-/
savın “sağın” (88); *yovurt* “yoğurt” (88); *dovādın* “doğardı” (2358)

/-v-/-</-y-/
köve “köye” (451)

/-b-/-</-v-/
Metinlerde örneği azdır.

peygamberiñ ğabli “peygamberin kavli” (1114)

III. 5. 2. 5. İç Seste Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

/-l-/-</-n-/
yédi dölüme “yedi dönüme” (1116); *filcan* “fincan” (938); *bılğıldak oldu* “bingıldak oldu” (1608)

/-l-/-</-r-/
selbes “serbest” (1134)

/-ñ-/</-n-/ , /-g-/ , /-ğ-/

deñiřdiriyo “değiştiriyor” (2499); *boñazi* “boğazi” (2486); *çeñiz* “çeyiz” (316); *añnumiyo* “anlamıyor” (541); *biñbaşı* “binbaşı” (1030)

/-l-/</-y-/

bamile aşı “bamyaya aşı” (1658)

III. 5. 2. 6. İ Seste Diğer Ünsüz Değişmeleri

III. 5. 2. 7. İ Seste Ünsüz Benzeşmeleri

III. 5. 2. 7. 1. İlerleyici Ünsüz Benzeşmesi

/-nn-/</-nl-/

onnarı “onları” (975); *hayvannarnan* “hayvanlarla” (2313); *bunnā* “bunlar” (118)

III. 5. 2. 7. 2. Gerileyici Ünsüz Benzeşmesi

/-ll-/</-rl-/

bālallā “bağlarlar” (1679); *furuyollā* “vuruyorlar” (776)

/-cc-/</-zc-/

accık “azıcık” (1164);

/-p/ , /g-/>/-k/ , /g-/

alığ gitceklē “alıp gidecekler” (1238); *alığ gelelim* “alıp gelelim” (1231)

/-ss-/</-zs-/

olmassan “olmazsan” (1119)

III. 5. 2. 8 Son Seste Ünsüz Değişmeleri

III. 5. 2. 8. 1 Son Seste Tonlulaşma

/-z/ </-s/

herkez “herkes” (660)

III. 5. 2. 8. 2 Son Seste Sızıcılaşma

/-ř/ </-ç/

üş “üç” (779); *kaş* “kaç” (1703)

/-ç/ </-ř/

đoçarın “koşarım” (533); *yoğuç* “yokuş” (877)

III. 6. ÜNSÜZ DÜŞMESİ

III. 6. 1. Sızıcı Ünsüzlerin Düşmesi

/--/ < / h /

irāt “rahat” (1147); *üsen* “hüseyin” (2119); *ğabāt* “kabahat” (1847);
māmıdın “mahmut” (2441); *tāna* “tarhana” (2388); *allā* “allah” (2229)

/--/ < / n /

īsannā “insanlar” (750); *sōra* “sonra” (1628)

/--/ < / ğ /

türkōlunun “türkoğlunun” (2239); *yüsū* “yüzüğü” (1096); *aldīn* “aldığın”
(725)

/--/ < / r /

ğadā “kadar” (717); *atālā* “atarlar” (1414); *ōdan* “oradan” (2148)

/--/ < / y /

ilana “yılan” (1056); *şikātla* “şikayetle” (2235); *le* “öyle” (2371)

/--/ < / l /

kaḳcaḳ “kalkacak” (2450); *ğāsın* “kalsın” (1228)

/--/ < / k /

āşam “akşam” (1270); *yapcāsınız* “yapacaksınız” (2073)

/--/ < / v /

ğuraḳın “kıvrağım” (536); *ğōla* “kovala” (1878); *dūaḳ* “duvak” (258)

Ünsüz ikizleşmesi Türk dilinde yaygın görülen bir ses olayıdır. İkizleşmenin sebepleri hakkında çeşitli görüşler vardır. Kavaklı köyü ağzında ilk hece sonundaki /ç/, /ş/, /s/, /n/ ünsüzleri bazı örneklerde ikizleşmektedir.

yağ harannısı “yağ haranısı” (2374); *başşın* “başın” (214)

III. 7. ÜNSÜZ TEKLEŞMESİ

Arapça kökenli çift ünsüz taşıyan bazı sözlerde ünsüzlerden biri süreklileşerek düşer. Bu durumun örneklerine kavaklı köyü ağzında pek rastlanmamaktadır.

eveli “evveli” (432)

III. 8. HECE KAYNAŞMASI

Bütün Türkiye Türkçesi ağızlarında yaygın bir özellik olarak ortaya çıkan hece kaynaşması, /g/, /ğ/, /k/, /ñ/, /t/, /y/ ve /v/ ünsüzlerinin eriyip kaybolması sonucunda komşu heceler kaynaşarak tek hece haline gelirler. Fakat kaybolan ünsüzlerin yeri öndeki ünlü uzatılarak telafi edilir.

āçlā “ağaçlar” (37); *yörũñ* “yörügün” (748); *ötũze* “öteyüz” (1521); *sābısın* “sahibisin” (1878); *dēmancıya* “değirmenci” (602); *tāna* “tarhana” (2388)

III. 9. HECE YUTUMU

Bir sözcükte boğumlama noktaları aynı veya birbirine yakın hece gruplarından birinin kaybolması ve iki hecenin tek heceye dönüşmesi olayıdır. Kavaklı köyü ağızında örneklerine rastlanmaktadır.

v cē miñ “verecek misin” (236); *savuruz* “savururuz” (397); *kēydirivérin* “giydiriveririm” (473)

III. 10. DİFTONG

daa “daha” (323); *daa gōşdük* “dağa güçtük” (1605)

III. 11. İKİLEME

altinnā maltınā “altınlar maltınlar” (2496)

III. 12. GÖÇÜŞME

örgediyo “öğretiyor” (809); *ercebin* “recebin” (529)

III. 13 TARİHİ ŞEKİLLERİYLE KORUNAN SÖZCÜKLER

Kavaklı köyü ağızında birkaç sözcükte kalıplaşarak dilin fonetik gelişiminin dışında kalan tarihî Türkçe şekillere rastlanmaktadır. Bu sözcüklerin bir bölümü kurallı ve yaygın biçimde söylenirken, bir bölümü de birkaç sınırlı örnekte kalmıştır.

Kurallı olanlar

kilodunu k ydin mi sen beni  nle “kilotunu giydin mi sen beni  nle” (473); *g ş ne g d  cam v san g rmifş avk mifş* “kuş ne kadar cam varsa kırmifş avk mifş” (936); *k yiPduru* “giyipdurur” (948)

Kurallı olmayanlar

gidiPbarı “gidip varır” (2490); *barıyo* “varıyor” (802); *alıPbarıyo* “alıp varıyor” (970); *altı lere y miye* “altı lira yevmiye” (407); *bit  oğ ol dun* “bit  ok olurdu” (583); *taha be ne g v  bakıtcağ* “daha bana g veyi bakıtacak” (212); *y mifş işmifş* “yemiş i miş” (1099); * oban tikenı* “ oban dikenı” (1373); * ay bişirdim* “ ay pişirdim” (2149); *elg me  bişdi geldi* “ lg me  bı tı geldi” (2252); *ineklere sayfant yok* “ineklere ahır, dam yok” (2344)

ŞEKİL BİLGİSİ

I. İSİMLER

I. 1. İsim T retme Ekleri

I. 1. 1. İsimden İsim T retme Ekleri

- **+cAK:** K  ultme ve sevgi ifade eden isimler yapar. Metinlerimizde  rneğine rastlanmamaktadır.
- **+c z (<cağız):** K  ultme ve acıma bildiren isimler yapar.  rneği azdır. *yapcaz* “yapacağız” (1122); *yaptırırv cez* “yaptırırvereceğiz” (860); *olcaz* “olacağız” (2274)
- **+cIK:** K  ultme ve sevgi ifade eden isimler yapar. *accık* “azıcık” (2453); *k    k* “k    k” (23); *ufacığın* “ufacıktı” (1668)
- **+dAş:** Eşitlik ve ortaklık ifade eden isimler yapar. Son ses /-ř/ n,n etkisiyle ekin  nl s   nl leşmiş ve *deş* şekli de ortaya  ıkmıştır.

arkideşi “arkadaşı” (2041); *ğardaşı* “kardeşi” (216); *ğardeşin* “kardeşin” (687)

- **+II:** Türkçe'nin en işlek isimden isim türetme eklerinden biridir. Ek genellikle bir şeyin varlığını bildirir. Sıfat görevi ile de yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Ek /-m/ ve /-n/ ile biten isim tabanlarına geldiğinde benzeşme sonucu *-nI* şeklini alır. Ancak bu şekiller Kavaklı köyü ağzında mevcut değildir.

a) Kalıcı İsim Türetme Görevi:

emekli “emekli” (283); *irehmetliye* “rahmetliye” (81); *evlidiñ* “evliydi” (75)

b) Sıfat Yapma Görevi:

boyalı ip “boyalı ip” (1897); *akıllı olan* “akıllı oğlan” (124); *kulaklı balcan* “kulaklı patlıcan” (427)

- **+IIK:** İsimlerden eşya, yer, araç ve soyut isimler türeten bir ektir. Sonu /-n/ ile biten sözcüklerde benzeşme sebebiyle *-nIK*’lı şekiller de görülmektedir. Ancak bu şekiller Kavaklı köyü ağzında mevcut değildir.

çiftlikden “çiftlikten” (457); *pislik* “pislik” (460); *ileşberlik* “rençberlik” (2519); *irihmetlikgilē* “rahmetlikgiller” (79)

- **+sIz:** Yazı dilinde olduğu gibi isim ve sıfat görevli sözcükler türeten bir isim türetme ektir.

insansız galmamış “insansız kalmamış” (444); *belersiz* “belirsiz” (549); *evsiz* “evsiz” (1565)

- **+kI, +gı:** İçinde bulunma ve aitlik ifade eden bu ek Kavaklı köyü ağzında uyuma girmiştir.

ğarankıda “karanlıkta” (1906); *hindiki* “şimdiki” (2399); *hanķısını* “hangisini” (43); *hanġı* “hangi” (2393)

- **+leme:** Birkaç kelimedede kalıplaşmış olarak yer alan bir ektir. Kavaklı köyü ağzında örneği azdır.

beklimē “beklemeye” (537);

- **+ mAn:** Sınırlı sayıda örneği olan bir ektir. Geldiği isimlerden abartma anlamlı isimler türetir.

ḳocumanlā “kocamanlar” (75); *retmenlik* “öğretmenlik” (296)

- **+ak:** Küçültme isimleri yapar.
ōlak “oğlak” (771); *bayraḳsızdı* “bayraksızdı” (560)
- **+ev:** Örneği azdır.
alafinnan “aleviyle” (428)
- **+k:**
erkek “erkek” (2271); *ozmana ḡadaḲ* “o zamana kadar” (120)

I. 1. 2. Fiilden İsim Türetme Ekleri

- **-enek:** Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.
- **-IcI:** Süreklilik anlamını taşıyan isimler yapan bir ektir.
görücü (2328); *sorucu* (895);
- **-I:**
ölü (1277)
- **-m:**
ḡomşuları “komşuları” (2161); *geçiniñ dōması* “keçinin doğması” (2279)
- **-In:**
gelin (2415); *ḡüdenlēde* “güdenlerde” (381); *satın* (1061); *oyununa* (1880)
- **-GI:**
saygı (2527); *ḳapı yazḡısı* “kapı yazḡısı” (1255); *görgüsüz* (36)
- **-Gun:**
kesḡin “keskin” (555); *darḡın* (2275); *yanḡını* (1055)
- **AK, -K:**
yörük (1269); *büyük* (1340); *göçük* (1894)

I. 2. İSİM ÇEKİM EKLERİ

I. 2. 1. ÇOKLUK EKLERİ

Kavaklı köyü ağzında çokluk eklerinin görevi yazı dilimizde olduğu gibi çokluk ve grup isimleri yapmaktır. Yalnız /n/ ve/m/ ile biten sözcüklerde ses benzeşmesine uğrayarak *-nar/-ner* şekline dönüşür. Ayrıca akıcı ünsüz /r/ nin yitimi ile önündeki ünlü uzar ve bu ek *lā/lē, la/le nā/nē* biçimini alır.

onnara “onlara” (13); *otlarını* “otlarını” (25); *ötekinnē* “ötekiler” (44); *kopaceklē* “koparacaklar” (95); *yazallā* “yazarlar” (319)

İsimlere gelerek çokluk bildiren *-gil* eki de bolca görülmektedir.

işegillē “şeygiller” (325); *halamgilēn* “halamgillerin” (534); *nilifergilē* “nilüfergiller” (1241)

I. 2. 2. İYELİK EKLERİ

Kavaklı köyü köyünde iyelik eklerinin işlevleri yazı dilinden farklı değildir. Yalnızca bazı ses farklılıkları söz konusudur.

1. Teklik Şahıs İyelik Ekleri: *+m, +Im, +n*

hallederin “hallederim” (1621); *dēzem* “teyzem” (1910); *bubamındın* “babamındı” (2238)

2. Teklik Şahıs İyelik Ekleri: *+n, +ñ, +In, +Iñ*

anañ “anan” (2264); *neneñ* “nenen” (2274); *gızın* “kızın” (961)

3. Teklik Şahıs İyelik Ekleri: *+I, +sI*

gāsı “karısı” (9); *evi* (238); *bubası* “babası” (485)

1. Çokluk Şahıs İyelik Ekleri: *+mIz, +ImIz*

emrimizde (660); *arķamızdan* “arkamızdan” (784); *paramız* (1014)

2. Çokluk Şahıs İyelik Ekleri: *+nIz, +ñIz, +InIz, IñIz*

nikahınız (1330); *v diñiz* “verdiniz” (1951); *hocañız* “hocanız” (889)

3. Çokluk Şahıs İyelik Ekleri: *+IArI, +nArI*

yüklerini (889); *gatırları* “katırları” (904); *bunnarı* “bunları” (1247)

I. 2. 3. HAL EKLERİ

I. 2. 3. 1. İlgi Eki

İlgi ekleri, ünlü ile biten tabanlara *+nIn*, ünsüz ile biten tabanlara *+Iñ* biçiminde gelir. Kavaklı köyü ağzında kullanılışı ve işlevleri yazı dilinde olduğu gibidir.

çuvalıñ birindekini (1260); *abimiñ yerine* (1332); *nenemiñ evi* (1365); *gızınıñ eltisi* (1490); *birisiniñ yanına* (1521)

I. 2. 3. 2. Belirtme Hali Eki

Belirtme hali, Kavaklı köyü ağzında yazı dilinde olduğu gibi *+I ve +(y)I* biçimindedir.

hadimeyi sarıldınnan “fatmayı sarıldığıyla” (1700); *hılmiyi çok sevēdin bubam* “hilmiyi çok severdi babam” (1980); *goyunu aldık* “koyunu aldık” (2410); *yürük otuna kazā* “yörük otunu kazar” (92); *señe le okuduyoz* “seni öyle okutuyoruz” (297)

Bazı durumlarda ise bu ek, bazı Anadolu ağızlarında olduğu gibi yönelme hali işlevinde de kullanılmaktadır. Kavaklı köyü ağzında bu tür örneklerle rastlamaktayız.

Türk dilinde belirtme hali ile yönelme hali karışıklığı özellikle Batı Anadolu ağızlarında yaygın bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu mesele henüz etraflı bir biçimde araştırılmamıştır.⁵

yaşını hürmet etmen “yaşına hürmet etmem” (634); *yēdi sene beni bağdı* “yedi sene bana baktı” (1089)

I. 2. 3. 3. Yönelme Hali Eki

Fiilin yönünü gösteren, yazı dili ile hemen hemen aynı işlevleri üstlenen bir ektir. Ünsüz ile biten isim tabanlarına *+a/+e*, ünlü ile bitenlere ise *+(y)a/+(y)e* şeklinde gelmektedir.

çapaya götürdülē “çapaya götürdüler” (1909); *ālīya ālīya geldim ordan geriye* “ağlaya ağlaya geldim oradan geriye” (1934); *ahir zamanda diyo anaya bubaya* (2094)

Ünlü ile biten sözcüklere geldiğinde büzülmeye uğrar.

oruya goymā gidēdin bubam “oraya koymaya giderdi babam” (314); *ciyara almā* “sigara almaya” (984); *ordan aşā dörd yola inmiş* “oradan aşağıya dört yola inmiş” (829)

Metinlerde bazı örneklerde yönelme hali eki, belirtme hali eki yerine de kullanılmaktadır.

⁵ Ali Akar, *a.g.e.*, s.48

domuzuñ birine öldürdük “domuzun birini öldürdük” (542); *beñe yakalatmadın demiş* “beni yakalatmadın demiş” (973); *ozman bu eve v mişlê* “o zaman bu evi vermişler” (1628)

I. 2. 3. 4. Bulunma Hali Eki

Fiildeki oluş ve kılışın yerini gösteren bulunma hali eki, Kavaklı köyü ağzında yazı dilinde olduğu gibi *+DA* şeklindedir.

ovlarda “ovalarda” (1637); *o malāda* “o mallarda” (1649); *arķasında* (1680); *çêşmede* “çeşmede” (696)

I. 2. 3. 5. Ayrılma Hali Eki

Bu ek yazı dilinde olduğu gibi genellikle fiilin gösterdiği ismin sonuna gelerek çıkma, ayrılma bildirir. Kavaklı köyü ağzında genellikle ünsüzleri tonsuz şekilde *+dAn* ve yarı tonsuz *+tAn* biçiminde görülür.

okuttuķdan “okuttuktan” (706); *yerden* (727); *allahtan* (1090); *tuvaletten bi geliyo* “tuvaletten bi geliyor” (1186); *naylondan çıkıbatımış* “naylondan çıkıyormuş” (1232)

Zarf görevli isimler yapar:

āşamdan duyuv dik “akşamdan duyuverdik” (1536); *neşanlıķandan küsdü* “nişanlıykenden küstü” (1764)

Nesnenin neden yapıldığını gösteren isimler yapar:

çāşafdan “çarşaftan” (590); *o ğıdā oldu bi āçtan* “o kadar oldu bi ağaçtan” (2150); *kemikden* “kemikten” (2502)

I. 2. 3. 6. Eşitlik Hali Eki

Eşitlik hali eki *+ca/+ce* biçimindedir. Yapım eki olmaya müsait olduğu için bazen bu tarz bir işlevle karşımıza çıkmaktadır.

güzelçe “güzelce” (160); *anca* (349); *yavaşça* (1388)

Yapım eki göreviyle de kullanılmaktadır.

ĝaracagilê “karacagiller” (2046)

I. 2. 3. 7. Araç Hali Ekleri

Araç hali eklerinin çeşitli şekilleri vardır. Bu şekillere Kavaklı köyü ağzında da rastlanmaktadır.

a) *+IIA, +IA*

Birinci tip, yazı dilimizde de kullandığımız araç hali eki *+ile*'nin ses uyumu sonucunda uğradığı çeşitli alamorflardır.

Halamlā (1686); *sabalā* “sabah ile” (1921)

b) *+nAn, +IIAn, +InAn, +InnAn, +InnA*

İkinci tip ise *+ile* araç hali ekine arkaik *+n* araç hali eki bağlanarak meydana getirilmiştir. Daha sonra gerileyici benzeşme *+InAn* türevleri ortaya çıkmıştır. Kavaklı köyü ağzında örneklerine rastlanır.

suyunan çalışīdın “suyla çalışırdı” (2010); *altınnarınan* “altınlarla” (2479); *parasınnan* “parasıyla” (2483); *arabeynen* “arabayla” (48)

c) *+In*

Üçüncü tip ise, bazı kalıplaşmış kelimelerde kullanılan arkaik araç hali *+n*'dir.

güzün furdu kendine (2001); *yazın gezme gelenlere kebab yapılı* (2206); *kışın göçēdik* (2277)

I. 2. 4. AİTLİK EKİ

Kavaklı köyü ağzında aitlik eki *+ki*, ünlü uyumuna nispeten uyarak *+ki*, *+kī*, *+ku* biçimlerinde görülmektedir.

seniñkisi (110); *hüsniyeniñkini* (382); *benimkini* (1694); *hindiki* “şimdiki” (2399)

I. 2. 5. SORU EKİ

Kavaklı köyü ağzında soru eki iki farklı yapıdadır. Birinci yapı yazı dilimizde ve diğer ağızlarda da görülen *mI* biçimidir.

a) *mI*

sağat çocū vā öldü mü ğaldı mı (2447); *bubamda telefon mu vā bizim ğari* (2465); *çoval yoğ mudun ozmanlāda* (388)

Ek, zarf görevli kelimeler yapmakta da kullanılmaktadır:

namaz ğıldı mı kapatıdın oracını (461); *benim dūnde sağal mı kēydi* (486)

b) *mIn/ mİñ*

çırağ alı miñ “çırak alır mısın” (926); *sen in miñ cin miñ* “sen in misin cin misin” (946); *v cē miñ, v micē miñ* “verecek misin vermeyecek misin” (236)

II. SIFATLAR

Sıfatlar, isimlerin önüne gelerek onları niteleyen ve belirten isim soylu sözcüklerdir. Emecik ağzında kullanılan sözcükler yazı dilinden fazla farklı değildirler. Bazı ses değişimleri söz konusudur.

II. 1. Niteleme Sıfatları

yeşil carcetleri (1251); *ğırmızı iki buçuk lire* “kırmızı iki buçuk lira” (1953); *büyük celliölugilē* “büyük celiloğlugiller” (2065); *dürüst adam* (2096); *ğızıl inek* “kızıl inek” (2172)

II. 2. Belirtme Sıfatları

II. 2. 1. İşaret Sıfatları

Kavaklı köyü ağzında işaret sıfatları olarak bu, şu, o, hu, şekilleri kullanılmaktadır.

hu ğavağlının “şu kavaklının” (403); *şu elmayı* (669); *şu para* (1062); *bu dā* “bu dağı” (1074); *o ğızın* “o kızın” (1076)

II. 2. 2. Sayı Sıfatları

II. 2. 2. 1. Asıl Sayı Sıfatları

Küçük ses farklılıkları dışında yazı dilinden herhangi bir farkları yoktur.

sekiz ğardeş “sekiz kardeş” (1427); *on bēş ōlak* “on beş oğlak” (2206);
yēdi ğardeş “yedi kardeş” (2250); *bēş altı sene* “beş altı sene” (2255)

II. 2. 2. 2 Sıralama Sayı Sıfatları

on ikinci seneye (2335); *üçüncü çocuĶ* “üçüncü çocuk” (963); *dördüncü çocuĶ* “dördüncü çocuk” (1321); *bēşinci sınıfı* “beşinci sınıfı” (350)

II. 2. 2. 3. Üleştirme Sayı Sıfatları

dörder sopa (775); *bēşer sopa* (779);

II. 2. 2. 4. Kesir Sayı Sıfatları

Metinlerimizde örneğine rastlanmamaktadır.

II. 2. 3. Soru Sıfatları

kaç: *kaç senesinde* (2263); *kaç kişilē* “kaç kişiler” (45); *kaç metre* (321)

kaş: *kaş gün* (1703); *kaş para* (1951)

hangi: *hangi yurda* “hangi yurda” (2393); *hanķı geçiniñ* “hangi keçenin” (771)

ne: *ne bilsin* (773); *ne ğidā yörük vāsan* “ne kadar yörük varsa” (776)

nasıl: *nasıl ayırcan* “nasıl ayıracaksın” (853); *nasıl Ķapıyo* “nasıl kapıyor” (1167)

II. 2. 4. Belirsizlik Sıfatları

başka: *başka yere* (1176); *başka köve* “başka köye” (1176); *başka iş* (1630)

bazı: *bazılarınıñ üç etek olūdun* “bazılarının üç etek olurdu” (259)

bir: *bir ay* (203); *bir çöğür* (478); *bir gün* (895)

biraz: *biraz büyümüş* (909); *biraz daldan dala* (913); *biraz un* (1012); *biraz inatçımısmış* (1045)

bütün: *bütün amcamgillē* “bütün amcamgiller” (2059); *bütün ğancıķ doğādın* “bütün kancık doğardı” (2286)

çok: *çok dēilde* “çok değilde” (2409); *çok güzēdin* “çok güzeldi” (2437); *çok perişanız* (2510)

falan/ filan: *filan gün* (267); *filan yerde* (714); *filan tarlıda* (1011)

fazla: *fazla biliyo* (352); *fazla geliyo* (359)

her: *her yeri* (449); *her gün* (532); *her yaşam* “her tarafım” (557)

hiç: *hiç adem gızı* (993); *hiç bi ilan* “hiç bir yılan” (1092); *hiç ses yok* (2087)

öbür: Metinlerimizde örneği bulunmamaktadır.

III. ZARFLAR

Fiilerin önüne gelerek onları niteleyen zarf görevli isimler Kavaklı köyü ağzında yazı dilinden birkaç şekil dışında farklı değildir.

III. 1. Yer ve Yön Zarfları

aşağı: *aşā geliyom* (2155); *aşā düşmezdi* (2358); *aşā düşürüyolā* (121)

dışarı: *dışarı çıkmış* (439); *dışarı çırtılā* “dışarıya çırtılar” (599); *dışarı çıkıyo* (1128)

geri: *bi dā geri dönüyolā* “bi daha geri dönüyorlar” (150); *geri çıkmış kedi* “kedi geri çıkmış” (1164)

içeri: *içere oturmuş* (430); *içere atmış* (1038); *kağdırdı gitdi içere* “içere ittirdi gitdi” (1734)

ileri: Metinlerimizde örneğine rastlanmamaktadır.

yuğarı: *çıkdı yuğara* “yukarıya çıktı” (1771); *yuğara bi çeviri* “yukarıya bir çevirir” (1787)

III. 2. Zaman Zarfları

akşam: *āşam başlā* “akşam başlar” (255); *āşam kaldırdılā* “akşam kaldırdılar” (600)

erken: *erken kalkıyo* (719); *erkenden gidēdim* “erkenden giderdim” (528)

baharın: *baharın furdu* “baharın vurdu” (1999)

böyün: *böyün yatmıcan* “bugün yatmayacak mısın” (1416)

evel/ eveli: *eveli onuñ şekeri yüksüyömuşmuş* “evvele onun şekeri yüksüyörmüş” (1432); *onnādan eveli gelmiş* (1760)

gêce: *gêce gelmedim mi arā* (2155); *gêce bize ekmek etdirdi* (326)

gündüz: *gêce gündüz oluyo* (1874); *gündüz iñrandım* (195)

hindi: *hindi gidiveriyosun* (363); *hindi varyolā* (699); *hindi yörük sormuş* (770);

ğışın: *ğışın ip söktülē* (1256); *ğışın göçēdik* (2277)

ögle: *çıkıyolā bi len vaqtinde* “çıkıyorlar bir öğlen vaktinde” (665); *len namazı ğılalım diyolā* (667)

önce: *önce sen gir* (471); *önceden gönderdi* (1549); *önce nerde radyo* “önce nerede radyo” (336)

sabah: *sabah kalkıyolā* “sabah kalkıyorlar” (715); *sabah olmuş baķmış* (923)

sabālan: *sabālan kaç* “sabahleyin kalk” (551); *sabālan terzi bi geliyo* “sabahleyin terzi bi geliyor” (933)

sonra: *sorā o dēmiş* “sonra o demiş” (993); *sōna getirmiş* “sonra getirmiş” (1047); *sōna gitmiş* (1292)

şimdi/ şindi: *şindi vāmişlā* “şimdi varmışlar” (1079); *şimdi her şeyimiz vā* (391); *şimdi okuyolā* “şimdi okuyorlar” (703); *şimdi altımızda bi cip vā* (281)

yarın: *yarın burdan geçceklē* “yarın buradan geçecekler” (166); *yarın tapı mapı yapcaz dēmiş* “yarın tapu mapu yapacağız demiş” (2469)

yazın: *yazın gezme gelenlere kebab yapılı* “yazın gezmeye gelenlere kebab yapılır” (2206); *yazın dūn yurdunda misafirlem geldī zaman olaķ kesēdim* “yazın düğün yurdunda misafirlerim geldiği zaman oğlak keserdim” (2286)

akşamüstü: *āşamotu da bi çoval saman sarıverilē* “akşamüstü bi çuval saman sarıverirler” (531)

III. 3. Niteleme ve Durum Zarfları

Birkaç örnek dışında, Kavaklı köyü ağzında niteleme ve durum zarfları yazı dilinden fazla farklılık göstermezler.

anca: *iki günde anca gelmiş* (1101); *emeklēbatırmışım ben anca* “ben anca emekleyibatırmışım” (177); *dörd sene anca okudum* (349)

b le: *b le b le s ledik* “böyle böyle söyledik” (1122); *b le bi yatdı* (1350)

eyi kötü: Metinlerimizde örneği bulunmamaktadır.

eyi: *eyi biliyom* “iyi biliyorum” (2001); *eyi ben güdügoyam* “iyi ben güde koyayım” (2080)

güzel: *güzel yédik* (2224); *güzel oldu gari* (2437)

hemen: *hemen oğan gacmış* “hemen oradan kaçmış” (165); *hemen sardı* (520)

höyle: *h le geliyo* “şöyle geliyor” (731); *h le dönmüş* “şöyle dönmüş” (782); *h le demiş* “öyle demiş” (1075)

kötü: *çok kötü ora nasıl veriyon* “çok kötü orası nasıl veriyorsun” (45); *daha kötü olusan* “daha kötü olursa” (46)

öyle: *le le çıkāmışlā* “öyle öyle çıkmışlar” (83); *le oluyo* “öyle oluyor” (115); *le le dedim* “öyle öyle dedim” (217)

şöyle: *ş le gelmiş* “şöyle gelmiş” (979); *ş le bi bakmış* “şöyle bir bakmış” (1162)

yayan: *yayan vara vara varyolā* (139); *yayan git yayan gel* (387)

zor: *zor doyuruyon demiş* “zor doyuruyorum demiş” (927); *zornan dēil demiş* “zorla değil demiş” (1084)

III. 4. Azlık-Çokluk Zarfları

az: *az yakıyomuş* “az yakıyormuş” (1235); *az çok rendim* “az çok öğrendim” (1487)

hiç: *hiç çoğalmazdın* (2285); *hiç yatmazdın* (2323); *hiç gan çıkmadı* “hiç kan çıkmadı” (380)

pek: *pek güzē edēdin* “pek güzel ederdi” (489); *pek yokmuş* (1334); *pek etmezdin* (1676)

biraz: *biraz dā oturdu* “biraz daha oturdu” (1756); *biraz oğutcañ diyo* “biraz okutacağım diyor” (705)

fazla: *fazla ğativ miş* “fazla katıvermiş” (2406); *fazla biliyo* (352)

çok: *çok çekdik yavrum çok* “çok çektik yavrum çok” (359); *çok erezil olundu* “çok rezil olundu” (386)

III. 5. Soru Zarfları

nasıl: *nasıl ğavuru duz ya* “nasıl kavurur tuz ya” (521); *nasıl gelī gidēdim* “nasıl gelir giderdim” (537)

neden: *neden ğaldırmeyo* “neden kaldırmıyor” (886); *neden le dēdi* “neden öyle dedi” (1021)

niye: *niye ğaldı* “neden kaldı” (1548); *niye sēlenmiyon* “niye seslenmiyorsun” (1638)

IV. ZAMİRLER

Zamirler, kişileri ya da nesnelere karşılaman isimlerin yerine kullanılan ve onları temsil ve işaret yoluyla karşılaman sözcüklerdir. Kavaklı köyü ağızındaki başlıca zamir türleri şunlardır:

IV. 1. Şahıs Zamirleri

Kavaklı köyü ağızında şahıs zamirleri yazı dilinde olduğu gibi; *ben, sen, o, biz, siz ve onlar* şeklindedir. Ancak bu şahıs zamirleri çekime girdiklerinde bazı ses değişikliklerine uğramaktadırlar. Şahıs zamirlerinin çekimleri şu şekildedir:

Yalın hal: *ben* (1639); *sen* (1640); *o* (1637); *biz* (1686); *siz* (1880); *onnā* (1908); *onnar* (2039)

İlgi eki: *benim* (2065); *seniñ* (2089); *onuñ* (2112); *bizim* (2116); *siziñ* (832); *onların* (8)

Belirtme hali: *beni* (177); *seni* (234); *onu* (377); *bizi* (678); *sizi* (1558); *onları* (734)

Yönelme hali: *beñe* (973); *señe* (974); *ona* (1002); *onnara* (1203); *size* (993)

Bulunma hali: *bende* (97); *sizde* (2225); *onda* (161)

Ayrılma hali: *ondan* (182); *benden* (352); *bizden* (352)

Eşitlik hali: Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

Araç hali: *senle* (123); *benneñ* “ben ile” (1847)

IV. 2. Dönüştülük Zamiri

kendi isminin üzerine iyelik eklerinin getirilmesiyle oluşturulur. Yapılan işin yapana dönüşünü bildirir.

Kavaklı köyü ağzında dönüştülük zamiri, yazı dilinde olduğu gibi *kendi* sözcüğü ile karşılanmaktadır. Bu zamir iyelik ve hal eklerini almaktadır.

1. Teklik şahıs

kendimi (1939)

2. Teklik şahıs

kendini (1977)

3. Teklik şahıs

kendi (1978)

1. Çokluk şahıs

kendimiz (2419)

2. Çokluk şahıs

Metinlerimizde örneğine rastlanmamaktadır.

3. Çokluk şahıs

kendileri (837)

IV. 3. İşaret Zamirleri

İşaret zamirleri varlıkları işaret etme yoluyla karşılayan zamirlerdir. Kavaklı köyü ağzında zamirler, küçük ses farklılıkları ile kullanılırlar.

bu/ bunlar

bu demiş (996); *bu diyor* (1029); *bunnarı bēnmedi* “bunları beğenmedi” (827)

şu/ şunlar

şu gördün “şu gördüğün” (843)

hu/ hunlar

hura çukurdun “şurası çukurdu” (459); *huru oturtuveriyon* “şuraya oturuveriyorum” (466)

o/ onlar

o biliyo (477); *onnarı aldılā geldilē* “onları aldılar geldiler” (1585)

IV. 4. Soru Zamirleri

Soru zamirleri, varlıkları soru yoluyla temsil eden zamirlerdir. Kavaklı köyü ağzındaki başlıca soru zamirleri şunlardır:

kim: *kim kırtarcağ* (1768); *kim gelisen kim boşāsan* “kim gelirse kim boşaysa” (2362)

ne: *anam ne etcek* “anam ne edecek” (2418); *ne vādın dedi* “ne vardı dedi” (2507)

IV. 5. Belirsizlik Zamirleri

Varlıkları belirsiz olarak temsil eden zamirlerdir. Metinlerimizde rastladığımız başlıca belirsizlik zamirleri şunlardır:

hepsi: *hepsi depilmiş ğalmış* “hepsi tepilmiş kalmış” (457); *hepsi toplanī dövēlē* “hepsi toplanır döverler” (1767)

başkası: *başka bi şeycez yoğmuş* “başka bir şeyceğiz yokmuş” (1371)

biri: *biri bu yana ğtdi* (1420); *birini isticez ğari* “birini isteyeceğiz gari” (2118)

birisi: *birisi görmüş* (903); *birisiniñ yanına ğoyuv dik* “birisinin yanına koyuverdik” (1522)

çoğru: *çoğrua kendi bağmış* (502)

kimi: *kimi bulsam* (1184); *kimin dērsen* (831)

kimisi: *kimisi oru bura dailmiş* “kimisi oraya buraya dağılmış” (1354)

öteki: *ötekinnē etmez* “ötekiler etmez” (1423); *ötekinnē vāmıslā* “ötekiler varmışlar” (1716)

V. FİİLLER

V. 1. Fiil Türetme Ekleri

V. 1. 1. Fiilden Fiil Türeten Ekler

- **-Dır-**
yidirī “yedirii” (25); *ķaldırımıřlā* “kaldırımışlar” (146)
- **-Dar-**
aķdarcaz “aktaracağız” (565); *ķondarmaz* “kondurmaz” (1654)
- **-T-**
huru oturtuveriyon “şuraya oturtuveriyorsun” (466); *ķocuķ olunca bubam geķirtme gitmiş ğari* “çocuk olunca babam geķirtmeye gitmiş gari” (1321)
- **-Ar-**
yukarı çıķarmadı (1435); *çıķardılā* “çıkardılar” (1913)
- **-Ir-**
bayğınlık geķirmiř (2113); *askerlī bitirdim* (2260)
- **-Il-**
furuldūsa “vurulduysa” (1695); *yatırı çekilidik* “yatırır çekilirdik” (1799); *yāmırdan iř yapılmaz* (2537)
- **-Iş-**
bi ateş yapışıyo “bi ateş yapışıyor” (1121); *ğavğa ediřidīn* “kavga ediişirdi” (1457)
- **-ř-**
ālařdıķ “ağlaştık” (2425); *oğullařmıřlā* (439)

V. 1. 2. İsimden Fiil Türeten Ekler

- **+la-**: Yazı dilinde olduğu gibi hemen hemen bütün sözcüklere getirilebilen çok işlek bir ektir.
bālanıPduru “bağlanmış” (1375); *başladım* (1420); *evelce elleşiyomuşum* “evvelce elleşmiyormuşum” (1342)
Bazı ses uyumları sonucu *+nn-* şeklinde de görölmektedir.

annatamıyomuş beñe āmet b le b le dēdi diye “anlatmıyormuş bana ahmet böyle böyle dedi diye” (1817)

- **+Ar-**: Renk isimlerinden fiil yapar.
Metinlerimizde örneği bulunmamaktadır.

V. 2. Şahıs Ekleri

a) Birinci Tıp Şahıs Ekleri

Şahıs zamiri kökenli olan bu ekler, şimdiki zaman, bilinen geçmiş zaman, geniş zaman, gelecek zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılan şahıs ekleridir.

1. Teklik şahıs ekleri: *+Im, +In*

fıstannī go gidēdim “fıstanlığı koyar giderdim” (1864); *āladım* “ağladım” (1921)

kavaklı köyü ağzında kullanılan diğer bir 1. teklik şahıs eki ise *+In*’dır. Bu ek yalnızca şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zaman çekimlerinde kullanılır.

bilmıyon gari “bilmiyorum gari” (28); *görmüyon o gariyi* “görmüyorum o karyı” (1496)

2. Teklik şahıs ekleri: *+sIn, +sInñ, +n, +ñ*

çocuK ğıymatı bilmezsin “çocuk kıymeti bilmezsin” (519); *yorganı kaldıramazsın* (1344)

3. Teklik şahıs ekleri:

Yok

1. Çokluk şahıs ekleri: *+Iz*

evimizde anamız bubamız (1479); *kapımız kapanī* (1559)

2. Çokluk şahıs ekleri: *+sInIz, +sIñIz, +nIz, +ñIz*

ğızınıza soruñ demiş “kızınıza sorun demiş” (1849); *gitmicesiniz dēdi* “gitmeyeceksiniz dedi” (577)

3. Çokluk şahıs ekleri: *+IAr, +IA, +IĀ*

dēnekleri getiriyollā “değnekleri getiriyorlar” (769); *dörder sopa furuyollā* (776); *çocuḠları gibi hālā ta ledir sevellē* “çocukları gibi hala ta öyle severler” (2106)

b) İkinci Tip Şahıs Ekleri

İyelik eki kökenli olan ikinci tip şahıs ekleri kavaklı köyü ağzında yazı dilinde olduğu gibi bilinen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılır.

1. Teklik şahıs ekleri: +m

aldım (2272); *yapdım* (973); *etdim* (1412)

2. Teklik şahıs ekleri: +n, +ñ

bi tarafa varmicāsın beklıcēsın “bi tarafa varmayacaksın bekleyeceksin” (1814)

3. Teklik şahıs

ahır yapmış (533); *gavğa etmiş* (604)

1. Çokluk şahıs

engim yüksek geçiv mişiz “engin yüksek geçivermişiz” (1335); *etmişiz tutmuşuz* (1499)

2. Çokluk şahıs

nāpcasınız siz onnara “ne yapacaksınız siz onlara” (1523); *baḡcāsınız* “bakacaksınız” (1881)

3. Çokluk şahıs

atmışlā (2040); *cenazesini yıḡamışlā* (2043); *emē yemişlē ḡaldırmışlā* “ekmeği yemişler kaldırmışlar” (2448)

V. 3. Şekil ve Zaman Ekleri

V. 3. 1. Bildirme Kipleri

V. 3. 1. 1. Geniş Zaman

Kavaklı köyü ağzında geniş zaman çekimi yazı dilinde olduğu gibi *-r*, *-Ir* ve *-Ar* ile çekimlenir. Geniş zaman çekiminde zamir kökenli şahıs ekleri kullanılır. Bölge ağızlarında yaygın bir özellik olan akıcı ünsüzlerin erimesi dolayısıyla çoğu zaman bu ek kaybolur ve önündeki ünlü uzar.

1. Teklik şahıs ekleri: -r-In, -r-Am

1. teklik şahısta yaygın ve kurallı olarak *-Ir-I-n/ Ar-I-n* kullanılır. Şahıs ekinin *-m* li şekli yazı dilinden bulaşmıştır ve seyrek olarak kullanılır.

bende kaķarın “bende kalkarım” (399); *bi ğatarın* “bi katarım” (471)

2. Teklik şahıs ekleri: *-r-sIn, Ir-sIn, Īsĩñ, -Ar-sIn, Āsın*

açıklarsın ğıza “açıklarsın kıza” (706); *gelin gidersin* (714); *ķapıya açāsın* “ķapıyı açarsın” (929)

3. Teklik şahıs ekleri: *-r, -Ir, -Ar*

ayırır (2217); *bitirdi* (2335); *döver olur* (2375)

1. Çokluk şahıs ekleri: *-Ir-Iz, -Ar-Iz*

ğatarız (2400); *harman savuruz* “harman savururuz” (397)

2. Çokluk şahıs ekleri: *-Ir-sInIz, -Ir-sIñIz, -Ir-sAnIz, -Ir-sAñIz*

ğitmicesiniz dedı “gitmeyeceksiniz dedi” (577); *d cēsĩñiz* “diyeceksiniz” (994)

3. Çokluk şahıs ekleri: *-IrIAr, -ArIAr*

bālallā “baĝlarlar” (1679); *sallālā* “sallarlar” (1788)

V. 3. 1. 2. Bilinen Geçmiş Zaman

Kavaklı köyü aĝzında bilinen geçmiş zaman eki yazı dilinden pek farklı değildir. Ek, çoĝu zaman ünsüz uyumuna uymaz. İyelik kökenli, yani ikinci tip şahıs ekleri ister.

1. Teklik şahıs

yürümücek oldum “yürüyemeyecek oldum” (1905); *hatim etdim* (1907)

2. Teklik şahıs

ĝızı bēndiñ mi “kızı beĝendin mi” (2164); *bēş sene çalıřdıñ mı* “beş sene çalıştın mı” (288)

3. Teklik şahıs

fakülteye ğazanımadı “fakülteye kazanamadı” (298); *iřegillē geldi* “şeygiller geldi” (325)

1. Çokluk şahıs

bi zaman yaķmadık, rendik (330); *ğitmedik* (354); *eskerden geldikten sōna* “askerden geldikten sonra” (424)

2. Çokluk şahıs

geldiñiz mi (768); *cellete vèrdiñiz* “cellada verdiniz” (1004); *ana nòlduñuz dèmiş* “ana ne oldunuz demiş” (1760)

3. Çokluk şahıs

āşa anañı gatdılā motora “ayşe ananı katdılar motora” (1776); *eve vardılā* (1912)

V. 3. 1. 3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki Kavaklı köyü ağzında *-mİş* şeklindedir. Yazı dilinden farklı bir şekil yoktur. Ek, zamir kökenli şahıs ekleri alır. Ayrıca 1. teklik şahısta yer yer eskicil şekil *-n* kullanılmaktadır.⁶

1. Teklik şahıs

h le etmemişin (192); *ğalmışım ğari ben orda* (1368)

2. Teklik şahıs

binmişñ “binmişsin” (875); *tenkilerini almışñ* “tenekelerini almışsın” (760)

3. Teklik şahıs

ağşamdan s lemiş “akşamdan söylemiş” (769); *bağmış* (844); *gelmiş* (852)

1. Çokluk şahıs

etmişiz (1499); *bağmışız* (398); *tutmuşuz* (1499)

2. Çokluk şahıs

kesmişiniz “kesmişsiniz” (1499)

3. Çokluk şahıs

almışlā (1534); *uzanmışlā* (1750); *iki sofra toplanmışlā* (2060)

V. 3. 1. 4. Şimdiki Zaman

Kavaklı köyü ağzında önemli morfolojik özelliklerden birisi de şimdiki zaman çekiminde görülen değişikliklerdir. Kavaklı köyü da dahil olmak üzere bölge ağızlarında şimdiki zaman çekimi çeşitli tasvir fiilleriyle yapılabilmektedir.

⁶ Ali Akar, *a.g.e.*, s.62

Kavaklı köyü ağzında görülen başlıca şimdiki zaman biçimleri şunlardır:

a) –yo/-yor

Bu ek Anadolu Oğuzcasının kuruluşu döneminde *yorı-* fiilinin 3. teklik şahıs geniş zaman çekiminden kalıplaşarak oluşmuştur.⁷

1. Teklik şahıs ekleri: -yon

bilmeyon “bilmiyorum” (18); *bilmiyon* “bilmiyorum” (28)

2. Teklik şahıs ekleri: -yosun, -yosuñ, -yon

niye v miyon parayı “niye vermiyorsun parayı” (2098); *vériyosun* “veriyorsun” (136)

3. Teklik şahıs ekleri: -yo

parayı alıyo (137); *yapıyo* (147); *görünmüyo* (588)

1. Çokluk şahıs ekleri: -yoz

ekmek yioz “ekmek yiyoruz” (611); *bi şé bilmiyoz* “bi şey bilmiyoruz” (760)

2. Çokluk şahıs ekleri: -yosuñuz

siz ne duruyosunuz “siz ne duruyorsunuz” (838); *nāpiyosunuz buna* “ne yapıyorsunuz buna” (1061)

3. Çokluk şahıs ekleri: -yolā, -yollā, -yollar

variollā “varıyorlar” (2052); *çekiyollā* “çekiyorlar” (2266)

b) Fiil + zarf-fiil eki (-I) + bat- (<-I yat-)

-Ip bat- ile aynı işlevdedir. Ancak /-I/ zarf-fiili ile yapılan bir başka sürekli şimdiki zaman biçimidir.⁸

silki-batırız “silkiyoruz” (19); *başlānı görümū-batılā* “başlarını göremiyorlar” (210); *bilimebatı* “bilemiyor” (1450); *ķaynaPbatı* “kaynıyor” (589)

c) Fiil + zarf-fiil eki (-Ip) + dur-

Kavaklı köyü ağzında görülen bu ek süreklilik bildiren bir şimdiki zaman ekidir.

⁷ Ali Akar, *Muğla İli Ağzları*, s.92

⁸ Ali Akar, *a.g.e.*, s. 96

koğuduP-duru “kokutuyor” (857); *kéyiP-duru* “giyiyor” (948);
görünüPduru “görünüyor” (1377)

ç) Fiil + zarf-fiil eki (-Ip) + bar-

Bölge ağızları içinde özellikle Çine, Yenipazar dolaylarında görülen –
ıP+bar şekli Kavaklı köyü ağzında da belirli düzeyde bulunmakta, *bā* şekli
ise bulunmamaktadır.

gidiPbarı “gidiyor” (2490); *ōlanla gidiP-barılā* “oğlanlar gidiyor” (725)

d) Fiil + zarf-fiil eki (Ip) + otur-

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

e) Fiil + zarf-fiil eki (Ip) + yöri-

gezēlē-yörüdün “geziyorlar” (586)

**f) Fiil + zarf-fiil eki (ik) + gel- (gek gel- < geik gel- < gelik gel- < gel-
gel-)**

ana adam gek-geli gēne “ana adam geliyor gene” (1505); *cellēn yuqarqı
gedī gelikgeliken* “celillerin yukarı ki gedige geliyorken” (512)

V. 3. 1. 5. Gelecek Zaman

Kavaklı köyü ağzında gelecek zaman ekleri, fonetik farklılıklar dışında
yazı dilinde olduğu gibidir.

1. Teklik şahıs ekleri: -cēm, -cām, -cān

ğalcām “kalacağım” (1345); *ayircām* “ayıracağım” (1725); *alcan*
“alacağım” (1815)

2. Teklik şahıs ekleri: -cāñ, -cēñ, -cāsıñ, -cēsiñ

çalcāsıñ “çalacaksın” (1137); *furcāsıñ* “vuracaksın” (1733); *ğucāna
yatırcāsıñ* “kucağına yatıracaksın” (1796)

3. Teklik şahıs ekleri: -cek, -acağ

yapışcağ “yapışacak” (1797); *v mezlēse ğızları ğaşcağ* “vermezlerse
kızları kaçacak” (1847)

1. Çokluk şahıs ekleri: -caz, -cāz, -cez, -cēz

ğomşu olcaz ğari “komşu olacağız gari” (2274); *ğoyunuñ parasını yatırcaz*
“koyunun parasını yatıracağız” (2456)

2. Çokluk şahıs ekleri: *-eceksiñiz, -cēsiñiz, -acağsıñiz*

d cēsiñiz demiş “diyeceksiniz demiş” (994); *saray yapcāsiñiz* “saray yapacaksınız” (1126)

3. Çokluk şahıs ekleri: *-acağlar, -ceklē, -ecekler*

arbayı sürcek gitceklē ğari “arabayı sürececek gidecekler gari” (1237); *evi v ceklē* “evi verecekler” (1620)

V. 3. 2. Tasarlama Kipleri

V. 3. 2. 1. Emir-İstek

Diğer bölge ağızlarında olduğu gibi Kavaklı köyü ağızında da emir ve istek çekimlerinin anlamları birbirine karışmıştır. Aslında emir eki, yalnızca emir’i değil istek, dilek, ve emir anlamlarını karşılamakta ve istek kipi olarak gramer kitaplarımızda var olan biçim işlevsel olarak zaten kullanılmamaktadır.⁹ Kavaklı köyü ağızında örnekleri şu şekildedir:

1. Teklik şahıs ekleri: *-AyIn, -yin, -Ān, -An, -yAn*

-AyIn: Yok

-yin: ben bi köleyin demiş “ben bi köleyim demiş” (845)

-An: uçan varan demiş “uçayım varayım demiş” (918); *ben uyumayan* “ben uyumayayım” (963)

-yAn: yanına ğoyan gelen demiş “yanına koyayım geleyim demiş” (1070); *ekmē ediğoyan demezdin* “ekmeği ede koyayım demezdin” (323)

2. Teklik şahıs ekleri: ---

sen demiş burda dükkanda yat “sen demiş burada dükkanda yat” (929); *dut ğuyrūndan sürü* “tut kuyruğundan sürü” (850)

3. Teklik şahıs ekleri: *-sIn, -sIn*

o osurmasın (881); *sıķılmasın* (1287); *onuñ olmasın* (832)

1. Çokluk şahıs ekleri: *-Alım*

nere ğaçalım (839); *geçi al dā çıķalım dedi* “keçi al dağa çıķalım dedi” (2274); *insan yiyici diyelim* (118)

2. Çokluk şahıs ekleri: *-n, -ñ*

⁹ Ali Akar, *a.g.e.*, s. 102

bunu v memezlik yapmañ “bunu vermemezlik yapmayın” (216); *iş çıkarıp durmañ* “iş çıkarıp durmayın” (1246)

3. Çokluk şahıs ekleri: -sInlĀ

yāmır yağıbatı sansinlā “yağmur yağıyor sansınlar” (144); *bize v sinlē démiş* “bize versinler demiş” (497)

bak-: bak- fiili bazı durumlarda istek-emir ile oluşmuş yapıların üzerine gelerek pekiştirici edat gibi kullanılabilir. Yazı dilimizde de bu görevle kullanılabilen bak- fiili, Kavaklı köyü ağzında da pekiştirme görevi ile kullanılabilir.

hadı yörü baқан démiş (637); *tut baқан hunu dédi* (1388)

V. 3. 2. 3. Şart Eki

Kavaklı köyü ağzında küçük ses değişiklikleri dışında şart çekimi yazı dili ile aynıdır.

eğere bu evlenisen benden evele evlenī “eğer bu evlenirse benden evvele evlenir” (1503); *ne geldisen bilmiyon ğari* “ne geldiyse bilmiyorum ğari” (1614)

V. 3. 2. 4. Gereklilik Eki

Kavaklı köyü ağzında gereklilik çekimi yazı dili ile aynıdır. Yalnız metinlerimizde örneği az bulunmaktadır.

ben de furlalıyın kendimi bati dédi “bende vurmalyım kendimi bari dedi” (2000)

V. 3. 3. Fiillerin Birleşik Çekimleri

V. 3. 3. 1. Hikaye

V. 3. 3. 1. 1. Bilinen Geçmiş Zamanın Hikayesi

soymā geldidim diyo “soymaya geldiydim diyor” (2064); *hiş de hastāneye gitmedidim ben ömrümde* “hiç de hastaneye gitmediydim ben ömrümde” (1435); *ben uyanıvéren dedidim* “ben uyanıvereyim dediydim” (1449)

V. 3. 3. 1. 2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikayesi

hiş gelmedise on sefer gelmişdir “hiç gelmediyse on sefer gelmiştir” (1505); *etmezdin emme belkide etmişdir* “etmezdin emme belki de etmiştir” (1676); *oda bi yere gitmişdir ğari* “oda bir yere gitmiştir ğari”(1744)

V. 3. 3. 1. 3. Şimdiki Zamanın Hikayesi

ben onnara ana buba biliyodum “ben onlara ana baba biliyordum” (1877); *bazardan görüyoduğ* “pazardan görüyorduk” (395); *ben çok ğurağın korğmuyodum* “ben çok kıvrığım korkmuyordum” (536)

V. 3. 3. 1. 4. Geniş Zamanın Hikayesi

parayı çuvala basādın “parayı çuvala basardı” (608); *misafire çok güzē bağādım yidirī içirīdim* “misafire çok güzel bakardım, yedirir içirirdim” (2183); *yicek işcek alī gelīdim* “yiyecek içecek alır gelirdim” (2284)

V. 3. 3. 1. 5. Gelecek Zamanın Hikayesi

tāla alcādığ biz “tarla alacaktık biz” (2440); *kelek koparcādın* “kelek koparacaktı” (99); *o olsa bağ ben çobancılık yapcādım* “o olsa bak ben çobancılık yapacaktım” (2168); *bostan ekcēdim* “bostan ekecektim” (2462)

V. 3. 3. 2. Rivayet

V. 3. 3. 2. 1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

melek o çöğürde asılmışmış (479); *fotōrafını ğıza vērmişmiş* “fotoğrafını kıza vermişmiş” (709); *māmīt vāmışmış* “mahmut varmışmış” (1296)

V. 3. 3. 2. 2. Şimdiki Zamanın Rivayeti

muğdar geçiryomuş “muhtar geçiryormuş” (1318); *o can elemetinnen atiyomuş* “o can alametiyle atiyormuş” (1731); *çok eyi çalışiyomuş* “çok iyi çalışiyormuş” (232)

V. 3. 3. 2. 3. Geniş Zamanın Rivayeti

bêş salkım üzüm vérmiş “beş salkım üzüm verirmiş” (790); *görenlê geri gâçâmîş* “görenler geri kaçarmış” (1078); *beygir gôlağ gidemiş* “beygir kovalayıp gidermiş” (1822)

V. 3. 3. 2. 4. Gelecek Zamanın Rivayeti

borçlu gidilmicemiş “borçlu gidilmeyecekmiş” (2188); *bozdoğandakına göstêcemiş* “bozdoğandakine gösterecekmiş” (218); *sulucâmîş çêşmeden* “sulayacakmış çeşmeden” (1822)

V. 3. 3. 2. 5. Şartın Rivayeti

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

V. 3. 3. 2. 6. İsteğin Rivayeti

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

V. 4. EK- FİİL (CEVHER FİİL)

İsimleri fiil gibi çekime sokan, onlara hareket kazandıran ek-fiil; Kavaklı köyü ağzında ünlü uyumuna uydurularak kullanılmaktadır.

V. 4. 1. Ek-Fiilin Geniş Zamanı

1. Teklik şahıs ekleri: -In, -Im

on yêdi yaşındayım (31); *ben altı yaşındayım le bi şeyim* “ben altı yaşındayım öyle bi şeyim” (1984)

2. Teklik şahıs ekleri: -sIn, -sİñ

sen nikahsızsın (1323); *sen dūn sābısın* “sen düğün sahibisin” (1878)

3. Teklik şahıs ekleri: *-dIr +[-]*

hālā ta ledir sevellē “hala ta öyledir severler” (2106); *arķasındaki soķaķdadır* “arkasındaki sokaktadır” (2399)

1. Çokluk şahıs ekleri: *-yIz*

ozmannara dūn yurdundayız “o zamanlara düğün yurdundayız” (376); *saray içindeyiz herkez emrimizde* (660)

2. Çokluk şahıs ekleri: *-sInIz*

işde buradasınız demiş “işte buradasınız demiş” (1005)

3. Çokluk şahıs ekleri: *-lar*

Metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

V. 4. 2. Ek-Fiilin Hikayesi

Kavaklı köyü ağzında ek-fiilin hikayesi çekiminde fiil genellikle kendini korur ve uyuma girer. Kavaklı köyü ağzında ek-fiilin hikayesi şu şekilde çekimlenmektedir:

bubamındın “babamındı” (2238); *halam vādın* “halam vardı” (2251); *bēşimizde ğızdın* “beşimizde kızdı” (2318)

V. 4. 3. Ek-Fiilin Rivayeti

Kavaklı köyü ağzında ek-fiilin rivayeti çekiminde fiil genellikle kendini korur ve uyuma girer.

baķır yoķımuş dedi (2504); *on bēş çocuķımuş ya hepsi* (1429); *ötekinnē vāmışlā* “ötekiler varmışlar” (1716)

V. 4. 4. Ek-Fiilin Olumsuzu

Kavaklı köyü ağzında ek-fiilin olumsuzu *değil* ve bunun ses değişimine uğramış *dēil* şekilleriyle yapılmaktadır.

ondan dēil ıraz dēze demiş “ondan değil raziye teyze demiş” (1840); *zornan dēil demiş* “zorla değil demiş” (1084); *çoķ şükür erezil dēiliz* “çok şükür rezil değiliz” (410)

V. 5. FİİLİMSİLER

V. 5. 1. İsim-Fiiller

Fiillerden geçici isim yapan eklerdir. Bunlar içerisinde kalıplaşarak kalıcı isim olanlar da bulunmaktadır.

V. 5. 1. 1. –mA eki

Çok kullanılan isim-fiil eklerindendir. Çoğu zaman geçici bazen da kalıcı isimler yapar. Kavaklı köyü ağzında da yaygın bir ektir.

inek baqmā gıtdık “inek bakmaya gittik” (505); *anam ālıma durdu* “anam ağlamaya durdu” (558); *onnā ğaldı kēyilmedik* “onlar kaldı giyilmedik” (576)

V. 5. 1. 2. –mAk eki

dēmek barmāndaķı yüzük benden ğiyetli dēmiş (1089); *sīr sulamakda* “sığır sulamakta” (1601)

V. 5. 1. 3. –Iş eki

kövün girişinde (903); *ğavğa edişīdin* “kavga edişirdi” (1458); *arķasından yetişimemişlē* “arkasından yetişememişler” (1470)

V. 5. 2. Sıfat-Fiiller

Sıfat-fiil ekleri, fiillerden geçici isimler yapan eklerdir. Bu eklerle yapılan isimlerin bir kısmı tamlayan kelimenin düşmesi ile kalıplaşmış isimler haline gelmektedirler.

V. 5. 2. 1. –An eki

başķa īne fūran yok “başķa iĝne vuran yok” (1706); *bilek sıķan* (1795); *küp ğonan daşın* “küp konan taşın” (2011)

V. 5. 2. 2. –cAk eki

ōlum bu b le olmucak ben öküzcülū biraḡcam “oğlum bu böyle olmayacak ben öküzcülüğü bırakacağım” (122); *ḡısrāḡdan olcak bi ḡocuḡ diyo* “kısraftan olacak bir çocuk diyor” (671)

V. 5. 2. 3. –dIk eki

onuñ için geldik diyoḡā “onun için geldik diyorlar” (701); *hayli bi ḡıtdikden sōna ḡırā aḡlına gelmiş* “hayli bi gittikten sonra çırağı aklına gelmiş” (780); *ünnedik le geldi* “ünledik öyle geldi” (1223)

V. 5. 2. 4. –mİş eki

demiş nüfusçu (1323); *ḡaçmış ḡardān altına* “kaçmış çardağın altına” (1475)

V. 5. 2. 5. –AsI eki

olumaz olasıca d diñ “olamaz olasıca derdi” (1655); *ḡalḡasıya* (2019); *doyası ḡadā yésin diyo* “doyasıya kadar yesin diyor” (2082)

V. 5. 2. 6. –mEz eki

ekin ekmişlē ben gelmezden ḡavcılāñ kadirnen “ekin ekmişler ben gelmezden avcılarının kadirle” (2488); *edimez olasıca* “edemez olasıca” (61)

V. 5. 2. 7. –Ar eki

Metinlerimizde örneği bulunmamaktadır.

V. 5. 3. Zarf-Filler

Zarf-fiil ekleri, fillerden geçici zarf ismi görevinde kelimeler yaparlar. Kavaklı köyü ağzında kullanılan başlıca zarf-fiil ekleri şunlardır:

V. 5. 3. 1. –A eki

Genellikle ikilemelerde kullanılan zarf-fiil ekidir.

gide gide yemene varıyolā “gide gide yemene varıyorlar” (695); *vara vara varıyolā* “vara vara varıyorlar” (139)

V. 5. 3. 2. –ArAk eki

amāle olarak işçi olarak (290); *çirarak geldi b le* “çığırarak geldi böyle” (2201)

V. 5. 3. 3. –Alı eki

bêş sene oldūsa ev yapılalı (360); *bi sene oldu nişan olalı* (1581); *bildim bileli muğdardın amcam* (1303)

V. 5. 3. 4. –AsI/ AsIyA eki

geçi satlasıya (2211); *şikāt olasıya ğaldı* “şikayet olasıya kaldı” (2236)

V. 5. 3. 5. –Ip eki

bi ğāve bişirilip gelincek mi dēmiş “bi kahve pişirilip gelinecek mi demiş” (2451); *arkideşin biri alıp gitmiş* (152); *heç alıp gelmez* (367)

V. 5. 3. 6. –IncA eki

sen varınca dēmiş (1073); *yarınca yūsük gibi bi şē çıkıyo* (1165); *hizmetçilī alınca* (1188)

V. 5. 3. 7. –kAn

silaj atāķana “silaj atarken” (1250); *h le darāķan* “şöyle tararken” (1608); *onnā ordan geldilē biz oturūķana* “onlar oradan geldiler biz oturuken” (1756)

V. 5. 3. 8. –mAdAn eki

Türkçe’de tarihi dönemlerden itibaren kullanılan olumsuz zarf-fiil eki –*mAdAn*, Kavaklı köyü ağzında da varlığını korumaktadır.

oruya ūrumadan geçmem diyo (712); *askere gitmeden evlenmiş* (1291);
uyutmazlā diñnenmeden “uyutmazlar dinlenmeden” (1796)

V. 5. 3. 9. –mI eki

Soru eki –mI yazı dilinde bazı kullanımlarda olduğu gibi Kavaklı köyü ağzında da zarf-fiil görevi ile kullanılmaktadır.

bunnā ğavsal mı çekiyolā darı mı çekiyolā bilmiyom hindi “bunlar kavsalları mı çekiyorlar darı mı çekiyorlar bilmiyorum şimdi” (2265); *sinek mi mantar mı ne bi şe diyolādın* (2387)

Ayrıca soru eki, ek-fiilin görülen geçmiş zaman ekiyle birleşerek zarf-fiil görevinde kullanılabilir.

zenaatçı mıdın bu demiş (201); *o pembe ğazā ıraziñ mıdın birseniñ midin birinindin* (1257); *habarın yok mudun demiş* (1329)

V. 5. 3. 10. –dIkçA

Metinlerimizde bir örnek bulunmaktadır.

yüklendikçe borçlulā basdırımış “yüklendikçe borçlular bastırırılmış” (2189)

VI. EDATLAR

VI. 1. Ünlemler

VI. 1. 1. Ünlemler

oh: *bende oh dedim* (98); *yemek hazır içinde oh* (1098)

ah: *ah ölüm ah demiş* (201); *aah aah demiş* (559)

vah: *biyo bakıyo ğız yok. eyvah, tüh, vah* (1179)

ana: *olan bi bakıyo ana* (1185); *ana! bi deldi bizim ğulā* (381)

abov: *sabālan terzi bi geliyo abovv* (933); *bi deldi bizim ğulā abov* (381)

VI. 1. 2. Seslenme Edatları

e: *ee ben çok ğurağın* “e ben çok kıvrığın” (536); *ee olancaz sabalañ erken kalkıyo* (719)

yav: *bey diyo ki yav tilki diyo* (804); *sen neniyoñ yav git işde* (1107); *delidin sen yav diyo* (131)

ulan: yok

deli: *biri deli olan* (110); *deli olana bak bizim olan* (153)

VI. 1. 3. Gösterme Edatları

işte: *işde b leyiz ğadınım* (183); *ğene işde tasa budur diyo uçup gidiyo* (939)

ta: *kelolan ta deñiziñ ortasında adada buluyo kendine* (1145); *ta orda gördüm ben seni* (1545)

hıh: *le d ken hıh hıh ben oldum diyo* (722); *hıh. hıh* (2422)

VI. 2. Bağlama Edatları

VI. 2. 1. Sıralama Edatları

InAn/ınnan: *harannısınnan v silē yicez* “haranısı ile verseler yiyeceğiz” (455); *ākamın ğaninnan* “arkamın kanı ile” (559)

VI. 2. 2. Denkleştirme Edatları

ya da: *ğucāna yatırcāsıñ ya da uyutmucağlā* “kucağına yatıracaksın ya da uyutmayacaklar” (1796)

veyahut: *ağşam ğayvılāda veyahut bi iki ğün evelcesi* (267)

VI. 2. 3. Karşılaştırma Edatları

hem... hem: *hem evde dinleñ hem evimizin işine bağ* (406); *hem anamdın hem bubamdın dēmiş* (1310)

ne... ne: *ne evi v ceklē dēdi ne bu bōçayı verip gelcem dēdi* (1620)

ya... ya: *bi bakıyo ya insan vā ya bi şe vā* “bi bakıyor ya insan var ya bi şey var” (165)

VI. 2. 4. Cümle Başı Edatları

ama/emme: *ğizzım evletim o suyu gidēdiñ emme gezeñ geleñ diye gidēdiñ* (190); *zatinden daş atdı emme can elemetinnen atmış* (1670)

eğer: *eğer yatādurūsan bi şey yok dēmiş* (905); *eğer getirmezsen gırķ davşanı dēmiş boynunu kestirin dēmiş* (1133)

illa: *ille masal anladıv diyolar* (2139); *ille camide gılā öle gelēdin* (539)

yalnız: *yalnız sıç forazım sıç dēme diyo* (1019); *gülü ketendin yalnız* (1910); *orda kaç yıl durdum bilmiyom yalnız* (2254)

yoksa: Metinlerimizde örneği bulunmamaktadır.

biyo: *yavrım biyo yuķa bişirivēren dēmedi* (324); *biyo ğazana ğatmış* (439); *bir ikiyo vurmuş s üt ācına* (1013); *h le bi ikiyo sürtüledim* “şöyle bir iki kere sürtüledim” (1902)

VI. 3. Çekim Edatları

ğadā: *sabā ğadā āladım* “sabaha kadar ağladım” (1915); *buru ğadā çamuruñ içinde* “buraya kadar çamurun içinde” (2173); *āşam namazına ğadā ğazıyoz* “akşam namazına kadar kazıyoruz” (409)

kēri: *ondan keri on beş yaşında gelin oldum* “ondan sonra on beş yaşında gelin oldum” (56); *bubam olmadıķdan keri başķa ğādeşi nēde bulañ* “babam olmadıktan sonra başka kardeşi nerde bulayım” (184)

ğibi: *ötek ğibi etcēdim bu görünüv di* “öteki gibi edecektim bu görünüverdi” (365); *oldū ğibi elbiseleri çıkartıyo* (813)

bile: *ķonuşuyosa bile bu onnan halası demeyince bilimiyoz* “konuşuyorsa bile bu onların halası demeyince bilemiyoruz” (1277); *ğuru yuķaya bulaşmıyo bile bekmez* “kuru yufkaya bulaşmıyor bile pekmez” (1371)

için: *beygir ğüddürmek için almışlā ğitmişlē* “beygir güttürmek için almışlar gitmişler” (1812); *biz onuñ için geldik diyolā* (701); *başından savması için hadi dēmiş* (877)

göre: *kendimiz erezil oldūmuza göre sen erezil olma* “kendimiz rezil olduđumuza göre sen rezil olma” (298)

da: *anañ da benim yařda çocūm* “anan da benim yařta çocuđum” (333);

hurdan girmiş ğurşun da h le h le kesmiş (459); *āřamotu da bi çoval*

saman sarıverilē “akřamūstū de bi çuval saman sarıverdiler” (531)

SONUÇ

Kavaklı köyü ağızı ses ve yapı bakımından şu özellikleri göstermektedir:

1. *l*, *r* ve *y* ünsüzleri sıklıkla düşerler ve önlerinde bulunan ünlüleri uzatırlar.
2. Geniş ünlülerde yoğun bir daralma eğilimi göze çarpmaktadır.
3. *t* ve *k* ünsüzlerinin tonlulaşması olayına sıklıkla rastlanır.
4. Diğer Anadolu ağızlarının bir çoğunda görülen damak ünsüzünün sızıcılaşması olayı Kavaklı köyü ağızında görülmez. (*k*>*h* değişmesi)
5. *c*, *ş*, *y* ünsüzlerinin etkisiyle ünlü uyumu esaslı biçimde bozulur.
6. *ñ* ünsüzü Kavaklı köyü ağızında kendisini korur. Yani *n*'ler genizsileşir. (*göñül*).
7. *i*- fiili ekleşirken sızıcılaşma ünsüzlerinden olan */y/*ye dönüşür ya da ünlü düşümüne uğramıştır.
8. Söz başı tonsuz damak ünsüzü */k/* bir iki örnekte korunmuştur. (*kéri*, *kölge*, *kèymek*).
9. Belirli sözcüklerde başta *h*- türemesi görülmektedir. (*h le*, *hindi*).
10. *-g*- ve *-ğ*- damak ünsüzleri yer yer yumuşamadan kalırlar.
11. *-ip/-ip* zarf-fiili şimdiki zaman için kullanılan yardımcı fiil *gel-* ile birleşince gerileyici ünsüz benzeşmesiyle *-ik/-ik* şeklinde kullanılır. Diğerleri ise *-ip/-ip* zarf-fiili şimdiki zaman için kullanılan yardımcı fiil *bat-* ile birleşince *-p* ünsüzü düşmüş ve *-I-bat* şeklini almıştır. (*çıkıbatımış*).
12. Yükleme hali ile yaklaşma hali arasında istemden doğan farklı kullanımlar vardır
13. Kavaklı köyü ağızında şimdiki zaman, tasviri fiillerle 5-6 değişik biçimde söylenmektedir.
14. *-ken* zarf-fiili Kavaklı köyü ağızında genellikle ünlü uyumuna uymuş biçimde, *-ken/- kan* olarak görülür.
15. Eski Anadolu Türkçesi'ndeki *-ası/-esi* sıfat-fiil eki yönelme hali eki olarak zarf-fiil haline dönüştürülmektedir. (*geçi satılasıya*).

METİNLERDE KULLANILAN İŞARETLER

ÜNLÜLER

a

ā: Normalden uzun a

e

ē: Normalden uzun e

è: e-i arası (Kapalı) e

ı

ī: Normalden uzun ı

i

î: Normalden uzun i

o

ō: Normalden uzun o

ö

Normalden uzun ö

u

ū: Normalden uzun u

ü

ū: Normalden uzun ü

ÜNSÜZLER

b

c

ç

d

f

g

ğ: Tonlu orta damak g ünsüzü

k

ķ: Tonsuz orta damak patlamalı ünsüzü

Ḳ: Patlamasını kaybetmiş orta damak (ğ'ya yakın) ünsüzü

n

ñ: Damaklı geniz ünsüzü

p

P: Yarı tonlu b-p arası ünsüz

r

s

ş

T: Yarı tonlu d-t arası ünsüz

v

z

METİNLER

Anlatan: Atike ERCAN (80)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 28.08.09
Konu: İstenme hikayesi, nasıl evlendiği anlatıyor

5

iki ğarı mı üç ğarı mıdıñ? iki ğarıdıñ. bi şeyi vādıñ onların. henifegileri vādıñ eskiden. henife, tenkeciniñ ğāsı, ondan sōna ğayınna benim, henif ğadın anañ, dēzem. bubamın dayısıgil vādıñ oda ğor arasında ğari, oda göçlē. köv evi gibidir evleri ğari. eskiden ğızım eskiden makine añaberi mi vādıñ. darıları olmuş elde dövülcek, ayıklanacak. ben gitdim, bide ğomşu. yakın kövde de ğomşumuz. bizim onnā oda ğari accıķ ovda onnara yakın. o ğadincāzda vā ğari köv ğomşumuz. iki kişi darı işē ediyoz, ayıķlıyoz. bi adam dövüveriyo biz ayıķleyoz.

15 üç ğarı geldilē ğari ōdan. ben bilmiyom gine ya niye geldiklerine ğari. biri ğayınna olcaķ olan. yanımdaki iki üç evi saymışlāda gelmişlē ōdan ğor arasından gelmişlē en sōna bizim oraya geliyolā. henif ğadın analıķ geliyo ğari nuriye ablanıñ anası. ben bilmeyon farķında deilin. o ğadın bilmiş. güz devresi biz z tin silki-batırız dēdi. o ğala onuñ yanına gelmiş. tabi o önde dūmadılā gittilē. bunnā

20 señe baķmeye geldilē ğızım dēdi. ben bilmeyon benim habarım yok ben bilmeyon. o ğadın öyle dēdi. señe baķmeye geldi bunnā dēdi. ötekinneri beĝenmemişlē son zamant bu eyi dēmişlē gidmişlē. bubecim köyde ğari hasta. yatā hasta dēil gezē hasta. bizim küççük ğız oķula gidiyo o onuñ yanında. biz ovdeyiz. hayvanımız haşatımız vā. malımız meşakķatımız vā. ovda ğaĝıç dalı

25 köyleden pırsa otlarını alıgelī yola alıgelī yidiri hayvannara ineklere. nēde ğızım yonca monca. camızlarımız ve inēmiz vā biz ovdeyiz ğari. bubam başlamış ğari göçün köve göçün köve göçün köve. ōdan göçdük ğari göçdük vādıķ. ğari hemen iki üç gün geçti mi? bilmiyon ğari hemen üç dört adam geldilē giddilē. geldilē de giddilē. ertesi gün salı aşammış. bubacim ğari çıķmış ğāveye ōda

30 ğaşılaşmışlē yōgan bōmacı etmişlē ğari. ōdan gelmiş anama deyiv miş ğari b le b le dēmiş. on yēdi yaşındayım. ben ufām ğızım on yēdi yaşındayım. celimsizim zaten. oldum bitdim celimsizim. ee dēmiş ğari bubam sen beni göstemicēsın evlatları mı da ondan dēmiş. ondan sōna anam bi şey deĝimemiş ğari. arasından bi

hafta mı on gün mü geçti neşan gödulā giddilē. hayvannañ beygirneñ gelilē
35 gidēlēdin. ğupğuruda gelilēdin, bomboşda gelilēdin, bi çöpsüz bomboş gelilēdin.
görgüsüz, görgüsüz. ođan iki sene nişanlı dūdum ben ne bi bayramlık ne bi
seyranlık yok heç bi şe yok. altı ay yaşadı bubam. hemen āçlā uyanık geliken
bubam öldü.

40 Ee düğün ne oldu?

ne dūnū iki sene bekledik ğari biz. bubam öldü benim yasadān ālımıyan
ğullā ğalmamışdır. evladların hanķısını uçurdu yuvadan bubam. hepside yuvuda
ğaldılā, döküldük. en böyū benim anamın derdini ben bilirim. ötekinnē bilmezlē
45 benim küççüm añnımaz. iki sene beklendi. o iki senede kaç kişilē gelī gelilē çok
kötü ora nasıl vēriyoñ. nahal edem allahım anacīm içime ğidilē çıkdılā. daha kötü
olūsan sōna. bubası da v di bubasının da sözünü de reddetmiş olū diye ne çektik
de anamnañ ikimiz çektik tecelliği biz. arabeynen geldim.

50 **Anlatan:** Gülderen TÜRKMEN(61)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 29.08.09
Konu: Başından geçenler, kaç kardeş olduğu,
bugün ne yaptığı, Aydın'a göçmeleri

55 ondan sōna abaz memediñ ğası. ondan keri on beş yaşında gelin oldum. iki
sene o adamnan geçindim. üç gün davul çalınī. ata minēdik. atta gelin oldum.
atınan gelin oldum. ondan sōna iki sene o adamla geçindim. ondan sōna ayrıldım.
adam içki içdi. añleşemedik. benden sōna adam iki dane dā ğarı aldı. ondan sōna
60 ben bıraktım geldim. abaz memedine geldim. beni buraya tahirleñ hatçe anañ etti.
edimez olasıca, ondan keri bozdoğandaki dēzem etti. ama dēzem çekdi ettini
çekdi. çocuklānda buldu. yalandan yanlışdan uydurdulā. oğan geçiniyoz. dört
çocuk anası bubası olduğ. üçünü evlendirdik, biri ğaldı onada nişanladık. nişanda
bozuluv di. hindi arıyoz bulumuyoz.

65

Bugün ne yaptın?

b ün incire gittim. allah kabul etsin oruç dutdum. onuda dayanamadım.
70 incī güzē topladık. olāda güzē incirlē. incir āçları bozulmuşlā evelki gibi deil.
incirlē de güzē deil.

Başka ne yapardınız?

75 aydına göçdük. iki sene aydın da dūduq. iki gādeşim evlidiñ. qocumanlā
evlidiñ. en küççün büyüüm ben. geçi güdēdik olādan tālamız taqqamız vādīñ. ee
bubam sattı savdı hepsine de. bubamiñ adına davşan ali d lē. āşama gādā ali de
bilmezlē. davşan ali dedilē mi bililē. eveli hāman govulūdun. ondan kerī hāman
kaldırılidiñ. orak bıçılidiñ eskiden. ondan kerī bubacāzım irihmetlikgilē
80 amcaminañ gātran çıkāmişlā. davaza götümüşlē. davaza gātran götürūken bi
bataqlık da yıqılmışlā bubam irihmetli amcam irehmetliye ali ali demiş şimdi
ormancılā bizi yaqılā demiş. qatran işi tehlikeli işdir tehlikeli işdir gādeşim demiş.
ee dū dū bizim olan yaveş yaveş çıkaralım demiş. le le çıkāmişlā. biyo kendi
kendine āleşmişlē olāda ekmek davası diye.

85

Kaç kardeşiniz?

anam yovurt dövēdiñ geçilēden. savın sıqādın. ondan kerī biz yovurt sūt
yicek olsaq yedimezdin. körteleden ta davaza. yedimezdin. benim hindi h le
90 depki vā ona yağ basādīñ anam irehmetlik. bi incir bāçamız vādīñ. ondan kerī
kāpız dökēdiñ. bubam irehmetlik yūrük otu diye bi ot vādīñ biz yiceklē diye.
yūrük otuna qazā qazādīñ topraq altına o yūrük otunnan tedin bellilik olsun diye
kāpıza. bizim habarımız olmazdın gömdūne. qoparı qoparı yūrük otunu orū
gōdun. üstünü gōdun. bellilik edēdiñ. o gāri duru duru nasıl cīer gibi erēdiñ.
95 çocuqlā qopaceklē diye. bi gādeşim biyo bizim olāda dūlek dēmezlē kelek d lē.
gādeşimin çocū gāri kelek qopacaq oldu ona da gādeşim qoparttırmadı.

100 oparttırmayasıya adā bende ōda galdīdım. oparttırmayasıya adā yattık sabā oldu. oo ne adā domuz vāsan hepsini iŖe etmiŖ. bende oh dēdim. ocu bi dene kelek oparcādın. kopartmadın canıma dēsin. hepsini domuzlā yemiŖ. bi dene ocu ya ya yalvardı kelē oparttırmadı adeŖim. ona da adınım domuzlā gee bi geliyo nohuduna, darısına hepsine.

105

Anlatan: Ŗakir MADRAN (73)
Memleketi: Kavaklı KŖyü (Bozdoan)
Derleme Tarihi: 30.08.09
Konu: Deli olan ile akıllı olan masalı

110

hindi ordan senikisi iki ardeŖ bubuları ōlmüŖ. biri deli ōlan birisi akıllı ōlan. akıllı ōlana ā ōküzle başına geirmiŖ. deli ōlanı da oyunu başına geirmiŖ. oyunu başında deli ōlan oyun üdüyo. ōteki ift sürüyo. ōküzü biri hastılanmıŖ ōlmüŖ. le ōlum sen saol bi dā alıgeliriz. bi dā almıŖlā gelmiŖlē omuŖlā oruya. bi ün dā oduna gitmiŖlē. dā oduna gidesiye eŖē kesiyō akıllı ōlan.

115

ünkü darılmā yok ya. darılanın afasını derisini üzmek vā. ōdan eŖek le oluyo bu b le oluyo. dēmiŖlē bunnara ŗluyalım. nasıl ŗluyalım bi ün dēmiŖlē ki nene ben dēmiŖ ki ava ācını başına ıkan da yukara hü hü hü dēyivēren de habire gidi hü hü uŖu geldi, bu uŖlā insan yiyici diyelim bunnā asın gitsin, hi olmassa bizim yanımızdan dēmiŖlē. nene oruya ııyo hü hü diyo. o_zmana ada bi aıyo iere ōlan tūfē abtīnan habbire gide bi sıkı ekiyo, paldır küldür nenei aŖā dūŖürüyolā yere. nene bu sefē hadi. eh canın sāolsun bi nene dēil mi diyolā. ordan nene alıyo, ŗlüyo. ŗlum bu b le olmucak ben ŗküzcölū bıracam,

120

iftilē bıracam. ben ŗküzlere satcam. bizim bazarlīmız zaten senle b le diyo ıkariyo ona iki lere para vēriyo. akıllı ōlan iki lereyi alıyo gidiyo deli ōlanın yanına. nŗldu ben hesabı ördüm bizim ōlan diyo. bi baıyo hani ŗlum oyunlā. ŗlum neden? üle niye ŗldümücen arkideŖ yav diyo. ben diyo oyunlā diyo oldū gibi diyo āmıdı ırpđım. s ledim tembih etdim. tembih edesiye dūŖen āmıdı

125

yimişlê diyo. bende öldüdüüm diyo. eee bi baqđım ğoçuñ buynuzunda o beñe alığomuş iki tane diyo. birini kendi āzına v dim, birini de kendim yidim diyo.

130 tamam diyo o şekilde ğaldıķ biz ğoçunan diyo. üle arkideş aķıl mı? yok sende yav temelli mi? delidin sen yav diyo. eee tabi yav bunnā diñnimeđi beñe diyo. ee nētez öte yanında kör ğuyu vāmiş. kör ğuyuya deli ğari bu ikişē ikişē almış omuzlāmiş atmış ğemiş. aķıllı olan birer tane. gitmişlê. ben dēmiş hesabı ğ dūdüm. sende hesabı ğ dürelim dēmiş gitmişlê. varıyolā seniñkine çıkarıyo deli

135 olana bi lere para veriyo. yav sen ābime iki lere v din beñe neden bi lere veriyosun. ben ikişē ikişē götürdüüm ğuyuya attım dēmiş. üle hunu boşv . ne attın ölüm sen? üle hunu boşv . odan parayı alıyo ben diñnimen dēmiş ğapısını sökdüenen adamın aldınan bi omzuna hadi yallah. yörü allah yörü allah omzunda deli olanın ğapı. öteki de yayan vara vara varıyolā dēmişlêki bu ğavāñ başına

140 çıkalım. başına çıkıyolā. ğavāñ başında oturulāķana omuzlarında ğapı. efe aşarda bi keşkeklê meşkeklê bişirmeye başlamışlā. çetilê gelmiş oruya, para ölüşmeye başlamışlā yiyyolā içiyolā ābe dēmiş ben dēmiş. bizim olan dēmiş. bildin gibi dēil benim çişim geldi. ee geldise bizim olan dēmiş sen dēmiş işide avcına al da dēmiş sepiliv h le dēmiş. yāmır yağıbatı sansınlā dēmiş dutmuş yāmır yāsın diye

145 sepilēmiş. üle accıķ durmuş. abi abi benim eem geldi eem geldi. üle bizim olan sus öldürceklê hindi mavzerlēneñ bize dēdise de diñnimeđi. bu sefē kaldırmışlā adam eesini yapıyo sepili sepiliv miş. haa ğavaķ ğozaķları dökülme başladı dēmişlê. ondan sōna seniñkisi ğapı düşüyo düşüyo hadi olum ğoyvériyoñ ğoyvériyoñ üle dur ölüm öldürceklê şindi. tangur tungur bi ğoyvériyo çetilê bi

150 ğacıyo ğaçmasınnañ beraber yallah. bunnā iniyolā aşara yimişlê keşkeklere paraları ölüşmüşlê ğarınlarını doyurmuşlā. hadin bakalım gidelim köye. ğarşıdaki köye çıkıyolā varıyolā ğarşıdaki köye. köyde bunnara bi arkideşin biri alıp gitmiş. alıp gidesiye. dēmiş ki aķıllı olan deli olana bak bizim olan ben señe dēmiş. sen çok ekmek yiyosun adamı ğorğudusun. evinde sofrasında ekmek bırakmassın ben

155 señe dēmiş b le ğarnın doyuķ ğidēkene ben señe türtüveriñ bırakısın dēmiş. olü dēmiş. onda seniñkisi efe kedi gelmiş miyav dēmiş bi furmuş arķasından

ğuyrūnañ eyvah dēmiş tamam beñe tūrttūlē ordan ekmē birāv miş. ekmē
bırakıvèresiye ğadā hadi olum aqşam olmuş. oturmuşlā alkmıřlā oturup
alkdıdan sōna bunnā seniñkisi ee nōldu nōlca yav dēmişlē biz ğarnımız acıdı.
160 git dēmişlē ordan ğava ācının dibinden ordan gūzele ğarnıñı doyur gē.
doyurdudan sōna adam aıllı. bi kebi de beñe alıv gē dēmiş. onda almış gelmiş
seniñkisi alıp gelesiye onda oduya bulumamış. oduya bulumayasıya ğada o
musafır oldū adamlā uyuyuP-duru. adamın āzına dayamış ābi yi ābi yi dērmıř.
adam bu ne yav diyo bi bakıyo adamıñ dişlerini dahi ğırmış. ğırasıya ğada hadi
165 lum allasmaladı adam hemen dan ğamış. ğaası bi bakıyo ya insan vā ya bi řē
vā. ābesinin odasında ğalıyo. yarın burdan geřceklē ba dur.

170 **Anlatan:** Fatma DEMİRKOL (82)
Memleketi: Kavaklı Kōyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 02.09.09
Konu: ocukluğunun nasıl getiği,
kocasının nasıl baktığı, oğlunun ne iş
yaptığı, şimdiki durumu
175

beni ğoyv miş emeklēbatımıřmıřım ben anca. ğoyv miş iki dene ğarı
vāmiř. iki dene ğarınıñ ūstüne varmış annem. varasımışda halılām badı.
dōvdūlēsende, nāptılāsanda onnā etdi badı ğari beñe. bubannem badı. le le
180 iřde oldu gitdik. abaz alisiniñ yanda. oo aal ğızı ğarıyan ğızı vādım. ee olū
ucū olmadı. ee buruya olası ğadā oncācīm gitdi ğari. o olaydın o gūzel
baıyodun beñe. dōvdürmezdin. yaşını bilimiyon ğadınım. epey bōyūkdüm. ondan
o oruya gitdi. ee nāpcan işde b leyiz ğadınım. bubannem badı beñe. bicecik işde
başa ğādeřim yok. bubam olmadıdan kerı başa ğādeři nēde bulañ. anam
185 bubam lmūř diye habar gelesiymiř. oruya yenceliye gitmiř ğurbancıya. bubam
askerdēmiřmiř.

Kacon sana nerden su getiriyordu?

190 ğızzım evletim o suyu gidēdiñ emme gezeñ geleñ diye gidēdiñ. hem su
getirīdin gezē gelīdiñ. bi şamarını yēmiden geldi de geçivedi işde. üş dene dörd
dene çocuK oldu bu ğudā yoqsuzluK gördüm. diyelim hunu h le etmemişin bunu
b le etmemişin dēmezdin. bi şamarını yēmiden geldi de geçiv di. şimdi fu
gözūme adam āmālat edēken kör etdi. bu b le eveli añakan şapırdaK inivēriđiñ.
195 ğocasınan mı hemen mi göz damarları öldü bilmem gelmeyo. gündüz iñrandım
hunu iñrandım bunu iñrandım.

Oĝlun ne iş yapıyordu?

200 terzi mēmed diye ünlüydün. şey dēmiş. ōrdan havzbalī vādın orda. gitdīdin
dayın orda ah ōlum ah dēmiş. gözūnen ölmüş seniñ çocūñ dēmiş. zenaatçı mıdın
bu dēmiş. terziydin dēmiş. ah ōlum on beş gün bir ay eveli geleydin dēmiş ben
dönderīdim bu çocū dēmiş. çocūñ cīeri ğalmamış dēmiş. gözūnen olmuş.
ünlüydün. ğavaqlıda yoKdun terzi yavrım terzi mi? vādın ğavaqlıda. kendin
205 yapāsan yapādın yapmassan yoKdun. ōdan eee işde terziden mahana oldu. öyle
oldu yavrım. nāpalım hindi. dēcek yerimiz çocūm.

Şimdi çocukların bakıyor mu?

210 nerde nerde bakcaqlā. onnā kendi başlānı ğörümū-batılā. ōtēgün ōtēgün
geliĝomuş. telefon geldi. biz geliyoz. biz geliyoz sāfiye diye. nāzildeki ōdan güvē
baKıtcāmış. güvē güzē mi? çikin mi? ğızzı güvēnin Kucāna giribatī ğızzım. taha
beñe güvē baKıtcaK, sāfiyegilere onnara güvē baKıtcaK taha. üle birbirini
tosuPbörū Kucak Kucā gelibatī. ne başşın zoru. hem ğızıma vēriñ dēdim. onnan
215 iksinin boyası bi dēdim ben. ōlan sıması da bi dēdim. ğızıñ sımasıda bi dēdim ben.
ordan ōlan ğardaşı vā büyük. ali dēdim. ali dēdim. bunu v memezlik yapmañ bu
ĝaçā bu ha dēdim. le le dēdim. vēriñ dēdim. ğöstermē gelmiş ordan.
bozdoĝandaKına ğöstēcēmiş.

220

Anlatan: Murat ÜNSAL (63)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 04.09.09
Konu: Nasıl evlendiği, eski düğünler, eski nişanlar, asker uğurlaması, askere nasıl gidildiği, oğlunu nasıl okuttuğu

225

230

ben işcidim. mēmed aq vādın būda oruya pamık mandalı atmaya gitdik. pamık mandalı yapākana ondan sōna bu sāfiye ünsal onuñ oruya çapıya gelmiş. çapı çalākana çok eyi çalışıyomuş. bende eyi çalışıyomuşum. efendicēzim aq mēmed beñe dēdi ki ali demirqolun ğızı vā çok güzē çalışıyo sen de eyi çalışıyosun, ben önderlik olcan seni evēcem dēdi. ondan sōna bubama sölüyo aq

235

mēmed. seniñ olana ben ğız buluv cen. bunu everelim diyo. nitekim mēmed aq bu ali demirqola s lüyo. murad ünsaldan seniñ ğızıña talip çıkıyo. v cē miñ, v micē miñ. ailecek bi muabbet edin diyo. ğonuşuyolā olmicak. şerefettin ünal vā burda bubamnan oruya istimē gidiyolā. istimē gidesiye ğız evi v miecek oluyo. şerefettin ünal ile ben vācan, yapcan, etcen, tutcan kapidan ğölāsañız, penciriden gicen diye.

240

neysen istedik v dilē.

Eskiden nişan yapılır mıydı?

245

v dikden sōna nişan yaptık. eskiden nişan istemiyodu. b le bi efendim gece işde çalgı malğı olayı olmuyodu. allahın, peygamberiñ ümmetiyle gidiyosun, istiyosun, geliyosun kendi arañızda. olan ğızı, ğız olanı bile görmüyo. g müyoz o vaqtlar görmek yoqđun. nese yüzüklere, nişanı ğoduq geldik. ğız evinden mendil aldık, geldik. ondan sōna biñ doqız yüz atmış doqızda evlenmek istedik, dūn yapmak istedik. o vaqtlarda motor yoq, ğatır yoq, devilere acıq odun sarılđın, accıq un ğönüdü, bi geçi olā işe yapılıdıñ ğız evine dūn için. debileñ olüdüñ ğız evi burası buyrun buyrun olan evi burası.

250

Eskiden düğünler nasıl olurdu

255 būdan bi cūmbüşçü bi dümbekçi cuma günü āşam başlā cumartesi günü
āşam bitē dūn. o vařtlarda ata mine gelilēdin beygire. o sırada cip çıkıv di, bi cip.
tek ben getīdim geldim bu köyde. bi de fışır mıtıfa dedeñ vādın gebeş ibrāmiñ
iřesi. birinci o getīdi. ikinci ben getīdim. evelcesi gelinnen başı dūaķ olūdun.
çeñiz, ılgan ondan sōna gelin elbisesi olūdun. bazılarıniñ bazılarıniñ üç etek
260 olūdun. eski usul ōdan atınan mindirilī gelīdin. o vařtlarda b le bazar emē mazar
emē yoķ, ev emē olūdun. arpa emē, hasun emē, yuķa. evlilik b le.

Asker uğurlaması oluyor muydu?

265 şindi bugün askerlē sevk olcaķ. köyden on üç kişi on beş kişi. şindiki gibi
iki kişi üç kişi dēil. bizim zamanımızda on üç kişidik. āşamdan bi gün evelcesi iki
evele sūlūsü alī gelīdik bozdoğandan řubeden. filan gün gidilcek. aķşam gayvılāda
veyahut bi iki gün evelcesi ben gitcen diye hınım hısıma gitcen diye vedalaşmaya
gidēdiñ. diyelim salı günü perşembe günü ayın gün tarihinnen askere gidēdik.
270 būda cameōnü dēdimiz yerde toplantı olurdu. hoca dua yapıveridi. allāısmarladıķ,
haķķınızı helal edin.

Askere ne ile giderdiniz?

275 bizim zamanımızda tiren vādın. otobūs pek nadirdin. acemi birlīm buldur,
usta birlīm adana. buldur da topçūdum. adanada bu topçunuñ morsu vā. morsuna
gitdim. ordan bize diyarbaķıra gönderdilē. maniple ķursuna gitdik. iki ay
diyarbaķırda ķurs gördük. adanā geldik. orda ıalışmamız telsiz çevirme. ordan
ğonyuya gitdim. ben iki ay ğonyuda ğaldım telsiz çevirmide. iki aydan sōna
280 geldim. iki ay antebe gitdim. ğēne telsiz çevirmide. ōdan geldim antepden geldim.
bir ay işe de mersinde ğaldım. gine telsiz çevirmide. şimdi altımızda bi cip vā. bi
assubay vā başımızda, çevirmelere gidiyoş. diploma aldıķ biz. bubam irehmetlik

köylü. ankarada kurs vādın, altı ay kursuna gidip gelcēdim, bēş senede emekli oluyosun. hālā eski nufuz cüzdanımda bilene kaybetmedim diplomam vā.
285 askeriden qolordudan v dilē. şimdi yēdinci qolordu diyarbakırdādın. ordan qolordudan diploma v dilē bize. bubama dēdim ben b le b le o vaqtlarda tahsil işi yoqđun. ilqoql diplomasınnan bu diplomānan anqarıda kursda üç ay çalışıp gelcēdik. ondan sōna görev aldıqđan sōna bēş sene çalışıdıñ mı? bēş senede emekli emekli oluyosun. bu fırsatı qaçırđık. ōdan geldik askerden sağ selamet geldik. bi
290 çift öküz vādın. öküz gōladık, çift sūdük. işde köyde galdık amāle olarak işçi olarak.

Oğlunu nasıl okuttun?

295 kendimiz ğari köyün daşını toprānı. elimiñ ekmēnen oqutdum. hiq gelir yoq. bu bi sene qayboldu. fakülte yazcam dēdi. ōlum fakülte yazma retmenlik oqulunu yaz. biz elimiziñ ekmēnen çalışıyoz, señe le oquduyoz. gelir yoq, biz kendimiz erezil oldūmuza göre sen erezil olma. fakülteye ğazanımadı, o sene ğazansaydın iki senelikdin fakülte. ētesi sene retmenlik oqulunu ğazandı. fakülte
300 dōrd sene oldu. ee oqutduq emme. allā biñ biñ bereket v sin daşını, toprānı ğavaqlının. elimiziñ ekmēnen bunu oqutduq.

305 **Anlatan:** Safiye ÜNSAL (59)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme tarihi: 04.09.09
Konu: Çocukluğunda neler yaptığı, babası ile nasıl haberleştikleri, kaç sene okula gittiği, şimdiki rahatının nasıl olduğu, nasıl kandırıldığı, yaşamındaki zorluklar
310

o yāları ta oruya goymā gidēdin bubam. o yeñipiñardan almā gelēdin. alı
315 gelē sabālan bizde ordan çarşıya gidē. nazilliyeye bubam götürū. ordan gidēdin.

çarşıda bize buba gömlek alıv ceñ, buba hu yoğ hunu alıv ceñ, çeñiz alıncağ.
önüne, ğır eşemiz vādın. ta durmuş ali ğāvesine ineriz. ordan önüne gideriz.
önünden gelī. durmuş bey ğāvesine ineriz aşara. ōda yoluñ ğıyında çocuĞlā olū
ĝari. onnā mendil yazallā, gevrek ĝonuvērī üstüne, üzüm, añaberi, sucuğ ĝonuvērī
320 erebil mahallesiniñ çocuĞları ĝari. zatinden dolup geliyodun. o iki harannı yānan
ta bilmem kaç metre oruya. ōdan gelī biz doğuz on dene bızāyı sārız, kaçarız.
ondan sōna ovaya pamī ineriz. pamığdan gelī. ben yavrım b ün ekmē ediğoyan
demezdin. bize hālā daa arğamda bi ekmek ediv mez. doğsan yaşına gitdi. on beş
sene oldu yanımıza geleli, on beş senedir yavrım biyo yuğa bişirivēren dēmedi.
325 evdide ediv mezdin. biyo işegillē geldi bizim deveciniñ mevküreniñ annesi geldi.
gece bize ekmek etdirdi de annem onnara sofrā ĝoydurdu bize. çaydanlī çalınıñ
üstünde, sacāniñ üstünde çayı ĝaynatdık onnara içirdimizi biliyom ben. çok eziyet
edēdin anam bize. tüp yoğ evlendimiz sene allah herez olsun accığ ĝādeşlim v di
iki lira, iki lira da kendimiz ĝoduğ le g dük milangazı. onda evlendik yağmasını
330 bilmeyoz, bi zaman yağmadık, rendik. yavrım diyoz önünden yoğsuluğ
çekdimizden çaydanlī ĝoyuyo çocuĞlā da bi saat iki saat ĝaynıyo. ĝaynadı mı
ğüzē oluyo annem diyo. çocūm ĝapadalım ya anne le ĝüzē olcağ diyo. anne
cimrisin diyo. anañ da le. anañ da benim yaşda çocūm aynı le diyo. anam dēme
diyo. anañ neden dēmicen o da benim gibi cimri bende le cimriyim diyom ben.
335 nāpcan bizim zamanıñ insannarı ledin. bağ hemen hemen sen bize yağın benim
ğördümü gördün. bizim evlendimiz sene bundan ĝırğ sene önce nerde iradyo,
nerdedin televizyon.

Baban ile nasıl haberleşiyordunuz?

340

yazıyoduğ. müarem dayıñ alī gelī kendim yazıyodum. ālaya ālaya o
mekduP ordan geldi zaman almanyadan. ālaya ālaya oğı, o sofrā orta yerdēse
ekmek yēmezdik. ĝatdiyen illem mekduP oğuncağ ondan sōna asiye diye ünneñ

ğari asiye ufağ o_zmannāda. mūarem dayıñ alıvērī gelī ğari. oğı ederiz ondan
345 sōna ekmē öle yiyidik.

Kaç sene okula gittin?

dörd sene, dörd sene anca oğudum. din bilgisi yoğ bilmem. kitap alıvemedi
350 bubam. yoğ o_zmannāda kitap alınmadı. abem oğudu işde bereñarı bēşinci sınıfı
ğadā. ee ben gülşengilē āladı bilen. aşādağı viselnen ben öndedim. o_zmannāda
dördüncü sınıfdağana bu neden bizden fazla biliyo. onnā beñe benden fazla bildi
diye āladılādım. ee benim din bilgisi, añaberi alıv meyince bubam ğaldım
ğalıv resiye ğadā gitmedik. erebile git gel, git gel ne olū salmayıv dilē. ğızım
355 yoğ ediv dilē.

Şimdiki rahatınız nasıl?

çoğ çekdik yavrım çoğ. hindi yoğsuzlū çekdimizden çocuğlān etdini fazla
360 geliyo. evi dünē neredin yavrım. kaç senile otuz bēş sene durduğ, bēş sene
oldūsa ev yapılalı. otuz bēş sene bi göz eviñ içinde bi musafir gelī, nerde yatırcan,
nerde etcen, dālilā daşlılā gelī. çoğ çekdik çoğ çekdik yavrım. o_zman yoğdun
yavrım. nerde hindi gidivēriyosun bağğaldan alığgeliyosun. musafirin geldi midin.
hüsniye ablangilē geldī ğün ben her şeyimi yemēmi hazırladım. kendimize idare
365 vā. ötek gibi etcēdim bu ğörünüv di. etme alalım gelelim onda gitdi bağğala
yoğmuş. onnā gelcez abla biz yemē hem gezip gitcez, damatı göstercez diye. e
nāpcaz ekmek alıñ gelin ğādeşim. alıp gelmez ya ğādeşim heç alıp gelmez.
çocuğlām alī gelī onnā alıp gelmez. alıv dilē geldilē ğari allah erez olsun parasını
bu v di. ğari almadı ğēne yağıştırıpda. bi gevrek alıp gelmiyo anasınıñ yanına
370 benim ğādeşim. on bēş senedir benim anam bunuñ yanında dēyip de işde bi ğızıñ
orda bide tarlayı sürēsek sürēseñ çapılāsañ bakāsañ le geliyo. getirmeyo. yarım
gevrē bile geriye ğötüdü. tōbasında benim ğādeşim bağmıyor anasına.

Dursun teyze seni nasıl kandırdı?

375

ee ğari dāda duruyoz. ozmannara dūn yurdundayız. dūn yurdundayız. orda duruyoz onu biliyoñ. dursun ablañ geldi bizim oruya onda anam. dūn yurdundayız. dūn yurdunda ğari ğadın ğulāña soğdu ĩneye. ĩneye soğdu ğulāña. ğulağlāñız delincek dēdi bize. ana! dēdim ben ğulāmız deliñ. bağ dēdi benimde dūsun ablañ ğulāña soğdu hiĉ ğan çığmadı. öteki ğulāña soğdu hiĉ ğan çığmadı. ana! bi deldi bizim ğulā abov acı āliya debileñ debileñ o ğüdenlēde öldük. bi hūsniyeniñkini deldi o da le.

380

Yaşamındaki zorluklar nelerdi?

385

çoğ erezil olundu. pamık zamanında ğeĉe ğit ğeĉe ğel, ğeĉe yığā añaberi yığā. yayan ğit yayan ğel, ĉiniñde bire sepet ot alısın. o sepet nedin naylon çoval yoğ mudun o_zmanlāda. sepetin içinde çirniñe ğōsun ğara çayırları soğāsın ta erebil deresine çıkarıdık. çoğ çekdik yavrım biz çoğ çekdik. gine sağlammışmığık. çoğ sağlammışmığık biz. çoğ erezil olundu. nēde yicek işcek añarberi. her biri bulunmuyodı yavrım. çoğ şükür şimdi her şeyimiz vā. yiyen yoğ. bubam bazara yayan gidiyodun yola ğadā. arbānan, dolmuşlā çığdı. ciplēnen gidēdin. biz merkebinen önüne gidiyoduk. doldurū gelīdin ğızım. o yağınan, añarberinen her şeyi alī gelīdin, dolā gelīdin. sucuğsuz, gevreksiz, añarberi, üzümsüz gelmez. nazilli üzümünü orda görüyoduğ. bazardan görüyoduğ. alī gelīdin, alī gelīdin çoğ alī gelīdin. ğıl heybenen getirīdin. o ğırlāda harman savurūduğ iminemiz. bi ğün annem ben gidivēren yavrım dēmezdin. harman savuruz. hemen yatıvērız accığ yēre yatā yatıvērız bağmığız bubam savurubatī. harman savurmā duru bubam bende ğağarın savurmā durun hemen. yüzünü süpürün. āşa yengem irehmetlik ğavğa edē ğari. ali sen bu çocū devamlı sürüyosun ğebēcek ğari bu. biyo ğarını getīsene. ya süz o ayşe yenge süz o d din. götürmezdin. beñe nerde dā kök ğazmā gitcez, nerde huruya kök ğazma gitcez hep olan gibi sürüdü. çoğ eziyet etdi beñe çoğ. erebil yanında hu ğavağlının üstünde vā zeytinlīmiz orları bubam hep ben ğazdım yavrım. çoğ erezil oldum çoğ. bubamın daha bi tısğa vurdūnu bilmem

395

400

405 ben. bize hiç azarlamazdın. anam bi yumruğ vura burnunu ğanādīdın. hadi yavrım
sen ğal b ün hem evde dinleñ hem evimizin işine bağ gemgenç ben giden dēmedi
biyo bubamın ardından, önünden. bubam altı lere y miye çalışı ğavağlıda. seniñ
tuvaletiñi yapā, seniñ eviñi benim evimi yapā geli, bide kök ğazmā gideriz
āřamūzeri. āřam namazına ğadā ğazıyoğ. ilkindin ezeninde geli. o ğadā erezil
410 olduğ biz. hindi çok şükür erezil dēiliz, aç dēiliz.

Anlatan: Dudu TURAN (71)

Memleketi: KavaklıKöyü (Bozdoğın)

Derleme Tarihi: 05.09.09

415 **Konu:** Dedelerinin kurtuluş savaşına katılma, eski düğünler,
çocukluğ, gençken ne yaptıkları, kasab dedesinin nasıl öldüğü, gülizar'ın
kaçırılması

420 dedem iki ayda buruya geliv miş. ta buruya ğadā sağalnan. yēdi sene esir
ğalmış. nenem gelesiye bilememiş ğocasına. gül emrāřanıñ anası vāmiř onuñ
yanına ğomuş ğitmiş. ağ mēmed ğarısınıñ yanında ğomuş ğitmiş. üş dene çocu
vāmiř; anam, ibrām, dayım. ondan sōna āmet vāmiř, āmet ölmüş dedem
askerdēken. ismāl dayım bubam ğırğ bēř yařındāğın olmuş. eskerden geldikten
425 sōna. yēdi sene hiç gelmemiş. telefon yoğ, mekduP yoğ bi şey yoğ. öldü diye
ninem unutmüş. bi ğün çıkmış gelmiş. anam, ğayınanam hemen yasdīn arğasına
sinmiş. kulağlı balcan aşı yicen ben bacağlı. āleyomuř, ğızım hu vā bu yi annem
ona vuruv miş. ocağda çıra yoğ ya lamba da yoğ ya. ocān alafınnan, iniltisinnen
oturuyolāmiř, ordan āřam namazı oluğ gelimiş ev sağpları misafir ğabul edē
430 misiniz? dēmiř. ōda buyrun buyrun bizim ōlan dēmiř. oturmuş, geçmiş içere
oturmuş. ondan sōna oturmuş oturmuş bizim ōlan açlık toğluk soruyon dēmiř.
açlık toğluk vāsanda eveli yörük ğızı dēmiř. eveli hiç adını sōylimezdin yörük ğızı
d din. o_zman nenem bilmiř. yörük ğızı dēmiř beñe su goyv bende bōcū vā
dēmiř. emrāřanın anası dēyomuř abla amcam bu dēyomuř o bilmiş. ondan sōna
435 suya ğatmiş nenem yatırmış. gine nenem inanımamış. pısatlarını ğazana basmiş.
sabālan. gece kaçmış nenem bi yīn bāzıma ekmē etmiş. zabālan abime ğit dēmiř

osman efendilēnen, efemi ünne gē dēmiş. gēce bi dana kesmişlē. sabālan tıraş
olunca bilmiş ğari iyice. tıraş olmuş dışarı çıkmış. ondan sōna sāmāmişlē,
ālaşmışlē ğari oğullaşmışlē. biyo ğazana ğatmış ğazanın üstü tam dörd baramak
440 bit dutmuş. ondan sōna gelmişlē. alem gelmiş. gelen gelmiş, gelen yimiş ğari.
nenem ğari gēce kaçmış bi sini baklavı etmiş. bi ğazan ğaçımağ ğarmış. gelen
yimiş, giden yimiş. ondan sōna gelenin hēbesine dolduruv miş ete. ötekine ğatmış
berikine ğatmış, pay etmiş etmiş dārtmış nenem. ondan sōna bir ay nenemin evi
hiç insansız ğalmamış. gelen gelmiş topuz gelmiş topuz gelmiş topuz gelmiş. bir
445 ay gelmişle. ğacağ gelmiş tek başına.

öteki dedemgilē on iki gişi gelmişlē. on iki gişi onnāda cihan harbinde
olmuşlē. cihan harbinde üş biñ gişiden on iki gişi ğalmışlē. üş biñ gişiden sel gibi
su geçti üstümden ğızım, güldür güldür ğan geçti d din. sōna on iki çıkmışlē o
ğanın altından yürümemişlē aşıklıdan. ğıpgırmızı üstü her yeri ğanmış löbüt gibi.
450 nere gitceklē gidiyolā gidiyolā bi köve varalım bi şe vèrilē bize dēmişlē. onda
gitmişlē gitmişlē oturu қақа oturu қақа vāmişlē bi köve. görüyo ğari alem ayā
kaçmış. asker bunnā diye tabi ğan ğari sucuğ gibi kövün muğdarı hunu sen götür
hunu sen götür. yalnız dēmek yimek vèrmeñ ekmek vèrmeñ sırf çorba veriñ
dēmiş. onu da çok az veriñ. iki saat sonra bi dā veriñ iki saat sonra bi dā veriñ.
455 ondan sōna le. dedem harannisinnan v silē yicez biz acız diyo. ondan sōna bi
köve gelmişlē. yedinci kövde elini ayānı toplamışlē ğari kendilerini düzeltmişlē.
çiftlikden āmet beyinen ikisi gelmiş öte yanı hepsi depilmiş ğalmış. ğalmışlē ğari
köv köv. aydından bu yana dedemle iki kişi gelmişlē āmet beynen. yavrım helal
hoş olsun d din hurdan girmiş ğurşun da h le h le kesmiş, hura çukurdun. hurdan
460 aynı göz yaşı gibi pislik çıkādın su çıkādın ğaval keminden. işe etcek oldu mudun
namaz ğılāğan h le tutuverīdin, yıķādın. namaz ğıldı mı kapatīdin oracını. sōna git
git yürümez oldu. yüz numara bi gö gelīdik ordan bi ğucaqlā gelīdik eve göduğ.
bit pireye bindi. yallah buruya gelīdin oturūlādın ğari. h le oturdū zaman dizleri
huru yukar çıkādın uzundun ya kendi. ondan sōna yavrım haqqını helal et d din
465 ğari. sen eviñ ğızısın bunnā kendi torunum d olādan kucağlayıp geliyoñ. kızum

de huru oturtuvèriyoñ beni de allah herez olsun d . dutdün daşlar sarı altın olsun
yavrım d . hacıları görüñ hacılarıñ nimetlerini yiyiñ geliñ yavrım d . bizlē
g medik inşallah sizlē görüñ d din. ordan bi gün ğari buraya köve gelecek ğari
nazilli bazarı günü sabāası cuma olcağ onnā da evde ğalmaz. ben çocuklarnan ğari.
470 b le b le yavrım ben yarın sabālan namaza gitcen dèdi. dede ben señe suya
ğatıvèren dèdim. hemen bi harannı su ğörun. ilk önce sen gir banyoya bi ğatarın bi
sabunnarın başını yıkarın çıkarın. ondan sōna dede bağ hura otur pısatlānı kèy.
kilodunu kèydin mi sen beni ünle. kilodunu kèydi mi ünle. üstlerini kèydirivèrin
ğurlāvèrin. bağ ölcek yatdı ben inē gitdim. gelin hatma hadi git eve dèdi. hadime
475 arğamdādın. hoculān mevlidi vādın oruya gitdi alem. ali molla hocañ oruya geldi
oğudu gitdi. hı hu ali molla hocañ geldi. oğudu gitdi. ondan sōna aşādan bi adam
geliyo ağ beygirli beñe dèdi bi adam geliyo. dèdik biz kim o biliyo musunuz siz
dèdi tātacı şükrü dèdi. bağ biz bilmedik o bildi. ta aşarda melek öldü yerde bir
çöğür vā orda melek o çöğürde asılmışmış. melek ğız ondan melēn öldü çöğür
480 d lēdin. bağ kapıya geldi selamın aleykim dèdi dedem aleyküm selam dèdi dedem
öldü. bağ adamıñ selamını aldı dedem öldü.

Eski düğünler nasıl olurdu?

485 bi ğarı ğoca gidiyolādın. olanın anasınnan bubası. bi ğaynanaynan ğayın
buba gidēdin. benim neşanı anamgilē düzdü geldi. benim dūnde sağal mı kèydi.
millet ürkdü. küllümece. diğ yaptılā. suratına ğabağ ğeydi. ğabāñ āzına diğ etdilē
ondan sōna burun göz etdilē. buna kèydirdilē. bi orta yere çıkıvèri mi? gül emrāşa
anaña ğasnağ kèydirdilē. ğasnā pek ğüzē edēdin. huru iki ğaşığ şıkkıdığ şıkkıdığ
490 oynādın. iki ğol hura göynekden sallanı hura ğalbur geçipduru. huru bi ğalbur
ayağucundan beyaz donu kèydi. üst yanına beyaz göyne kèydirisin. bi de bi dā
ayrı göynek kèye onuñ ğolları ayrı içine girmez onuda sallanı. iki ğaşığ hurda
hava çekēlē. çalgıcılā oyna. millet ğırıldı. kimsi helaya ğaçmış.

495 Çocukluğun nasıl geçti?

ıraza söylede bi çocuğ bize v sinl  demiş bubam irehmetlik. s na anama
demiş. abla s na bubama demiş. anam le anlatıdın. b le b le d yibatı. anam beñe
hiç yarım metro bile bi şey keydirmemişl , v memişl  ağamdan. anam dikmiş ben
500 olmıdan ġız olursa  lan oluşa keydirin diye. kimbil  ne dikdi ġodu. onu keymişim
ben. olası ġad  onu keydirmiş. yaşına gir  girmez alıp gitmiş anam eve. zaten
çoğuna kendi bağmış. ablamda  ok bağmış anam. anam evde dur kan ablamı
anamıñ yanında bırağıp gitmiş. ben biyo ġaĖdım gitdim bunnan yanına. d vd 
anam ġaĖdım. bunn  ovda g şl din. orda baya  ř d rd g n durdum. iki  ř g n
505 k rd azm na inek g tm  gitdik bunnan. inek bağm  gitdik. beygir mine gid dik.
ot ed dik  ladan al  gel dik. s na biyo anam bi g n alm  gelmiş. anam gelmiş.
bağdım anam v  evde ben eve v mağ istimedim. s na anam geldi g z etdi k ç k
anam, g  diye. elini  p d di  pd m. ot duğ  ağdık s na aşamnan anam beni
ald nnan geldi. işeyin yanına geldim. cell n veliniñ  atma kapısı v  ya anam
510 hazırlamış oruya ġocuman bi daş hazırlamış. ondan s na o daşı b kme del nden
accığ dar bi şedin yalnız  alın bi şeydin.  ıl  rm nen benim arĖama sardı onu.
tam cell n yuğarkı ged  gelik-geliken  ıl  rm  kesmiş daş hu dabanımın hurasını
aldı atıv di daş. ondan s na anam ordan o daşı bi d  sardı eve aldı geldi. ondan
s na ben o ġanı ağıda ağıda  la  laya evi geldim. eve gelesiye hemen  iğ balnan
515 duzu y urdu. balnan duzu oru ġodu. ha oru ġomudan evel nenem geldi eve. satı
nenem. o ne d di ay mın  st ne daş d şt  d dim. ġız oruya dabana nahal daş
d şs n d di. daş olsa  irminde ol  d di. ne et edin ġızım sen daşı d di. hı  irnime
anam arĖama daş sardı d dim.  mine  mine huyz d di. seniñ top na değmedi. sen
 ocuĖ ġıymatı bilmezsin d di. v rimez olsun v rimez olsunn  señe d di. m met
520 gelsin de anañ siktiriv ren biyo ben d di. anam hemen sardı. ben ġari ġavurdu iki
g z m ġan. nasıl ġavuru duz ya. nasıl ġavuruyo h nk r h nk r  lıyon. ondan
s na yatlı mı can acıyıP-batı. bubam geldi ne oldu ay n d di bubam. daş d şt 
ay m  st ne d dim. ta o dabanıñda ne aradı daş d di. duvardan in ken d şt 
d dim. o yarayı ge irdim emme sen bece sor neler  ekdim. bağ nere gitsen hi 
525 ġızım işten ġalmam. g t nden hi  ġomazdım.  ifte gitse g t r d n ova gitse
g t r d n d  g t r d n. ta ġur ġav na bostan ekdik ben orda aşam namazına

ğadā beklēdim. āşam namazı ğaranķısına ğadā. ōdan yalnız gelīdim eve. ķarpıza
beklēdim çingen cabar çalcaķ diye. sabālan erkenden gidēdim. hu yeni aldīmız
tepeye ercebin aldī yere sabah namazından ezennen dāda beygirle vā. beygirleri
530 gütme gidiyon ya. bi ğabaķ yapıv dilē bi öttürün beygīrlē yallah dōmene yukara.
āşamotu da bi çoval saman sarıverilē arķama içine iki oķķa arpa ğatıverilē ta
ğayveci aliniñ ibīniñ üstüne çuķuryurda. çuķuryurda dōkē gelirin. her gün her gün.
ōdan bi ğoçarın odan bi ğoçarın. bubam oruya ahır yapmış gelmiş. onu dōküyom
beygīrlē geliyo. beygīrlē geliyo. odan bi ğoçarın halamgilēn evine geldim mi?
535 āşam ezeni oķunu. ben oru aşara nahal gelirim biliyon mu sen kelbek gibi gelirin
kelbek gibi. ee ben çok ğūraķın ķorķmuyodum hiç ķorķmazdım ben. hızlı gelī
ğaçādım. bostan beklimē nasıl gelī gidēdim. bubam yatsı namazından çıkasıya
gelīdin. ğeçe bostan beklimē domuzlā gelī diye. bubam yatsı namazını orda
bostaniñ başında ğılv sen nōlcaķ dēme. ille camide ğılā öle gelīdin āķamdan. bi
540 gün ğari domuzlā geldi yanaşdı. tüfek vā emme tüfek vā yanımda emme ne ederin
acaba ne ederin acaba bubam geldi ğari. bubamiñ gözü gömüyo, añnımıyo ya. o
duttu tüfē tutuv di sımsıķ ben asıldım tetīne. domuzuñ birine öldürdük mozaniñ
birine. bi mozaniñ birini öldürmüşük. bi çırındı o domuzlā bi çırındı o domuzlā
kişnedilē ğaşdı. ben ōdan sürūdūmnēn eve. goca āzın eviniñ ardında güllü anañ
545 önümden geldi yürūmez. hu n den gelikgelin sikiķısasıya dēdi beñe. ümmü anañ
o ne ğı köpek mi o? güzē baķ dēdim. ayaydın ğari şavķ mavķ mı vā ğızım. goca
ırazın ōdan oturmaķdan çıkıyo. doñuz o doñuz dēdim. doñuz öldürük gelirin
dēdim. köpē v cen dēdim. bi yaramaz köpēmiz vādın. hadi ğızım hadi dēdi. ğızdın
belli olmadı ōlandın belersiz belēsiz dēdi. irezillīn kedī de benzimez köpēde
550 benzimez dēdi. bu_zmanda orda ğız çocū dura mı dēdi. dura mı ōda dēdi. ben
ondan sōna geldim eve. köpē aldım geldim oru ğodum. yatdım sabālan kaķ
beygīrleñ yanına bubamnan bi o camiye girē ben dōru dā beygir ũrkütme. yēl
aldımız tepeye b ledin benim vaķdım. b le geçti ğızım ömrüm b le. çift sür
baķalım. dırmīn üstüne otur dēdi sürgünüñ üstüne. sürgünüñ altı dırmıķ h le,
555 kesgin dırmıķ hem yan yan. hani beygīrleñ tutcaķ yeri yoķgi dırmīn üstüne otur

nahal oturcan b le oturyosun. bi ğırbaç çekiyo. beygırlē bi ũrkemi furası ğalĝa
mı bi dũştũm hurdan aldınnan arĝamdan yarıĝıncımdan her yaĝam b le dilindi.
b le ğanadı. anam ālıma durdu çocũm ũlcek diye. bi dayak atıv di anama biyo
orda. ne ālıyon sen. iki ğırbaç da beñe vurdu. āĝamın ğanınnan. benim pısatlām
560 bayraĝsızdı benim pısatlām le geldim kŕve. ledin ğızım çok erezil oldum ben.
tırpanda bişdim ğızım dırımıĝda çekdim ğızım. harman ğovdum ğunlerce ben
beygırlēnen. bi ũrek alıĝide kendi oruya bi yatā. tāla sābı biyo alı ikiyo alı
alıv mez dŕn allah dŕn allah dŕn allah o ğadā samanıñ ũstũnde dŕn allah dŕn
allah. ondan sŕna aĝtarılcaĝ olũ aĝtarılacaĝ olũ hāman biyo yanaşıv mez. tāla sābı
565 bubam ĝaĝıv mez uyĝudan. iki kişi aĝdarcaz diye anamız sikilē. beygırleri sulā
gelē bubam ta çaydan miniveri. adamınan tāla sābınan aĝdarcan ĝari. sekiz on
ĝızaĝ eritcēsın de hāman aĝdarcāsın. bubam acımazdın.

Dũĝũne neden gitmediniz?

570

hayır nenem almış onu bu aldı dēmişlē dŕvmesın onu diye. onda bubam
oru gŕtŕrcēmiş sabālan dũne gitcek ĝari ya kēycekk o çoraba ondan ŕtũ dŕvũştũlē
kũsũştũlē. dũne mũne gitmedik biz. henife halamĝilēn sultangilēn dũnũne
gitmedik biz. bubam çalgıcı ferideyi tutmuş. o_zman çalgıcı ferideniñ feride oldũ
575 zamandı. onda mēmet ayrı bi ĝari tutmuş gelmiş kendi. bize bire mor etek alıv di
mor gũllũ deli mor, bi babıç alıv di ĝari onnā ğaldı kēyilmedik ālaya ālaya.
gitmicesiniz dēdi. sŕna anamıñ ĝınası girdi bubam namaza giresiye hadi bıĝırcıĝ
baĝın geliñ dēdi. pısat mı giydik gitdik ĝari. hemen yarım saat durduĝ mu bilmen
bubam namazdan gelē diye ŕdũmũz ĝopdu.

580

Kasap dedeni hatırlıyor musun?

onnāda biz ōlādan bit alī gelīdik. onnā ğız biz ğızız oynıcaz. gitmicez nere
gitcez. h le saç örüklerinin içi. iki ğat örülū gülüzarın saçı iki ğat örülūdün. o ğıdā
585 saçı vādın b le gülüzarın. iki örüvèridin anası ta bura ğadā inip-durudun. iki ğat
çitēdin. o çitimeklēn üzerinde gezēlē-yörüdün o bitlē. bi ilaç çıkdı kimside bit
ğalmadı. asab dayıñ öldü ğocu asab. işey durmuş deden ğabbe çocukluk ne
sinip bakıyoñ dēme. ba üstünden bi çāşaf örtmüşlē hiç bit görünmüyo çarşafdan.
h le üstü aynaP-batı. hatma anañ irehmetlik dēdi ğari hōr hatma anañ irehmetlik
590 mērem dēdi bu çāşafdan illē bize ğına dēdi. damdan camız bou ğomuşlē ğānına.
onu aldım.

Kasap deden neden öldü biliyor musun?

595 āşamdan bi heybe balı tutmuş gelmiş ğızım. o balı ğısgırık biyo
ğızartmışlē ğēce kimbilē nezman yimişlē. yimişlē bi yaı olmuş onda ölmüş. onda
balı zehirlēdi mi de öldü, yaıdan mı öldü. çok hasta olasıya ğomuşlē. almamışlē
ğari ğarnından. sabālen alem barasıya işey neneñ alıv di ğari hatma neneñ alıv di.
üstüne eski bi çāşaf örtmüş bitten görünmüyo çāşaf. onu dışarı çırptılā geldilē
600 biyo. ondan sōna başka bi çāşaf örtülē üstüne ondan sōna āşam aldırdılā ğari
asab dedeñi, durmuş dedeñe. asab dedeñi ondan sōna vādı ğızım o. evele bi
dēmancıya vādı o. eyibe vādı, eyibden dēmancıya vādı. ğocu dēmancı vādın.
hurda aşada uzaqlādan gelme. ondan asab dayıña vādı. asab dayıñnan bi zaman
niahlanmadı o. en sonunda bubam ğavğa etmiş. mērem çolūn çocū bu adam
605 baıyo dēmiş. az çok malıñ mařadıñ vā bu adamnan nikahlan ayıp olū çok ayıp
seniñ ettin. ondan sōna nikahlandı o. evelcesi nikahsız dūdu. asab dedeñnen
nikahlandı o. asab dedeñ yerine başka adam olsa para bi yere yığadın. asab
dedeñ yerine başka adam olsa parayı çuvala basādın. neden, ğarısı bilmiyo yağ
satā gelē, pamı satā alē gelē ğarının eline vērē. yağ satā pamı satā alē gelē. benden
610 başka biri olsa, biyo bizim oruya geldi tomat dikdīm zaman tomat al git. tomatēyi
kim pişirip yicek ğızım dēdi. biz dēdi ğuru ğuru ekmek yıyoz. zaten ğarı bi şeyle
etmiyo bizim dēdi. bi diri biber ğızartmasına hasretim ben dēdi. allah ğabul etsin.

dayı dëdim beber, balcan gëtür tomante gëtür dëdim. bişiriñ yiñ. ediv miyo gızım
ediv miyo. hadi dëdim orda bōçuda beber gızartması vā galcasan acıķ yi dëdim.
615 bi yimiş gādeşim bi yimiş, bi yimiş. allah ğabul etsin. allahım ilk gününden
ĝarşılāsın yavrım dëdi. cennet daūmların olsun dëdi. ben dā bu yıl buzmana geldik
ta beberden habarımız yoķ ğızım dëdi. ğatıv dik ğari h le bi bezin bōçanıñ içine
ĝatıv dik. ee hindiki gibi naylon torba mı vā yavrım aldı ğitdi ğari. kendim bati
edē yirin. gızım ediv miyo ya kendim bati edē yirin dëdi. biz dā bazardan hiç gök
620 alıp gelip yimedik. yēlēmiz vā dikmiyo dëdi. o da mühimsizdin, o da
mühimsizdin. bi alıķ ğülüzar vādın aķsi, deli, tepen. aynı anası gibidin. ğulfizar bi
ĝocası vādın öldü. bi dā ĝocaya vādı, bi ğızı bi ölu vādın onun. hacıĝabāñ öluna
varıp-durudun o. bekreşkenlē dayılarınıñ öluna varıp-durundun.

625 Gülizar nasıl kaçırıldı?

en sonunda ordan sırs tinden sürüdülē gittilē. bende o gün s tine gidēmin
hasan dayıñ orū iki gün üş gün. o gün ben gidēmin gine bende gitdim. ün ĝıyamet
olmuş. elif dēzemin olanları orānan yola inmişlē. hacıĝuyusuna aşara,
630 hacıĝuyusuna. ovu öte gëtürük gidelē baya diye. gelmişlē onnā mērem neneñ ācın
başındadın inimev di mi? hacıĝabaķ dedeñ iki nalin geçirmiş bāmāna ğülüzariñ
nalinlerini. ozmanlara bahri dayıñmışmış o ben bilmiyon habarımız yoķ ya. zührü
yengemin ölumuşmuş yanındaķı. oru geldi hasan dayı dëdi saķın soķulūsun dëdi.
yaşımı hürmet etmen fururun dëdi. ğülüzarı ĝaçırdılā ğari gëtürdülē. ācın başından
635 inimedi mērem neneñde, bi zaman sōna indi. eve geldi evden eşē çekdi, bozdōna
mahkimeye gitdi. onda odan hakim sikdir etmiş. yēdi senedir nişanlım dëmiş
v miyo nikahlımı, hem nikahlıydın. v medilē aldım geldim. hadi yörü baķan dëmiş
git evine, ötekinnē aldıklānan, çoluķ çocuķ sābı oldulā geçindilē gitdilē ölüm.
mērem neneñ çok aķsidin. aynı yengeñde le v di v di. neşanladı v medi. en
640 sonunda penciriden eşyalarını neneñ irehmetlik aldı ğitdi sandını. sonra ardından

o ğaçdı gitdi iraziye yengeñ. neneñ le etdi ona hamide neneñ. v medi anası. eveli söz v di. duruyo duruyo ne ğidā durcağ. dūn ediv micek diye neneñ ordan ğız penciriden sandī salladı. āqıda eski bi pencirileri vādın ğapā yoğdun ya. o da ordan atdı kendini oda gitdi tamam. neneñ ğaldı masraf etmiden. bi alinen şeyi everdi o ğasaba. neneñ ğızları evermedi. ğasabıda bubam everdi. borcunu ödedi sōna pamīnan, s tinen. bubam ödedi parasını. kendi hesap bilmedinden onu v di masraf o etdi.

650 **Anlatan:** Ali rıza DEMİRKOL (71)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 06.08.09
Konu: Sefa ile cefa masalı, yörük ile yahudi, dermancı ile tilki, nasreddin hoca, tasa kuşu masalı, keloğlan ile söğüt ağacı, keloğlan ile sihirli yüsük, sabır taşı ile kız

660 Sefanan cefa

hükümdarın çocū olmuyomuş. bi gün aah aah demiş. ailesi niye ah çekdin demiş. bağ demiş her şeyimiz var demiş. saray içindeyiz herkez emrimizde. hen le diyosun demiş. bak demiş hu küçük kulübeyi görüyoñ mu? görüyon. tam üç yüz senedir onuñ bacası duman tütüyo demiş. biz öldük mü demiş bu saray da bayğuşlar ötecek demiş. ondan ah diyo. hani çocūmuz yoğ diyo. ailesi ben onu düşünmedim diyo. hadi vezirini çairda diyo. biyo avlañ gē dāları dolaş gē. belki 665 gözüñ gönlüñ açılı. çairıyo vezirini biniyolā atlarını. çıkıyolā bi len vağtinde bi çeşmeye denk geliyolā. orda bi yemek yiyolā. burada bi len namazı ğılalım diyolā. namazı ğılıyo. namazı ğılāğan sāına selam vėriyo soluna selam vėriken ağ sağallı bi ihtiyar geliyo. hükümdarım diyo seniñ bi çocūñ yoğmuş diyo. oov yoğ diyo. sen inşallah bilirsin diyo. al şu elmayı diyo. ortasından kesceksin diyo. 670 yarısını aileñ yicek, yarısını sen yiceksin diyo. bunuñ ğabını diyo kısrāñı v ceksin diyo o yicek diyo. aileñden olcağ bi çocuk diyo kısrāğdan olcak bi çocuk diyo. fağat isimlerini ben ğoycam diyo hemen ğayboluyo. hemen vezirini çairıyo

gidelim geri dönelim. geri geliyollā elmayı bölüyo ortasından yarısını ailesi
yarısını kendi yiyyo. ğabīnı soyyola ğısrā vēriyolā o yiyyo. zaman geliyo doquz
675 ay sonra ğısrāqdan oluyo bi çocuĶ kendi ailesinden oluyo bi çocuĶ. çocuĶlā
büyüyo oqula gidiyolā. tabi ihtiyar gelip adını ğomadīndan isim ğomayolā.
çocuĶlā başlıyo adsız adsız diye çāırmaya. isimsiz diyolar. bi gün çocuĶlā diyo ki
buba diyo bize isim ğoñ. bizi b le b le alaya alıyo çocuĶlā oqulda. neysen
hükümdar yemeklē yaptıriyo milleti toplayo. çocuĶlañ diyo ismini ğoyuv . tam
680 ihtiyar geliyo isim ğōca zaman aq saqallı ihtiyar hemen çıqıyo ortaya kısrāqdan
olanıñ adını sefa ğoyyo. kendisinden olanıñ adını cefa ğoyyo. ismi ğoyup gidiyo.
çocuĶlā büyüyo on dōrt on bēş yaşına geliyollā. gezēlēken bi gün sefa geride
ğalmış. cefa gidiyomuş önüne aq saqallı ihtiyar çıkmış bi ğızıñ fotōrafını vērmiş
eline. geçmiş ğaybolmuş. o bi ğayboluyo. çocuĶ o ğıza āşıq oluyo. eve geliyo
685 hasta oluyo, yatıyo. fotōrafı yastīn altına ğoyyo. hükümdar doqturlā getiriyo,
büyücülē getiriyo ne yapılsa olmayo. günden güne sararıyo, günden güne
sararıyo. sefaya çāırıyo bu dēyo ğardeşin diyo seneñ ğıra gezme gitmişlē diyo.
gittidiñ. orlarda nōldu buna sen iyleştircesin diyo. iyleştirmezsen baq diyo seniñ
kelleni alırım diyo. çünkü kısrāqdan oldu ya. geliyo çocuĶ cefa diyo baq ğardeşim
690 diyo bubam beñe b le b le dēdi beni kescek kelleme alcaq. derdin neysen beñe
anlat diyo. dutuyo yastīn altından fotōrafı çıqarıyo eline vēriyo. fotōrafı alıPbarıyo
buba diyo işte baq buna āşıkmış. hee ben onu biliyom diyo. o da diyo yemen
hükümdarınıñ ğızı diyo. sefaya git diyo. bu ğızı bul işte al gel diyo. cefa diyo ben
ğardeşimi yalnız salmam oruya diyo. beraber gitcez diyo. biraz heybeniñ içine sarı
695 lere dolduruyolā biniyolā atlarına. gide gide yemene varıyolā. yemene varıncaq
çēşmede bi ğocuğarı su dolduruyomuş. nene diyolā biz diyo yatcaq yer bulū
musun? ölüm diyo ben çok fakirin ancak kendime yetcek ğadā evim vā diyo.
heybeden tutuyolā bi avıç sarı lere vēriyolā buna. oov buyrun buyrun diyo
ğocağarı bunnara. hindi varıyolā. aqşam muhabbet çıqıyo ğocağarı ben diyo
700 hükümdarın oruya gitcen diyo. onuñ ğızını oquduyoñ siz oturuqan diyo. ğoca ana
biz onuñ için geldik diyolā. onu nasıl bulcaz. qadın elbisesi giydiriyo onlara
alıPbarıyo oruya. ğız soruyo onlara ğoca ana bunnā kim diyo. bunnā benim ğız
ğardeşimiñ ğızları diyo. gezmeye gelmişlē benim yanıma diyo. şimdi oquyolā

705 üfürüyolā neysen geri dönüyolā. ertesi gün cefayı evde bırakıyo, sefayı alıp gidiyo
ğocağarı. hindi ben oruya vācañ biraz oğutcañ diyo. ben uyuklarıñ sen diyo
açıqlarsın ğıza diyo. ğonuşursun diyo. hindi ğocağarı biraz oğuttuğdan sōna benim
uykum geldi yaslanan siz oturuñ diyo. ordan burdan sefa başlıyo ğonuşmaya. biz
diyo olanız erkēz. benim abim diyo cefa señe āşık diyo. fotōrafını gösterivèriyo.
710 hālbūsem o ihtiyarda cefanıñ fotōrafını ğıza vèrmişmiş. ğıza fotōrafı gösteresiye
ğadā ğız bu benim diyo. bu da cefanıñ fotōrafı. ben diyo yarın hint hükümdarınıñ
öluna gelin gitcen diyo. yalnız diyo sekiz sāt ilerde bi ğız arkıdaşım var diyo.
oruya ūrumadan geçmem diyo. siz diyo sabah burdan gidersiniz diyo. oru
beklersin diyo. ben oru ūradım zaman sen benim yerime elbisemi giyersin diyo.
715 gelin gidersin hükümdarıñ öluna. ben diyo cefaynañ filan yerde bekleriz diyo. olū
diyo. sabah kılkıyolā varıyola onuñ ğız arkıdaşınıñ evini buluyolā. hindi ordan
geçēken ben diyo ğız arkıdaşım var burda bekleñ diyo onlañ görüşüp gelcem diyo.
iniyo oruya varıyo. varası ğadā deñiştiriyo. sefaya keydiriyolā. sefa geliyo ata
çıkıyo biniyo. geliyo hint hükümdarınıñ öluna. o da vèriyo tepī anasını satan eve
soğmayo. ee olancaz sabalañ erken kılkıyo ğaveye geliyo. bi bağıyo o olanıñ ğız
720 ğardeşi vāmiş. ona denk geliyo. sefayı göresi ğadā aah birimiz olan olsa ne vāmiş
diyo. sen olan olsan ben señe varıdım diyo. ben diyo dua eden sen āmin dè diyo.
olur belki diyo. zaten sefa olan ya. sefa dua ediyo o āmin diyo. le d ken hıh hıh
ben oldum diyo. ğaçalım. ğaçıyollā. olan bi geliyo eve ne ğarısı vā ne ğız ğardeşi
vā. ikside yok. hemen bi falcı ğarı vāmiş onuñ yanına gidiyo. seniñ diyo ğız
725 ğardeşiñ diyo aldıñ gelin diye o olanla gidiP-barılā ata binmişlē diyo. bi at
gönderiyo falcı. bi bağıyo. sefa diyo at geliyo diyo. atı dutalım diyo. bubama
hediye götürelim diyo. at tam onlañ yanına gelince sefa sēlenmiyo. yerden bi avıç
kum alıyo bi serpiyo. eriyip gidiyo hayvan. ölüyo yani cefa buna ğızıyo. sefa
biliyomuş sihirbaz yapına. arkasından bağıyo falcı onu öldürdünü bilince bu sefè
730 ceylan gönderiyo ğene. sefa diyo bunu bati öldürme diyo. hediye götürelim
bubama diyo. sefa sēlenmiyo ğene h le geliyo bi avıç kum alıyo bi serpiyo. o da
ölüyo. ölüm diyo falcı bu b le olmucağ bunu öldürüyollā diyo. gidiyo geliyolā
eve. hindi cefa diyo ki buba diyo señe güzè bi atnan güzè bi ceylan getircedim
diyo. sefa diyo öldürdü onları diyo. şindi bu sefè cellatı çarıyo sefayı al diyo

735 götür git kes diyo. ondan sōna cellat çocū ğıyamıyo. bi kıayanıñ altına bastırıyo
oruya. orda çıkamıyo da kendisi tabi çocuĶ. bu sefē cefanıñ aklı başına geliyo. ya
diyo benim ğardeşim sefa olmasa ben bu ğızı alımcadım. ben ne yaptım diyo.
arımā çıkıyo. arāķan bi avcıya denk geliyo. avcıya soruyo. ovv diyo hiç bülāda
emme ölü emme diri insan gördüñ mü? diyo. ben diyo filan yerde kıaya vā.
740 kıayanıñ altında bi ses duydum. faķat cafa cefa diyo diyo. ğayanıñ etrafını döndüm
dolaştım diyo. bi gircek yer bulamadım diyo. hemen ğoşturuyo ğayayı buluyo.
çıkarıyo ğardeşini. eve getiriyolā süt müt içiriyolā yemek yidiriyolā. aklı başına
geliyo çocūñ. ondan sōna bubası everivēriyo onları.

745

Yörük ile yahudi

yörüñ biri pēnir satma inmiş çāşıya. pēnir satıyomuş. yafudiniñ biriside
yafudiniñ dükkānı varmış. onuñ önünde satıyomuş. yafudi gelmiş yörū
750 müslümanın şartı kaç dēmiş. yörük bilmiyomuş. ğarşıdan isannā bēş dēmiş. el
işaret vērmiş barmaķ. yörük barmānda ğaç oldūnu bildi yok. bu sefer tutuyo
yörük pēnir tenkelerini yafudi elinden alıyo yörüñ. sen diyo müslümanıñ şartını
bilmiyon diyo. pēniriñ satmasını ne biliyoñ. yörük binmiş atına geri evi ğitmiş.
abiside yörüklēn beyimmiş. sormuş ne aldın sattın. abi dēmiş ben dēmiş orda
755 yafudi, müslümanıñ şartını sordu dēmiş. ben müslümanıñ şartını bilmedim
nōldūna. müslümanıñ şartını sen bilmiyoñ dēdi pēnir tenkelerini elimden aldı dēdi.
ben bi şe satmadım. iyi dēmiş. yörükleri çāırmış. herkez dēmiş bire sopa düzsün
yani dēnek. kendi ata biniyo. iniyo çarşıya geliyo yafudiniñ yanına. yafudiye
soruyo sen diyo bizim olana müslümanıñ şartını sormuşun. oda bilimemiş, pēnir
760 tenkelerini almışñ. biz dēmiş yörüz. müslümanıñ şartını biz bi şe bilmiyoz. sen
hocamışñ dēmiş. nenem öldü, dedem öldü, babam öldü, anam öldü biz bunnan
ıskatını nere vērilecēni bilmiyoz. onnā ıskatını çözmedik. onnara baķıv biyo
dēmiş. yafudi geldi bi yörük dā dēmiş. ordan bi defter çıkarmış. tabi nesen aşmış
aşmış aşmış bunnā dēmiş. işēyle ıskatla beñe vērilecek. iyi señe vērelim. filan
765 yerde bizim evlē dēmiş. sabah erkenden çık hayvannā yataķtāķan gel señe ne ğidā
işēy vāsan para yerine hayvan vērelim dēmiş. olū dēmiş. hindi yörük. yafudiniñ de

fevzi isminde bi çırā vāmiş. onnan sabālan erken birē atı binmişlē erkenden
çıkılmışlē dā. yörūñ evine varıyollā. geldiñiz mi? geldik. yörük, yörükleri çağırıyo
ağşamdan s lemış ya. dēnekleri getiriyollā şimdi. hatma bızāları ağıla ğatın,
770 ōlağları ağıla ğatın, ğuzuları ağıla ğatın. ğatmışlē. hindi yörük sormuş. yörük beyi
ğari sormuş yafudiye. bu ōlak hanķı geçiniñ dēmiş. yafudi bilmeyo bilmen diyo. e
bizim ōlan diyo müslümaniñ şartını ne bilsin diyo. ğuzu hanķı ğoyunun diyo.
yafudi bilmeyo. e bizim ōlan ne bilsin müslümaniñ şartını diyo. bızā hanķı inēn
775 onu da bilmeyo. onu da bilmeyo geçiyo. sabah namazı kaç rekat diyo. yafudi dört
diyo. yörük bilmeyo emme yafudi biliyomuş. furun bağan şuna dörder sopa diyo.
ne ğidā yörük vāsan dörder sopa furuyollā. len on diyo. furun onar sopa diyo.
herkes onar dene. on ğişi vāsan yüz sopa. şimdi ilkindin sekiz. furun sekizer sopa.
ağşam bēş. yanlış s lēsem daha çok furulā diye dōru s lermiş yafudi. şimdi ağşam
bēş. furun . yatsı on üş dēmiş. furun on üşer sopa. yafudi yafudilik ğılından
780 çıkmış. salıv mişlē nasıl atı binmiş. şehrin yolunu tutmuş yafudi ğacıyo. çırā
unutmuş hayli bi gitdikden sōna çırā aqlına gelmiş. eyvah dēmiş. çırağ ğaldı. bi
h le dönmüş geri baķmışmış çırağ arķasından geliyo. sür ōlum fevzi sür dēmiş.
amına ğodum yörūnün aqlına terafi namazı gelmedi. şimdi terafi namazı gelisen
arķamızdan yētişī.

785

Dermancı ile tilki

adamıñ biriniñ heç kimsesi yokmuş. derman vāmiş. biraz su geldi mi? onu
döndermiş. onnā ne ğazanīsa ğazanı onda su dindi mi? o da bitiyo. bi asma fidanı
790 dikmiş merdiveniñ āzına. senede bēş salķım üzüm vērmiş o. başka çok
v mezmiş. noķsan da v mezmiş bēş salķım. ona da bi tilki dadanmış. günde birine
günde birine bēş günde o bēş salķım üzümü yēr gidēmiş her sene. dermancı bi
tanisini yimezmiş. bi gün faķ ğurmuş üzümleri tilki yemesin diye. hindi tilki
geliyo hindi tilki geliyo tuzā geçiyo. nesen dermancı ordan bi odun buluyo eline
795 uyanıķ kaķasına furup öldürcek. tilki diyo ki beni öldürme beni öldürūsen ne
geşcek eline diyo. ben señe diyo filan beyiñ ğızını isteyivērip gelcem diyo. tilki

bey ne deyon sen yav. beyiñ ğızını isteyip gelcem ben diyo. üle bey diyo beñe ğız
mı vērī bu halde diyo. benim saç inmiş yargıncıma, saçal inmiş bārıma diyo.
üstümde elbiseden malı ğalmamış diyo. yamānan yırtılı diyo. kir o keza diyo. sen
800 neniyon diyo ben alıp gelcem. beni ğoyv diyo. hadi diyo allah mıstaķını v sin
seniñ diyo. seniñ ğız alıp gelcen yok ya diyo. bi dā gelme buruya üzüm yime diyo.
ğoyvériyo. tilki bi gidiyo dōru beyiñ yanına barıyo. bey amca bey amca diyo seniñ
ğızı diyo bēş salķım beye mehel ğördüm diyo. adamı hem bey yapıyo hem bēş
salķım üzüm oldūndan bēş salķım bey ğoyuyo adına. bey diyo ki yav tilki diyo
805 ben o ğidā beynen tanışdım emme diyo bēş salķım bey diye bi şe duymadım diyo.
yav diyo señe getirip göstercem diyo. hadi al ğē baķan ben diyo. o beynen tanışan
baķan eveli diyo. tilki bi geliyo hadi baķalım diyo. ne! beyiñ yanına gitcez diyo.
seni görcek diyo. sen neniyon yörü diyo. baķ diyo oru vādın mı diyo selamın
aleyküm dēcēsın diyo. onnar aleykim selam dēr diyo. örgediyo. hoşgeldin d lē
810 diyo hoş bulduķ dēcēsın diyo. ne var ne yok iyimin d lē diyo. iyiyim sizlēde ne vā
ne yok iyi misin dēcēsın diyo. bu hal hatrı sorcaķsın diyo. düşüyolā yola. o beyiñ
yerine gelmeden çıkar baķalım elbiseleri diyo tilki hindi. görüyo çıkar yav diyo.
çıkariyo oldū gibi elbiseleri çıkartıyo. adam çırıl çıplaķ ğalıyo anadan dōma. sen
diyo gir hu çalınıñ içine otur diyo. elbiselere bi ataş çekiyo orda. ođan bi gidiyo
815 beyiñ yanına. bey amca bey amca diyo olan işlere baķsana diyo. nōldu diyo. hura
geldik diyo ğırķ dene zeybek diyo bēş salķım beyiñ önüne geçdilē diyo.
arķasından elbisesini soydulā, parasını aldılā diyo. adam çırıl çıblaķ anadan
dōmacı ğaldı. çalınıñ içinde oturdu ğaldı diyo. bey ordan işli dışlı bi elbise
diktiriyo vəriyo tilkiniñ eline. tilki geliyo onnarı kēydiriyō yörü baķalım diyo.
820 dōru berber dükķanına berber dükķanında kes baķalım hunuñ saçını saķalını o
kesiyo. ordan alıyo hamama. hamamda eziñ baķalım eziñ baķalım bi yıķanıyo bi
ğeyiniyo bēş salķım bey deliğanlı oluyo bi yörü baķalım diyo hindi vardıñ mı diyo
señe sorālā diyo. orda yalnız diyo elbiselere baķıpdurma diyo. olū diyo. hindi
tilkiniñ dēdi gibi söyleyo varıyo tabi oturuķana tabi adam yeñi elbise giymedinden
825 elbiselere baķamış. baķma dēmiş tilki emme onun dēdini unutmuş. ya bu dēmiş
neden elbiselere elbiselere baķıyo dēmiş. ya bēnmedi dēmiş. onuñ elbiseleri le
elbisēdinki dēmiş. bunnarı bēnmedi de ondan dēmiş. bey ta ğüzelini dikdirmiş

gelmiş bu sefē. ōdan ee bunun dēmiş. biyo malını baķalım. olū. siz gelin baķan
dēmiş. tilki önnēne bi düşmüş. nesen ordan aşā dörd yola inmiş. orda kürķçü
830 vāmiş. bey baķıñ dēmiş arķıdan dēmiş bēş salķım bey yaķıp yıķıp gelī ortalī
dēmiş. saķın bu çiftlik kimin dērsen bēş salķım beyiñ dēyiñ ķurtuluñ dēmiş.
canıñızı ķurtarıñ dēmiş. onuñ olmasın yani yer siziñ dēmiş. olū dēmiş. gitmiş.
gördū çiftçi s lemiş. gördū çiftçi s le gidēmiş önden. arķıdan bey sorāmiş bu yer
kimiñ. bēş salķım beyiñ dērmış adam. tabi ķorķuyo ya ötikini geçēmiş. bēş salķım
835 beyiñ. aşāķına geçēmiş bēş salķım beyiñ git allah git. āşama ğadā git bēş salķım
beyiñ. cinnilē vāmiş. cinnilēñ bi iki ğatlı sarayı vāmiş mermerden yapılmış. alt
ğatı zırf altınnan dolumuş. üstünde kendileri duruyomuş. ğoca çiftlikleri vāmiş
büyük. cinnilēñ yanına ee siz ne duruyosunuz. ne vā dēmiş. üle bēş salķım bey
ortalī yaķıp yıķıp gelī ğaçıñ. nere ğaçalım? orda ğuyu vāmiş iniñ huruya ğuyunuñ
840 içine orda görmez dēmiş. cinnilē çolū çucū toparlamış ğuyunuñ içine inmişlē.
dutmuş seniñ ğuyuyu üstünden göçürüv miş tilki. hadi onnāda ölmüş ğalmış. oru
oturmuş bacā b le çelmiş. gelmişlē arķıdan beynen bēş salķım bey. bey, dēmiş ihı
baķ ev dēmiş. işde baķ parası dēmiş. altınları gösteriv miş. şu gördün evde oldū
gibi dēmiş bunuñ dēmiş. eviñ avlısı dēmiş. çiftli, bey bi baķmış deee dēmiş. ben
845 bunuñ yanında bey deilim dēmiş. ben bi köleyin dēmiş. ben bunuñ dēmiş ğarşına
çıkıpta dūn yapamam dēmiş. al ğızı götür dēmiş. bēş salķım beyiñ eline ğızı
tutuv miş almış gitmiş. bi ğün tilki dēmiş bēş salķım beye ben ölüsem dēmiş
benim mezar daşımı altından yaptıriv cēsin dēmiş. olū dēmiş. aradan baya zaman
geçmiş tilki boķdan ölüv miş, uzanmış oruya. ķadın görmüş üle adam dēmiş tilki
850 ölmüş ğalmış dēmiş. eeh dēmiş dut ğuyrūndan sürü oru küllū dēmiş. baķ beñe bu
ğıdā iyilik yapıdē dememiş de. īsanlara iyilik yarımaz. tilkiniñ ğuyrundan bi
dutmuş taķır taķır taķır orda dere atmış gelmiş. tilki, tilki oluv miş arķasından
gelmiş. seni dēmiş baķ hindi nasıl ayırcan dēmiş. dōru beyiñ yanına gitcen dēmiş.
seni dēmiş bundan ayırcan ailenden dēmiş. aman zaman yalvarmış yaķarmış
855 yaptıriv cen dēmiş. diñnimemiş tilki. dōru gidiyomuş vāmiş beyiñ yanına bey
amca bey amca dēmiş seniñ o ğızı bēş salķım bey dövüp dövüp burnunu sōan

koşuduP-duru dēmiş. ne aldīsan almış bey yanına. dutmuş bēş salķım beyiñ yoluna. tilki ordan bi dā goşturmuş geri eve gelmiş bēş salķım beyiñ yanına. bubana dēyiv dim dēmiş. bēş salķım bey āsasını aldı geliyo dēmiş. seni dövcek
860 alıķ gitcek dēmiş. aman vāman git s le. gelsin yaptıriv cez olū. nesen gitmiş tilki bey inanmamış. bey amca nere gidiyon dēmiş. ee sen nededin dēmiş ğızımı dövüp dövüp sōan koşuduyo dēmediñ mi? ee hadi dēmiş seniñ ğız bal yiyip, şeker çıĝneP-duru ya dēmiş. onu ĝarĝanan gezen tilkiniñ biri dēmiştir señe dēmiş. ben deilin o dēmiş. tilki mi yok dünya da. ordan nesen bura ĝadā geldim dēmiş. varañ
865 biyo dēmiş. gelmiş bakmış bi şe yok. tilki aradan bi zaman geçmiş ölmüş. hakiki ölmüş emme o_zman. adam ĝene oyun yapcaķ diye bu sefē altından yapıv miş mezar daşını ĝene oyun yapıyo diye.

Nasrettin hoca

870

hindi nasreddin hocañ āciñ dalını hurasına binmiş b le hurdan kesiyomuş. kadınıñ biri sormuş. hoca düşcēsini dēmiş. ee buradan kesince muhaķķaķ düşcek tabi. diñlimemiş hoca. taķ taķ taķ cayart yere. dalınan bi inmiş. ĝoşmuş ĝadınıñ arķasından sen benim dēmiş ōdan düşcēmi bildiñ dēmiş. ölcēmede bil dēmiş. ya
875 hoca seniñ düşceñ belli dēmiş. daliñ orasını binmişiñ ordan kesiyon. o dal kıopunca sen o dalnan düşcesin faķat ölcēni nerden bilen. olmaz bilcēsini. kadın başından savması için hadi dēmiş hoca dēmiş doķuz dene eşē yük sar yoķuķ yuķara sür dēmiş. doķuzu da osurūsan dēmiş. oda son osuran eşēñ yanında ölcēsini dēmiş. hocañ geliv miş mahalleden doķuz dene eşek toplamış yükü sarmış da
880 yuķara sürmüş. biri osurmuş eyvah canımın biri gitdi dēmiş. biri dā biri dā biri dā derken bi dene ĝalmış. o da osurūsan ölcek. o osurmasın diye başından sarī çıkarmış eşēñ götüne tıķamış. eşekde bu sefer yamaçdan çıkıvèren derken cayırt dēyesiye ĝadā sarıĝ hocañ bārına küt ilē mi. hah diyo beñe ildi diyo yatıyo ölüyo. öldüm diye yatıvèriyo yatıvèriyo yatıvèriyo. hoca kıaldırma gelen yok. bi kıaķıyo
885 dōru eve geliyo. eve geliyo ĝarısına diyo yav ben filan yerde ölüPdurun. bu köylülē benim cenazemi neden kıaldırmeyo. ya hoca sen ölcek burdasın ya. ya ben

filan yerde ölüP-durun. o yeriñ adını söylüyo. sen diyo köylülere s le diyo beni
alsınlā gelsinlē. gömsünlē diyo belimden yuğarsını açıqda ҡoysunlē diyo. olū
diyo. köylülere ünne niyo ğari. ğomşulā diyo hocañız ölmüş ğalmış filan yerde
890 diyo. vasiyet etti diyo ben ölüsem göbēmden yuğarsı açıqda ğalsın diyo dēdi. le
gömün diyo. hindi köylülē bi sal yapmışlē ğatmışlē hocayı oda içine. gelilēken
bataqlī ūramışlē. hurdan mı geçelim hurdan mı geçelim diyolāmış birbirine. o
ķafasını ҡaldırmışda ben sālımda da hurdan geçiyodum dēmiş. onuñ dēdi yerden
geçmişlē onlē. almışlē vamişlē gömmüşlē gene göbekden yuğarsı açıqta ğalmış. o
895 beklemiş sorucu meleklē gelecek soru sorcaqlā beñe diye bir gün beklemiş iki gün
beklemiş üç gün beklemiş yoğ. bi gün kervancı ğatırları geliyomuş kervancılā ee
hindiki gibi vesayit yoğ ya. ğatırlānan yük taşıyolāmış. bazarcı şangur şungur
gelikgelilēmiş. geliyolā beze diye ķafayı ҡaldırıvērī mi? ğatırlā bi ūrkē mi
yüklerini yıķmışlē ğaçalım derken o güdennēde bi baķıyo adamlā ūle sen necisin
900 yanda diyolā. ben diyo öldümde diyo ee sorucu melekleri bekliyom diyo. sorucu
meleklē biziz diyo asılıvērīyo biyo dēnek buna. sen bizim ğatırlāñ yükünü yıķdın
eşyalā ğırıldı avķıldı. evire çevire hocayı dövüyolā. hocañ nasıl ellerinden
kurtuluyo köve. birisi görmüş. kövün girişinde hoca hoca ey! öteki dünyada ne vā
ne yoğ dēmiş. ordan geliyosun ya dēmiş. kervancı ğatırları ūrkūdūsen bol bol
905 dayağ vā dēmiş. eğer yatādurūsan bi şey yoğ dēmiş.

Tasa kuşu masalı

ğız biraz büyümiş yanına bi ğız arķıdaş bulmuş. yani onnan eylensin diye.
910 ōdan gezēken gezēken bi gün oynayolāmış bi güççük ğuş gelmiş. o beyiñ gızınıñ
yanına. güççük ğuşu tutmuşlē ķafese ҡoymuşlē. onu da ķafesi gezdireyomuş bi gün
o ğuş dile gelmiş. beyiñ ğızına ben dēmiş salıv señe dēmiş. ben ha güççük
ğuşlānan biraz daldan dala ğonsam ya dēmiş. onu da olū dēmiş. salıv miş. yō ben
yanıldım. beyiñ yanına buldū ğız bi gün ğızınıñ canı sıkılmış da düşünüyomuş. o
915 beyiñ ğızı sormuş ona abla dēmiş neden düşünüyoyñ dēmiş. tasam vā bi dēmiş. oda
abla o tasadan birini bana alıv señe dēmiş. dutmuş bi ğuş alıv miş ona güççük

ğuşlādan. ęuđu kafese ęoymuđu onu kafesde bağıyomuğu. bi ęün kafesde dile gelmiğu
o ęuđu. beñe dēmiđu. salıv dēmiđu. hu daldan dala uçan ęuđuānan uçan varan dēmiđu.
ęuđu salıv miğu. ęuđu ordan kafesden ęıkasıya ęadā bi bęyüyo bęyüko bir ęartal
920 şekline geliyo. o beyiñ ęızını bi alıyo havadan ęötürüp gidip bi ęebel dā
bıraęıvēriyo. iğude tasa budur diyo ęuđu. ordan uçup gidiyo. ęız ęalıyo dāın başında
yapyalnız. nesen ęoręuyo bi ęam vāmiđu ęamiñ başına ęıkmiđu. orda ęēcelemiđu.
sabah olmuğu bağmiğu yağınında bi şehir vā oru inmiğu. ordan bi terzinin yanına ha bi
ęobana denk gelmiğu. ęobannan elbiselerini dēniđuirmiđu. ęobannan elbiselerini
925 dēniđuirmiđu. kendi elbisesini ęobana vermiğu. ęobaniñ elbisesini kendi kēymiđu.
erkek kıyafeti kēymiđu. bi terziniñ yanına terziye dēmiđu beni yanına ęıraę alı miñ
dēmiđu. ben dēmiđu ęarnımı zor doyuruyon dēmiđu. ben dēmiđu bōaz toklūna ęalıřcan
dēmiđu. ęarnımı doyur yeter dēmiđu. olū madem. ęalıřıyomuđu aęřam olmuđu terzi
dükęanı ęapadınca sen dēmiđu burda dükęanda yat sabālan dēmiđu ęapıya aęāsın
930 erken, sile süpürsün huları dēmiđu. eve gitmiğu. ęız āřam ōları silmiğu süpürmüğu
yatmiğu. ęēce o ęuđu bi geliyo terziniñ dükęanında ne ęidā ęumađu, elbise vāsan
makasnan kesiyō, dağıdiyo, yırtıyo, atıyo. ęızı uyandıriyo bağ diyo tasa budur
diyo. uçup gidiyo. ęız bi bağıyo dee. sabālan terzi bi geliyo abovv. ben sahiplerine
ne cevap v cem. bi arba dayağ atıyo. ęovuyo ordan. nesen ōte yanına varıyo bi
935 camcınıñ yanına giriyo. ağşam oluyo ęız ęēne dükęanda ęalıyo. ęēce ęuđu
gelivēriyo ęuđu ne ęidā cam vāsan ęırmıđu avęmiđu. tasa budur diyo ęekip gidiyo. ęız
bi arba sopa ondan yiyo. bi ęave yanına ęalfa durmuğu. ęaveci āřamnan ęapatmiđu
gine ne ęidā bardağ, filcan vāsan ęırmıđu avęmiđu ęuđu. uyumayan diyomuğu oda
uyuyuvēriyomuđu yoruluyo. ęēne iğude tasa budur diyo uçup gidiyo. bi araba dayağ
940 ondan yiyyō. ee olmicāę diyo bıraęan giden diyo. dūřmüđu ordan ęıkmiđu kōyden
gidiyomuğu ęuđu almığu. bi dalmığu almığu gitmiğu. bi ęamlı dāın başına bi dā atmığu ęıza
iğude tasa budur dēmiđu uğmuğu gitmiğu. allā allah. ęız ęēne h le bi ęamiñ başına
ęıkmiđu, yatmiğu sabah olmuğu. sabālende oluyomuğu ęüneř doğmuğu ęıkmiđu h le beyiñ
biriniñ ōlu ava ęıkmiđu tam da ęarřısında piñar vāmiđu. atını sulayomuğu piñardan.
945 atını sulāęan ęızın ęızın suyuñ içinde āciñ başından kōlgesi furuPduruğu. bi geri
dōnüyō āciñ başında ęızı ęörüyo. soruyo sen in miñ cin miñ diyo. inde dēilin

cinde dēilin seniñ gibi bi adem evladıyın diyo. indiryo onu ordan tabi o olan elbisesi kēyiP-duru ya. onuñ ğız oldūnu bilmiyo onu eve alıp gidiyo. ordan onu hamama gönderiyo. hamamda ğız elbiselerini şey ediyo. bi ğız elbisesi giyip
950 çıkıyo ordan. bi bağıyo dünya güzeli ğız. bubasına diyo ki buba ben bunnan evlencen diyo. bağı ölüm diyo dādan bi adam buldun diyo hamama gönderdin. hamamdan bi ğız çıkdı diyo. in midir? neyin nesidir kimbilir diyo. bunnan evlenilī mi? diyo. ya evlencem diyo. everivēriyo. bi sene sōna bi çocuğları oluyo. ölen çocuğları oluyo ertesı günü gece ğızın āzını yüzünü bulaştırıyo, uyandırıyo tasa
955 budur diyo. çocū alıyo hadi yavrım alıp ğapıp gidiyo. sabālan bi kağıyolā abovv ğızın āzı yüzü ğan çocuğ yok. gelivēriñ çocuğ yok. çocū yimiş. getiriñ celleti kestirin. olan yalvarıyo yağıarıyo bubasına aman diyo bi dā olūsan le diyo. duruğkana ikinci çocuğ oluyo. ikinci çocuğ oluyo o gece ğene geliyo. ğuş āzını yüzünü ğana bulaştırıyo. ğız da hiç anmeyomuş. ođan āzını yüzünü ğana
960 bulaştırıyo uyandırıp tasa budur diyo gidip-barıyo. onu da alıyo gidiyo. sabālan oluyo olan bi kağıyo ğızın āzı yüzü ğene ğan çocuğ yok. eyvah buba bunu da yimiş. üle ölüm öldürelim. ya buba diyo bi dā olūsan le diyo. hindi bi dā oluyo üçüncü çocuğ. olan ben uyumayan bağan duran diye ĩne ğomuş hura h le uyuğlasam ĩne batsın diye. onda ĩne düşmüş uyumuş ğalmış. ğene ğuş gelmiş
965 ğızın āzını yüzünü ğana bulaştırmış tasa budur dēmiş çocū ğapmış gitmiş. olan bi uyanıyo ğene āzı yüzü ğan. buba yimiş ğene bunu da. nesen celladı çağırıyola celladın eline vēriyolā bunu götür git kes diyolā. hindi cellat götürüp gidiyo ğızı. o ğıyıpda kesimemiş biliyoñ mu? ğızım ben seni kesmicen yalnız buradan uzaklaş dēmiş. git yabana. ğız ordan gidiyomuşmuş ğuş bi dā iniyo havadan ğapdı gibi le
970 mermerden yapılmış bi saray. sarayın içine alıPbarıyo ğoyuyo. sarayda dāın içindēmiş. hiç kimse görmemiş o sarayın yapıldına. bi bağmış çocuĖlāñ üçü de orda büyümüşlē ođan ğuş bi silkilenmiş bi deliğanlı olan olmuş. bağ dēmiş señe dēmiş bu ğadā erezil yaptım. bu erezillī çekdin dēmiş beñe yağalatmadın dēmiş. onuñ için dēmiş bağ bu saraya señe yapıdırıv dim dēmiş. bu çocuĖlāñı da burda
975 dēmiş süt anası dutdum. onnarı da büyütdüm dēmiş. bu çocuĖlā seniñ dēmiş. bu saray da seniñ dēmiş. ođan olan canının sıkıntısından, veziri vāmiş. vezirine hadi

demiş baqqaldan bi ciyara al gē demiş. baq demiş guş olan sen demiş beyiñ veziri demiş. baqqala gelikgelī çāiralım mı? gelsin bura demiş. çār baqalım demiş. buru gē buru gē demişlē. ş le gelmiş onda gelikene babıçlānı çıqarda gē demiş. üle bi

980 türlü babıç çıqmamış ayaqdan veziriñ. vezire, bi ayāndan babıcı çıqaramadın gēT demiş. geri dönmüş gidiyomuş gidēken ordan babıçlān biri ordan çıqmış biri ordan çıqmış gitmiş. siz orda niye çıqmadınız diye yere sermiş vezir babıçlara. götürmüş ordan baqmış vezir niye gelmedi nere gitdi diye. bey kendisi geliyomuş ciyara almā kendi geliyomuş. ıhı baq demiş bey gelikgelī demiş çāiralım demiş.

985 gēsin. çāırmış hindi gelmiş adam ğızı bilimemiş. ğızı kesildi biliyo. bey ğarsını bilimemiş. ođan şapqayı çıqā demiş. bey ūraşıv miş ūraşıv miş şapqayı çıkarımamış. gēT ordan bi şapqayı çıkarımadıñ. bey geri dönmüş gidiyomuş şapqa patdağ yere düşmüş. amına ğodum şapqası orda ne çıqmadın. almış yere çarpmış. ğız geri çavırmış gē buruya demiş. gelmiş ğari şimdi çocūn cebinden eline bi

990 ğaşıq v miş, birinin eline armıt v miş, birinin eline de bir bardānan peşkir v miş. sen demiş bardānan su dökcen eline peşkir v cen sen demiş armıdı v cen eline yē diye sen de ğaşı v cen ğaşınan armıdı yē diye. hindi onnara demiş. o ğaşınan armıd yinir mi? diye size sorā o demiş beyiñ olū. beyiñ olū çocuqlara. hiç adem ğızı çocuq yir mi? d cēsiñiz demiş. ođan nesen biri bardānan eline su dökmüş

995 peşkir v miş silmiş birisi. biri armıd v miş biri ğaşıq v miş. ğaşı vèrince nölcağ bu demiş ğaşıqnan yicesin armıdı demiş. ğaşıqlā armıd mı? yini demiş. iyi hadi bıçānan dilinī. hem ğaşıqnan armıd mı yinir demiş. çocuq, adem ğızı çocuq mu yir demiş. bey bu sefē bi da teqrarlamış ğaşıqlā armıd mı yinir demiş. çocuq, adem ğızı çocuq mu yir demiş. bi dā teqrarlamış ğaşıqlā armıd mı yinir demiş.

1000 adem ğızı çocuq mu yir demiş. ozmana ğadā o guşdan olan olan meydana çıqmış. bu çocuqlā demiş seniñ demiş olana. bu da seniñ aileñ demiş. bu sarayı da yapıdırıv dim ona demiş. bunları ben götürdüm. çocuqlara sūtanası dutdum, böyütdüm. bu demiş size s lümedi beni yaqalattırmadı en sonunda kendini ölüme sardı. cellete vèrdiñiz. cellet onu kesmedi, kesse kescēdin demiş. size añmadı.

1005 kesmedi dēmiş. bu saraya ona yapdırıv dim. işde buradasıñız dēmiş. onlā oruya yerleşmiş ğalmış beyiñ ölunnan.

Keloğlan ile söğüt ağacı

1010 kelōlan vāmiş, anası vāmiş. bubaları ölmüş parayı yimişlē içmişlē ğalmamış. anası dēmiş hadi ölüm filan tarlıda s üt ācı vā onu kes odun et sat dēmiş. biraz un mu alcan ne alcan bi şe ğalmadı yicek işcek. vāmiş oruya baltayı almış vāmiş. bir ikiyo vurmuş s üt ācına. buyrun dēmiş ne istiyon dēmiş. kendi görünmüyo sesiñ. ee biz diyo paramız ğalmadı odun etcez diyo. un alcam bi şelē

1015 yicek işcek alcam. olū señe diyo. bi foraz vēriyo eline, foraz diyo her gün diyo sış forazım sış dēdiñ mi bi altın sıçā diyo. o altınnan her şey alısın o gün diyo. her sabah diyo birer altın sıçā diyo. hindi seniñ kelōlan bi geliyo bir iki altın sıçıyo bu foraz çok güzē diyo bunu ayāna bi çizme diktiren diyo. dōru alıp gidiyo ğunduracıya. sen diyo bunuñ ayāna çizme dikiv . yalnız sıç forazım sıç dēme

1020 diyo. üle sen neniyoñ da añıyon. ben diyo oruya çarşıya varıp gelcem diyo. üle bu neden le dēdi diye sıç forazım sıç diyo adam tıñırtıdağ bi altın düşüyo. bi dā diyo tıñırtıdağ bi altın dā düşüyo. çırā vāmiş gidiv bu forazı eve ğo bizim evden forazı al ğē buruya diyo. ođan alıp geliyo ayāna bi çizme diktirivēriyo. alıp gidiyo kelōlan. bilmiyo alıPbarıyo eve sıç forazım sıç yarağ sışçağ. foraz deñişmiş. hindi

1025 ya diyo forazımı deñiştirmişin diyo. ne forazı diyo görünüvēriyo kelōlana. hindi kelōlaniñ elinde altında bitiyō. bi dā alıyo eline baltayı s üt ācınıñ başına bir iki vuruyo ğene ses ne istiyosuñ diyo. b le b le elimden forazı aldırdım diyo. nesen bi sefer tası vēriyo içine yēdi türlü yemek vāmiş. açıl tasım açıl dēdiñ mi? açılı bu diyor. yiyisin içēsın. yumul tasım yumul dēdiñ mi? yumulū bu. her gün bunlā yi,

1030 iç diyo. tükenmez diyo. onnāda yiyip içiyomuş bi gün biñbaşı vāmiş o görmüş bunuñ elinde le d kene. onu da biñbaşı görünüv miş kelōlana. sefer tasımı elinden almış. kelōlan ğene aç ğalmış. ğene baltayı almış s üt ācınıñ yanına

vāmiş. s üt ācına bi ikiyo furmuş baltaya. ne istiyon dēmiş gēne ses. ee onu da
biñbaşı aldı elimden. h le bi toķmaķ v miş ğudur toķmām ğudur dēdiñ mi ğuduru
1035 bu toķmaķ dēmiş. nesen toķmā almış vāmiş eve ğudur toķmām ğudur dēmiş.
toķmaķ asılv miş kelōlana biyo ııkā ııkā furumuş. ııkā ııkā furumuş. üle
nāpcanı bilimemiş. dur toķmām dur dēmiş. durmuş eyi. bi omuzlamış dōru
forazcının yanına ıkapıdan içere atmış ğudur toķmām ğudur dēmiş. toķmaķ
alıv miş biyo forazcıyı ele forazcı ne yaptısan toķmaķ ele geçmezmiş. ğalğıyo
1040 ğalğıyo furumuş ıkafasına. forazcı baķmış görmüş perişan ölcek haķından
gelimemiş. ırā ğoş git forazı al gē ırak ğoşmuş evden forazı almış gelmiş.
kelōlan gēne yanlış olu diye sış forazım sış dēmiş. foraz, altını sışdı tamam. toķmā
almış ordan dōru biñbaşınıñ yanına. biñbaşınıñ dairesine vāmiş almış atıv miş.
ğudur toķmām ğudur dēmiş. toķmaķ asılv miş biñbaşıya sen benim sefer tasımı
1045 nahal v medin. üle biñbaşı biraz inatçımışmış. baķmış görmüş inatçı e ğıdā
dayansa olmicak can ilī taķ dayanmış. toķmaķ durmayo furuyo. al tasını dēmiş.
oda vērmiş ondan sōna getirmiş ğari kelōlan zenginleşmiş ğari. bi dā s üt ācınıñ
yanına gitmemiş.

1050 Keloğlan ile sihirli yüzük

gēne bi ğün bi kelōlan vāmiş. o, ğünde oduna gidēmiş. bi arķa odun
edēmiş. onu alī gelī satāmış. onuñ parasınnan bi ekmek alī gelimiş. yirlēmiş
anasınnan. her ğün b le oduna gidēkene gidēkene bi ğün oduna gidiyomuş h le bi
1055 yerde ateş yangını ıkıkmış. kendilinden ateş ıkıkmış. orman yanıyomuş. bi baķmış
h le bi ala yılan ateş ilana yanaşıP-barımış yakcaķ yani. ilan yakınnamış. uzun bi
āç kesmiş ilan yanmasın diye. o çubūnan almış hura fırlatcāmış. ilanı ordan
fırladıķan ilan gelmiş boynuna dolanmış kelōlanın. onu almış gelmiş eve. bi
sandık yapmış ğatmış içine. kendi ne y sen ekmekden ufalavērimiş. ilan yirmiş
1060 orda. bi ğün odundan satmış geliyomuş önünde birçaç çocuĶlā kedi enī

taşlaPdurulamış. nāpıyosunuz buna. beñe satın yanķı kedi enīne dēmiş. satalım
dēmişlē. kaç para şu para nesen biraz para v miş. onnan elinden kediyi almış
gelmiş. onu da ğatmış oruya. anası ölüm dēmiş nōlcaķ bu dēmiş. ikidik üç olduk
üçdük dörd olduk. üle ana baķcaķ olan ben dēilmim bunnara dēmiş. ertesi günü
1065 köpek enī taşlaPdurumuş çocuĶlā orda. iyi onu da satın dēmiş. satmışlā onu da
almış gelmiş. olmuş dörd bēş nufuz olmuşlā. kelōlan bunnara baķıyomuş yēdi
sene baķmış bunnara. bi ilan dile gelmiş ben dēmiş anam bubamı göresim geldi.
beni dēmiş memlekete götürüv señe dēmiş. nerde seniñ anañ buban dēmiş. yēdi
dām arķasında dēmiş. iyi götürēn dēmiş. anasına sen idare ediĝo dēmiş. ben bunu
1070 dēmiş anasınıñ bubasınıñ yanına ĝoyan gelen dēmiş. ilanı almış hindi aşmışlā
aşmışlā bi dā ĝalmış altı dā aşmışlā ilan dēmiş ki hindi benim bubam dēmiş eviñ
önünde dut ācı vā dēmiş. dut ācınıñ dibine sandale atmıştır. gölgesine
oturuPdurudur. hindi sen varınca dēmiş dile ölüm benden dilicēni benden dēr
dēmiş. barmāndaķı yüzü dilerim dē dēmiş. olū dēmiş. hindi dēmiş bu dā aşdıķ mı
1075 dēmiş ilanlā dēmiş señe saldırı dēmiş. beñe al gösteriv h le dēmiş. gördülē mi
şahmeraniñ ĝızı dērlē hemen geri ĝaçālā dēmiş. o ĝızın bubasıda şahmeranmış.
ordan şahmeraniñ ĝızımışmış. varıyo oruya altı dā aşıyolā dee ilanlā saldırmā
başleyo ilanı eline alıyo b le görenlē geri ĝaçāmış şahmeraniñ ĝızı diye. görenlē
geri ĝaçāmış. şindi vāmışlā ĝız tabi tarif ettikleri gibi varıyolā bubası dēdi gibi
1080 sandalēnin üstünde oturuPdurumuş. bi görüyo ĝız gelesi ĝadaķ buba ben geldim
diyo. nesen hoşbeş. ölüm diyo dile dilicēni benden diyo. ĝızımı getiriv diñ.
saĝlını dilerim diyo. bir kaç yo sōna barmāndaķı yüzü dilerim diyo. ĝız
barmāndaķı yüzü dile dēmişti ya. ah ölüm dēmiş canımıñ yarısını aldın ya sen
dēmiş. ya zornan dēil dēmiş. vērīsen. ben zornan almıcan dēmiş. hani dēmiş
1085 benim ihtiyar anam vā çalışmayo ben yalnız ĝodum geldim. beñe müsaade et ben
gitcen dēmiş. hindi ilan oru varınca dünya güzeli ĝız olmuş. olan h le yürümüş
ĝız da arķasından yürümüş. ilandan olan ĝız. şahmeran ĝızım sen nere gidiyoñ
dēmiş. buba dēmiş bu dēmiş ateş beñe yaķcaķdın beni yangından kırtardı dēmiş.
yēdi sene beni baķdı dēmiş. dēmek barmāndaķı yüzük benden ĝıymetli dēmiş.
1090 bende bunnan gitcen geri dēmiş. kelōlan allahtan yüzü v mesede ĝız bennen gitse

dēmē başlamış ğızı güzel göresi ğadā. ordan nesen çıkarmış yüzū vērmiş. ölüm
bağ dēmiş yūsū barmāña dağ dēmiş. yūsū barmānda görünce hiç bi ilan seniñ
yanına soğulmaz dēmiş. hindi bunuñ bi merafeti vā dēmiş. señe anleten dēmiş.
hindi bi yalecesin bu yūsū. yūsūn içinden señe bi ses gelī. ne istesen o yerine
1095 getiri dēmiş. olū dēmiş nesen dağmış yūsū. tabi ilanlā bunu görünce şahmeraniñ
yūsū diye ğaçālāmış. nesen altıncı dā aşmış orda ilan yokmuş ğari. bunuñ merafeti
nemiş diye yūsū biyo yalamış barmānda içerden bi ses buyrun dēmiş. ben dēmiş
ğarnım açıkdı dēmiş. hop bi sini ğonmuş yēdi türlü ekmek, yēmek hazır içinde oh.
kelōlan oturmuş afiyetle yēmiş işmiş ğarnını doyurmuş. bi dā yalamış kaldırım
1100 kaldırmışlā. eve gelmiş ana dēmiş. eviniñ ğıyında bey vāmış. anası tabi oru
gidince olan bir iki günde anca gelmiş. ğocağarcāz ğocāmış ğari beyiñ yanına.
bey bey dēdi mi beyiñ bi ğızı vāmış. ğızım hurdan yarım ekmek al ğocağarı geliyo
avlı kapıdan içeri girmesin v eline. dönsün geri dērmiş. yani ğocağarı
ğatmazmış. ğız hemen yarım ekmek b lēmiş ğoşturmuş oruya eline vērmiş.
1105 ğocağarcāz dönēmiş geriye. zaten ğocağarı ğarnı aç ekmek istime varıyo. kelōlan
gelmiş ana dēmiş bene beyiñ ğızını isteyiv dēmiş. de gidi ölüm dee bey bize ğız
mı vērī dēmiş. ya ana sen neniyoñ yav git işde dēmiş. anası vāmış sabālan ğız
istime. bey bey eeh ğocağarı geliyo ordan yarım ekmek. ğocağarı ekmek alası
ğadā geri dönüvəriyo. geri gidiyo. ana ne oldu ee ölüm işde ekmek v dilē geri
1110 döndüm. ertesi gün bi da gidiyo ğene geri dönüyo. kelōlan bi yalayo anam
gözlerini kapadın diyo. gözleri kör oluyo. amman ölüm diyo bu sefē isticem diyo.
nesen yalayo açiñ diyo. açıyolā. ğocağarı ğız ekmēnen gelmiş emme ğızı kēymiş
geçmiş bu sefē. paldır küldür. saraya çıkmış. üle bi bakmış bey ğocağarı yanına
geliyo bu ne yav dēmiş. bey bey dēmiş. ee dēmiş. allahıñ emri peygamberiñ ğabli
1115 seniñ ğızı benim kelōlana mehel gördüm dēmiş. bey şaşırılmış. bey olmicak bi ders
vermiş. bağ dēmiş şu bi dölüm avlı vā ya dēmiş bu yēdi dölüme çıkarcağ dēmiş.
içersinde her türlü aç, meyve vērcek dēmiş. ğuşlā ötcək dēmiş. içinde havızlā
fişkırcak filan fişkırcak çok dēmiş. ğuşlā ötüşcek dēmiş. bi saray yapcağ dēmiş kırk
pencireli dēmiş. yarın sabā ğadā bunnā olmassan dēmiş seniñ kelōlanı celleda
1120 v cen dēmiş. kel boynunu kellesini kestircen dēmiş kelōlanın. ğocağarınıñ götüne

bi ateş yapışuyo. tabi beyin dedî oluyo. ölüm seniñ bi günlük ömrün vâ. ne! señe biz diyo b le b le s ledik diyo. biz onu nere yapcaz diyo. seniñ kelle gitti diyo. sen neniyoñ ana diyo. hindi gece oluyo kelolan yüsü bi yalayo bu bi dölüm avlıyı diyo yedi dölüme çıkarıñ diyo. le demişmiş ya bey yedi dölüme çıkarıyo. her 1125 türlü meyve âcı olcağ içinde olcağ diyo. havız olcağ sulâ fişğırcağ, ğuşlâ ötcek, çiçeklê aşcağ diyo. hura bi saray yapcāsıñız ğırğ ğat diyo. her ğatı ğırğar pencire olcağ diyo. sabâ ğadâ hepsi tekmi düzen oluyo. bey bi kaçıyo ğuş sesi, cıvıltı sesi bu ne diye bi dışarı çıķıyo dee bi dölüm avlı ğoca diyar oluyo. bi baķıyo türlü çeşit aç, meyveler vemiş. çiçeklê aşmış, sulâ fişğırıyo, ğuşlâ ötüyo. saray baķa 1130 baķa baķa yukarsını görümemiş küldürtdek düşmüş yere. ondan sōna ğocağarı ğoşmuş gelmiş bey bey yaptık demiş. sanki ğocağarınıñ ğötünde keramet sanāsın. nesen bey bu da olü ya içinden baķalım demiş. sen dūñde kesmek için ğırğ dene davşan getirsin demiş. eğer getirmezsen ğırğ davşanı demiş boynunu kestirin demiş. bu sefê ğocağarı selbes gitmiş. üle bu ğadâ şey oldu ya heralda bu da olcağ 1135 beze demiş. ne dedî demiş. b le b le. olü. gece olmuş yüsü bi yalamış ğene ses gelmiş ne istiyon. beyiñ demiş damıñ kapısına ğırğ dene davşan gelecek demiş. al şu düdü demiş sabālan bi çalcāsıñ demiş ğırğ bir davşan gelecek demiş. içinde biri hamile. hamile olanı salıv miş. nesen bey dūñü yapmışlâ, evlenmişlê. oru bi tenkeci bulunmuş gelmiş. tenkeci sarayıñ bi ğatını icarlamış. bu kelōlanda orda 1140 duruyomuş. tenkecilik yapıyomuş. tenkecilik yapākana o barmāndaķı yüsün değeri oldūnu örgenmiş tenkeci. bi gün hep beraber yemek yimişlê aķşamnan. olan yüsü çıkarmış elini āzını yıķāğan oru ğomuş. elini yıķamış, taķcāmış onu da unuduv miş. arķasından tenkeci bariyo bi baķıyo yüsük orda bi daķıyo hemen bi yalayo ne isteyon diyo. kelōlanı deñize atın diyo. deñiziñ ortasında bi ada vāmış. 1145 kelōlan ta deñiziñ ortasında adada buluyo kendine. hadii kedi miyavlıma köpek havķırma. kedi eni miyavlıyo köpek havķırıyo kelōlanı arıyolâ. bavırıyolâ çarıyolâ bey ırāt edemiyo sesinden. ğızım diyo yanķı kedinen köpê salıv ñ diyo biz uyuyamaz olduķ biyo. kapıyı açıvériyolâ köpek kediyi bi sırtına alıyo yüze yüze kelōlanıñ yanına varıyolâ. kelōlan gidin diyo tenkecide benim yüsük vâ diyo. 1150 yüsü alıñ geliñ. bi dā geri dönüyolâ kelōlan geliyo. tenkeci yüsü nāpmış biliyoñ

mu? ğıymatından āzının içine ğatmışda uyuyomuş. üle öteberi baķmış kedi dişiniñ arasında ıřılđaP-duru ğörmüş. ordan bi fare dutmuş. biber ğabā vāmış. ince biber ğabā acımış onu bılamış bılamış bılamış eveli ēşi řişesiniñ içine kemeniñ ğuyrūnu sallamış onu ıslamış ıslamış vāmış bi de biber ğabānın içine boyamış. almış vāmış
1155 burnunuñ içine bi sokuyo adam hah diyesi ğadā yūsük fırlayıp çıķıyo. ordan yūsū
ķapdı gibi kedi köpēn sırtına. köpek illaki ben baķan biyo nasıl yūsükmüş. yav
orda baķ diyo. hindi suya düşürcez baķan d ken diyo. diñnimiyo deñiziñ ortasına
vāmışlā olmuşlā köpek illaki ısrar etmiş. baķ dēmiş atıvērın suya emme dēmiş
kediye. kedi atıv cek diye al dēmiş. baķan d ken yūsük cambartdaķ gitmiş suya.
1160 hemen bi balıķ dutmuş yutmuş yūsū. aşā yanda balıķçılā balıķ tutuyomuş. bi
ğocağarıda balıķ temizleyomuş orda. ğoşmuşlā hemen pislik yilē gibi başlamışlā
ğocağarınıñ etrafında dönmeye. ř le bi baķmış aynı yūsū ğapan balıķ gibi bi balıķ
vā sepetiñ içinde emme alıv se diye baķıP-durumuş. o balı sıra gelmiş. ğocağarı
balı almış hemen kedi accıķ yanaşmış. pist dēmiş. accıķ geri çıķmış kedi. emme
1165 kedi de hazır ol vaziyetdemiş. ğarnını bi yarıyo ee tabi yarınca yūsük gibi bi řē
çıķıyo bıçān ucunnan bu nemiş diye h le işe ediyomuşmuş kedi bi pańcaķ vuruyo
yūsū yere düşürüyo. nasıl ķapıyo köpēn sırtına. köpek aldı gibi kelōlanıñ yanına.
kelōlan nasıl yūsū yalıyo tenkeci adaya diyo. beñe saraya diyo. tenkeci geliyo
adaya onnā saraya gidiyo.

1170

Sabır taşı ile kız

bi ğızın biri bi ğuş gelmiş ğırķ ğün cenazeye beklecēsın cenaze başı kırķ
ğün sōna muradına nail olcāsın dēmiş. uçā gidēmiş. b le b le ana dēmiş bi ğuş
1175 geliyo dēmiş ğırķ ğün cenaze başı beklıcēsın ondan sōna muradına nail olcāsın
diyo dēmiş. ğızım burdan ğöçelim başķa yere dēmiş. ğöçelim dēmişlē. ķaķmışlā
mesela burdan ğavaķlı gibi bi başķa köve ğöçmüşlē, bi ev kiralamışlā. ğeçe ğuş
gelmiş ğızı bi almış ğötürmüş. ğız bi uyanıyo bi yerde cenaze başında beklēP-duru.
cenaze yatıP-duru. tam ğırķ ğün beklemiş cenazeniñ başına. anası biyo baķıyo ğız
1180 yok. eyvah, tüh, vah! gelmesem, yükünü, yapını sarmış gene kendi kövüne

göçmüş. gitmiş. ğız ğırķ gün beklemiş. bi de hizmetçisi vāmıř ğızıñ orda yanında.
ben dēmiş tuvalete gitcen dēmiş. sen benim yerime bu cenazeniñ başında duruĝo
dēmiş. oru gidesi ĝadā o ōlanda esgiden ōlen kırķ gün öldü mü? kırķ gün sōna
direliyomuř oldū gibi. ĝari ben ğırķ gün sōna direlince başımda kimi bulsam
1185 onnan evlencem dēmiş ōlan. bi direliyo ōlan bi baķıyo ana! gördū başında o
hizmetçi ĝızı buluyo. bu sefer onnan evleniyo. ĝız tuvaletten bi geliyo ōlan
direlmiş onu almış. bu sefer o ĝızı hizmetçilī alıyo yanına. bekleyene kırķ gün
bekleyene hizmetçilī alıyo. hizmetçilī alınca kırķ gün mesela ne ĝadā çalıřdīsan.
bi o ōlen ōlan bi beyiñ ōlumuřmuř. istanbula gitcemişmiş. ailesine dēmiş hediye
1190 ne getirivēren dēmiş. ailesi ĝari o dēmiş beñe bi elmas yūsük getiriv dēmiş.
ötekine sormuş hizmetçiye beñe dēmiş bi sabır daşı getiriv dēmiş. getirmezsēn
dēmiş geminiñ önüne duman bürüsün gelemesēn dēmiş. hindi gitmiş istanbula
gezmiş, tozmuř elmas yūsū almıř sabır dařını unutmuř. üle vapura binmiş
yürümüş vapur bi duman çökmüş nētceni bilimemiş. ha duruñ duruñ dēmiş benim
1195 aklıma geldi dēmiş beñe bi şe s ledilē dēmiş. nese oru bura d kene, sorāķana bi
baķķalda bi sabır daşı bulmuş. bi daş almış. allā allah bu daşı nāpcak bu. getirmiş.
yūsū ailesine vērmiş. dařıda eline v miř. dařı ĝızı v miř. ĝız yatāna odasına
girmiş. ōlan baķmış bu daşı nāpcak diye anaķtar delīnden baķıyomuř. tabi ĝız
içerde ışık yaķmış hindi ĝız içeri girince ey daş dēmiş kırķ gün cenaze başı
1200 beklesen dēmiş. daş h le ĝabarmıř. ōlan görüyomuş inaķdar delīnden. bir daķıķa
için tuvalete gitsen dēmiş. hizmetçiye başına ĝosan dēmiş tuvalete gitsen dēmiş.
ōdan daş dā şişemiş. o gelesi ĝadā cenaze direlse dēmiş. direlesi ĝadā başında
buldūnan evlense sen ğırķ gün bekleidiñnen ĝalsan, onnara hizmetçilik yapsan
nāparsın dēmiş. daş çat dēmiş duz gibi dāılmıř, toz olmuş gitmiş. dēmek ki daş
1205 sabredimemiş ĝız sabretmiş. ōlan bi debik vurmuş ķapıya ordan hemen o ĝızı
alıyo helallīne, nikahlīna. ötekini hizmetçilī alıyo ĝari. ondan sōna oda muradına
eriyo.

1210 **Anlatan:** Elif ÖDEMİş (58)
Memleketi: Kavaklı Kōyü (Bozdoĝan)
Derleme Tarihi: 08.09.09

Konu: Bugün yaptıkları, nenelerini hatırlaması, kaç kardeş oldukları, küçüklüğü, gençliği, yaptığı yaramazlıklar, terziliğe gitmesi, öznurun kaçırılması, nasıl istendiği, dudu ablasının yaptıkları, nenesinin dövüşmesinin hikayesi, dudu ablasının nasıl istendiği, okumaya gitmesi, ayağının yanması, eski düğünlerde saç yapılması

1220

dayıñ silaj getirmē başla mı oruya. silajıñ etrafı toparlancağ mı? seyhun biyo gitti bi zaman kürēnen toprağ atmaya. ekmek yicēmiz zaman ünnek le geldi. onda silaj atılcağ mı? sami orda mı? bunnā burda işeye gitcez deyince bubalarıda gidēseñiz oruya inciriñ dibindeki accığ inciri toplāñ gelin diyo. oru gitcēseñiz. bunnāñ hepsi biden ayaklandılā. hepsi bi oru gitcek ğızıñ biri benim yanda ğalcağ. hanķısı ğalīsa. biri benim yanda ğaldı. biz ikyaka toplıcaz. onnā oru gitcekle. hepsi baraba oru gitcekle din. biri silajıñ yanında ğāsın. ğalalım mı birimiz acaba hani güveyleriñ biri. seyhun, haķan bilmiyo ne edilcēni zatinden. onuñ habarı yoğ. o hiç sēlenmiyo. o nere gidelim dēsen oru gitcek. öteki ordan çocuğ, şarz makinesini soğuv di. hadi kaç alığ gelemim nazilden. anam kaçdıılā h le oluv dilē ikisi baraba. oru varınca onda kıasa dōkmüş dayıñ onda naylondan çıkıbatımış. onu kaçtıralım maķtıralım demişlē. biyo ikimiz bi kaçdırivērelim gidelim dēmişlē. samide orda. bunnā orda onu kaçtıralım d kene uuv. feyza arbayı aldı geldi. onnan arbasını aldı geldi. onnan arbası bizim arbadan az yaķıyomuş. onnan arbasını aldı geldi fevza. o adamlā adamlā ğalcağ ğari. nazilli gitcek ya bizimkinnē fevza arbayı sürcek gitceklē ğari. eyi. ıraz benim yanımda ğalcağ. seleni alığ gitceklē. selen bu eviñ işiniñ haķından gelemez, ortalı toparlamaz seleni alığ gidelim. ıraz ğalsın. birsende gidiyo onnarınan. le ettilē bunnā fevza arbayı aldı geldi. arbıda valizleri her şeyleri geç vakit geldi ya nilifergilē ğari ya. hepsi ordamışmış. onnarı ordan eviñ önüne boşatma başladılā. onda baş olcağ dēil. şarzlı alet ordamışmış. halbuki arbanın götündēmişmiş. ğoş selen bubangilē gitmiden ğoş selen. selen ğoşdu gitdi. bubasına makine buradamış buba dēdi geldi. eyi. orda epey bi lene ğadā gelmedilē. len ezeni oğundūnda da

- 1245 ordilādın. le ezeninden sonra bi geldilē huruya söktük ettilē anne ey! üş günde çocuğ yavrım üş günde anca oldu adam. elleşmeñ ġari diyom ben. iş çıkarıp durmañ benim başıma. çocuğ üş günde anca etti bunnarı diyon ben. siz edemezsiñiz bitmez hindi bu. bitē biter o diyolā. eee ordan ben yerledeyin ġari. her yanımız dālıPduru. hiş toparlanan bi yerimiz yok zatinden. biz yēlēdeyiz. onnā
- 1250 söktülē ġari. eveli onnā olāda silaj atāķana ırıznan işē arıtdılā emme iki çuval pıladı basmışlā anam. benim yepyeyi ġeydīm o yeşil carcetleri ġatmamışlā. benim hiş delinmedik picamalarımı mı ġatmamaşlā içine. üle hada. yepyeyi şeylere ta nilüferiñ h le yünnü gibi bi şeylēden etē vādın. belinden büzgülü gibidin acıcığ büzgülü gibidin. hani parçası dümdüz kesiv sen hani h le bi göt mindelide olcağ.
- 1255 ġapı yazġısı etsende olcağ. ne etsen olcağ. her şey olcağ. onnara mı ġatmamışlā yepyeyi gömleklere mi ġatmamışla çuvala. ġışın ip söktülē būda bi ġazaĖ vādın pembe ġazaĖ o pembe ġazā ırızıñ mıdın birseniñ midin birinindin. o pembe ġazā söktülē burda ġışın. selene añarberi retcez diye. şeytinlēde geldiklēnde sümes tatilinde geldiklēnde. amanın o ipleri, sapları, yumağları mumakları ġatmışlā
- 1260 içine. çuvalıñ birindekini deşmişlē. sami hindi diyo telfon etcen diyo. sen diyo ekmē çok yēdin diyo. sen ekmē çok yēdin diye şikayet etcen diyo. ablama da çuvallara deşıPduru anañız. bunu diyo. bunu biz evde durdurmamalım diyo. bizim gözü aşcağ diyo.
- 1265 Nenengilleri hatırlıyor musun?
- biz bu nenemgilere gelik gitmezdik ġızım. onnā bizim evlere gelik gitmezlē. ödemişden veli dayım gelmiş. veli dayıñ deil. alinin bubası gelmiş. bizim yörük alinin bubası gelmiş. o güçük dedeñnen oru gitmişlē erebile gitmişlē.
- 1270 oru vāmışlā, oturmuşlā, ġaĖmışlā. bizim ġari çıkan gelen geliyomuş ġari āşam namazı olunca. gelen geliyomuş. bu da seniñ çocuğ mu hala. benim çocuğ. bu da seniñ çocuğ mu? benim çocuğ. de bizim ġız demiş seniñ altı dene çoçūñ mu vā demiş. mus dedeñ ġari. ee altı dene deil mi benim çocuk efe demiş. işey demiş. buban sēlenmemiş ġari. altı dene çocuğ vā. altı dene çocuğ deyince amca demiş
- 1275 halamıñ kaç dene çocuĖ oldūnu bilmiyoñ mu demiş. bilmiyon demiş. bilmiyosan

demiş benim demiş ğız ğardeşim vā demiş. onuñ ğız ğardeşi kim bilmiyon ben. ya ölü dēilmiş. konuşuyosa bile bu onnan halası demeyince bilimiyoz heralda. ğonuşuyosağ bilene. benim demiş bi bir tek ğız ğardeşim vā demiş. ğece yatağ da aklıma gelsin ğız ğardeşim minerin beygire gidē gelirin yanına demiş. hasta mı sağ mı diye. sen demiş erebilnen buranıñ arasında ne ğidā vā demiş. git gelmezdik biz onnarnan. ne bilem nasıl gidilik gelinmiyodun habarım yok. ben; dayın, bubam, dedengileri dosdōru bilmiyodum bilene. biyocuk ğüçük çocuğdum.

Kaç kardeşiniz?

1285

anam gelin olca ğün musu dedeñ işesi çıkmış pusulası. işe etmişlē añmamışlē hani dūnün ortasında cannarı sıkılmasın diye añmamışlē. anam pazar ğünü çıkmıyomuş perşembe ğünü çıkıyomuş gelinlē. perşembe ğünü anam gelin olmuş gitmiş. āşamınan dedeñ işēye gitmiş. askere gitmiş. fikrī ablam ıı dudu ablam ğucādamışmış beze. askerden gitmiden evlenmiş işde. iki dene çocuğ vāmış. celil bubam askere gitmeden evlenmiş. abim olmuş, ablam, cermi abim ğene olmuş ondan sōna gitmiş bubam askere. kerim abim ğövdesinde midin ğucānda mıdın bilmiyon orasını le gitmiş. ee ondan sōna askere gidik geldikten sōna. amcam irehmetlik nenem. amcamgile hu şengülün bubasınnan onnan ibrām

1290

1295

1300

1305

amcam hasta gelmiş askerden. askerden hasta gelmiş, ölmüş. tepkili hava gelmiş tam yapmamış askerlī. ondan sōna bi de māmıt vāmışmış. imine halam bubası oluyo ğari acab o. imine halamın bubası beze ğavcılān ğadir dayıñ o da askerden hasta gelmiş. o da ölmüş askerden geldikten ne ğidā sōna bilmem. bire çocuğları ğalmış hemen. bi onuñ imine halam ğalmış. bunuñ da bi şengül yengen ğalmış. bire çocuğlu ölmüşlē. celil de askere gidē askerden hasta geli ölūsen malı girmicek diye nikahlatmamış bubam. bubamnan anama amcam evelden gençlīndeken ne_zmandan girdisen bura bi muğdarlī girmiş bu muğdar durmuş işde. ben bildim bileli muğdardın amcam. ben bildim bileli muğdardın. evele çolū cocū muğdar geçirdimiş. onu nikah etmemişlē üş dene çocuğ olmuş.

Eskiden nasıl nikah kıyılırdı?

veli amcan le deyince bubam hiç sēlenmemiş. anam da dēmiş ki ölüm
dēmiş ben bunnan dēmiş birinnen konuşup edip tutup dēmiş bunnan sarını
1310 v medim dēmiş. bunnā benim hem anamdın hem bubamdın dēmiş. ben dēmiş
bunnarı ana, buba biliyodum dēmiş. ama beni gelin ettikten sōna dēmiş erebilnen
buranıñ arasında ne ğidā uzaķsa dēmiş ben bunnan göñlünden o ğadā uzaķ oldum
dēmiş. ben kendim vāmadım buruya dēmiş. bunnā v di de vādım dēmiş. ama
dēmiş bunnā beñe dēmiş hiç ğardeş gibi arayıp gelmedilē dēmiş anam irehmetlik.
1315 bubam hiç sēlenmemiş. le ğalmış. ondan bu amcam bubamı evermemiş
nikahlatmamış. üş dene çocuğ olmuş askere gitmiden. ondan sōna ben olmuşum
askerden geldikten sōna. o muğdarmış ya eskiden muğdar edēmiş her şeyi eveli.
muğdar o_zman onu nikahlattı sanmışlā. ana sōna. muğdar geçiriyomuş
çocuğlarıda. üş dene çocuğ olmuş. öteki gibi olsa kendi geçirimiş. olsa çocu
1320 geçirme gidince habarı olmamıydın onun. habarı olūdun. çocuğları muğdar
geçirdinden habarı olmamış. ben olmuşum dördüncü çocuğ olunca bubam
geçirtme gitmiş ğari. o_zman çocuĖlā bubası kendi geçirtme başlamış nüfusu
çocuğlara. bubam geçirtme gitmiş. geçirtme gidince işe dēmiş nüfusçu sen
nikahsızsın ölüm çocu nerden buldun sen dēmiş. nahal beķar olurun ben dēmiş.
1325 benim bu dördüncü çocuğ dēmiş bubam. nasıl bekar oluyorum ben dēmiş. üle
ölüm sen nikahlı dēilsin dēmiş. sen nerden buldun dört dene çocu dēmiş. ee ben
nikahlıyım. b le b le işde dēmiş efem muğdar dēmiş. o ettirdi dutturdu dēmiş.
sen dēmiş nikahlanmamışsın sen dēmiş buna baķmadın mı? baķmadın mı dēmiş.
habarın yok mudun dēmiş. yok dēmiş. ben dēmiş efem muğdar dēmiş. ğavaķlı
1330 muğdarı benim efem dēmiş. ee hani sizin nikahınız. ondan sōna mahkimeye
v mişlē amcamdan muğdardan. bubam irehmetlik hem muğdar diye hem efem
diye. mahkimeye v mişde ondan sōna işde ben kerim abimiñ yerine kerim abim
benim yatā geçmiş. ismet abim ablamıñ yatāna geçmiş. mēmet abimnen ablam
arasında pek yokmuş. mēmet abimnen bi gitti ismet abim askere. onnan bi geçmiş.
1335 ablamıñ yatāna abim geçmiş. dört çocu ğari engim yüksek geçiv mişiz. biz oldu
bitdi. ne bilem ben biz hiç le.

Küçükken yaramazlık yapar mıydın?

- 1340 ordan hindi ben biyocuğ h le üsen ğadā mıdım? bilmem. aşda büyük müdüm bilmiyom. anamgilē dışarda ekmek ediyolā ablamnan ben yatağ kaldırıyomuşum heralda evelce elleşiyomuşum. elleşmişem beñe ellige dēmez onnā. dışādan ünnüyolā beñe. geldim. işēy diyo sağın yatağ yorgan elleşme. yatā yorganı ğaldıramazsın altında ğalısın diyelā beñe. ben yatān yorganıñ altında
- 1345 ğalsam ölük ğalcām mı? ne bilem ben. habarım yoğ. yatağ yorgan ellige. ben onnan dedine mi diñnicen. aldım yorganları ğaldırdım. ğaldırdım. yüklümüz vādın oruya ğodum. eski evimiz de ğocuman bi mindel vādın ğari. o mindeli bi omuzladım o mindel bi ğağıtdı beñe h le bi yığıldım mindelin altında ğaldım anamgilēn dedī gibi. debilene debilene ğalkğdım mindelin altından. ğalkğdım emme
- 1350 boynum çığmış. b le bi yatdı boynum ālıya ālıya onnā ekmek ediyolā habarları yoğ benim boynumuñ çıkdından. ālıya kendimden ğeçdim orda. çığmıyon. gelmiyon ğari onnan yanına ben. ondan sōna bunnā ekmē etdikden sōna elif ğadın melif ğadın uyudu ğaldı beze bu diyelā. yörü ekmek yicez. ekmek oldu mu ekmek yenī ğari eveli ya. ötekinnē çığmış gitmiş heralda olanlā inek ğütme gitmiş, kimisi
- 1355 oru bura daılmış heralda. yörü ekmek yicez. ben ğari ğözüm yaşınnan geldim benim boynum yatıP-duru. nōldu. e bilmem. yastığdan düşmüşüm hunu bağ huna. yasdığdan düşmüşüm diyom. ğızım yasdığdan düşülū mü? ovv ünü ğıyamet aldırıyon ben. elligeñ boynuma. ordan ablam ğari ğapınıñ yanına mı gitdi ne etdi ne bilem ben. ana dēdi seniñ ğızınıñ mindelin altında ğalmış dēdi. nēden bildin dēdi.
- 1360 yatā yorganı ğaldırmış. o mindelin biri de orda atılıP-duru dēdi. mindelin altında ğalmış bu dēdi. le mi? le. mindelin altından zoran çığdım ya ben. bi o_zman ğoca dedengilēn oruya bağdırma geldik. boynu bağdırma geldik ğari. onda yoğmuş bi yerlere gitmiş ğari. nere gitdi bilmem. bi yere ğırık çığık için almışlā gitmişlē. beride nenemiñ evi tavansızdın. tavansız deve damı gibi ğoca, yūsek bi
- 1365 şeydin o ev. hindi dudu dēzen durdu yer. ordadın nenemiñ evi. h le ğüçücük bu eviñ içi ğadā ğüçücük bi yer. le ğüçücük bi avlısı vādın. nenemiñ eviniñ önünde

daş duvarnan çevrilip-durudun. oğan oru getirdi geldi ğari anam beni. oru ğodu.
onnan oru ğodu. ğalmışım ğari ben orda. hani ğodu gitdi beni anam. efem gelince
onarıv sin ana dēdi. nenemiñ yanında duruğodum ben. nenem beñe bağ hālā o
1370 pekmeziñ dadı damāmdadır. yanık yanık koğuyo bi bekmezinen başka bi şeycez
yoğmuş heralda. ğuru yuğa ğatı ğatı o ğuru yuğaya bulaşmıyo bile bekmez. beñe
onnan ekmek yidirdi. oturdum ben. orta yer işesinde bunun gibi şapağlı bi sepet
asılı. sepetiñ üstünde bi tutam çoban tikenı diyoz ya çoban tikenı bālı. fare
iniyomuş ordan ekmek onuñ içinde. ekmek onuñ içinde. ondan bi tutam orda
1375 bālaniPduru. le biliyom. başından bālaniPduru. keme inmiccek keme yimicemiş.
ben tavana bađıyon ya bizim tavannā alçađ o yūsek. yūsek, kiremitlē
görüñüPduru. ben dādan ğaçdım geldim biyo tavan görünüyo diye. dā ğoğdükde.
neyse orda ğaldım ben o ğün nenemiñ yanında ğaldım. geş vakit gelmiş ğari
heralda ğocu dedeñ ğari. geş mi geldi er mi geldi ğari bilmiyon. āřam olunca
1380 neneñ aldı gitdi beñe. o eviñ iksinin arasında duvar vādın. satı nenem alığ gidiyo.
nenemiñ yanında ğaldım ğari ben. onnan evleriniñ arasında duvar vādın. baya ta
b le yūseklikde duvar vādın. o duvarıñ üzerinden ötüze geřdik. geřcek yerin
h le merdiven gibi geşcek yeri mi vādın, h le duvardan mı geşdik bilmen.
ötüzden dolanıp gelmedik. ordan çığdığ geşdik. h le ğüçücük bi mindel atıv di
1385 ğocaanannan benim altıma. benim boyun ğene h le yatıPduru. şaldır bağan
boynunu dēdi dedeñ. ben řorđumdan zati ölcen ya şağmıyo diyom ben. elimnen
tutuyom. elinle tutma şaldır diyo. ı elimnen tutmayınca şağmıyo benim boynum.
ordan geldi tut bağan hunu dēdi. duttu. ordan h le yavaşça şaldırdı h le öteberi
duttu bi asıldı çat dēdi boynum. ğoyv di. bağ bağan ikyañana dēdi. ben hemen
1390 acısınnan bi dā ellicecek diye bi o yannā bi bu yannā bağdım. tamam dēdi. oldu
bunuñ boynu dēdi. ordan ğüzē yatır ana bunu dēdi. yastını ğüzē ğoy dēdi anasına.
ordan nenem bi dā aldı. bağ ordan beni kimin ğötürdünü bilmiyon. ordan bubam
mı geldi aldı gitdi. geri mi gitdim bilmiyom. orda boynumuñ oldunu biliyom. geri
gitdimi bilmiyom. biz onnarınan girip çıkmazdığ dosdōru.
1395

Terziliği kimin yanına gittin?

beni orū terzilī saldı anam irehmetlik melihat dēzemin yanına. yenceliye.
bir ay durdum ben orda. tam bir ay. melihat dēzem orda duruyodun o_zman. yaşar
1400 yok mu almanlı yaşar yok mu? o ğılavuzlarda demircilik yapıyodun yaşar dayıñ.
melihat dēzem de ordadın. hindiki hu işegilēn durdu ev. çolān hasan dedeñ evidin.
o hindiki sevimgilēn anasınıñ durdū ev yok mu? yenceliniñ beri tarafındağ
uçdağ. beri tarafda en uçda dereniñ kenarında onnan evi vādın. o ev çolān hasan
dedeñ evidin. anası bubasıgilēn evine göşdü geldi. o eveli nerdedin bilmen onnā.
1405 ben evlēnin nerde oldūnu bilmiyon o sevimniñ anasıgilēn. o melihet dēzem oru
ğayınbubasının evine giriPduru. o melihet dēzemgilē almanyaya gitdikden sōna.
sōna bubası öldükden sōna göşdü geldi oru o ğadın. öte yannāda nerdedin bilmen.
üst yanında yamaşlāda mıdın? kim bili. accıq oru düz ya yolu bilen düz ya. oruya
terzilī v di anam beni. anam beñe oğula salmadı ki. beni oğula salmadı. sekiz
1410 yaşında gidiliyomuş o_zman oğula. sekiz yaşında oğula yazılıcam zaman bura naci
dēzemin yanına oğuma saldıılā. iki sene durdum ben burda naci dēzemgilēn orda.
doğuz yaşında hatim etdim ben. sekiz yaşında geldim doğuz yaşında hatim etdim.
burda ğaldım. burda ğaldım da naci dēzem geldim ğün h le iki mindel atıv di.
h le keçileri olū onnan. keçeniñ başına yasdıq sırlavērilē içine bi yorgan atālā.
1415 onuñ içine yatalā. ben huru yasdīn başına otura ğodum. yat yörü ııı diyom ben. yat
yörü. tüh anasını arıcağ beze bu diyolā. yat yörü ııı diyom ben. ee böyün yatmıcan
oturcan mı? sēlenmiyom. ğızım yat huruya.ben oru yatmam dēdim ğari en
sonunda. neden dēdilē. ben keçeniñ üstüne yatmam dēdim ben. iki otrağ mindeli
atıv dilē h le. ee ortağ mindeli nezmana ğadā durcağ benim altımda. biri ho yana
1420 gitdi biri bu yana gitdi. ondan sōna başladım onnānan bi oru girme. galip dayım
yatāna işedin. ordan haydarnan biz hiş durmaz dövüşüdük bağ. hiş durmaz
dövüşüdük. onnan benim ğırqım ğarışıPduru. ters düşüyoğ heralda. hiş durmaz
dövüşüdük. ötekinnē etmez.

1425 Kerzi halan nerde duruyordu?

sekiz ğardeş beze. sultan bir, demirci iki, hayri üç, ğalip dört, haydar beş, naci altı, hatma yedi, melihat sekiz. sekiz. hadime onnan altı mı yedi mi. onun yedi mi altı mı on beş çocuĝmuş ya hepsi.

- 1430 ötekinin yedi olunca ötekinin beş heralda. bi gün ğene melihat dēzen yanına vādıĝ da orda b le anasının şekeriniñ çıkmasından düşmesinden işe oldu. eveli onuñ şekerini yüksüyömuşmuş. hindi biyo bi düşüyo bi çıkıyo diyo. bi düşüyo bi çıkıyo diyo. le ğonuşduĝ da anasının şekeriniñ düşmesinden işe olmasından ğonuşuldu da sekiz dene b le b le oldu hastānelere gitdim ben dēdim. hastānede
- 1435 bi ğat yukarı çıkarmadı beñe.hiş de hastāneye gitmedim ben ömrümde. arĝamdaki bi şey giydiriv dilē arĝamı. yaĝamı bi ĝāt daĝiv dilē. hura otur baĝ dēdi. oru oturdum baĝdım ben emme etrafımdaki hastaları bile görmemişim kendi işēmden. ĝorĝumdan. hastāneniñ salonuna öte götürükene kerzi halam irehmetlik güçük dedeñ götürdü doĝtora. demirci almınyada, melihat almınyada, ğalip
- 1440 almınyada, haydar gitdi almınyada. baĝan yoĝ ĝadına. bi naciye vā bülāda. hatma ta adana da. naci zatin ĝaynanasından ona nere baĝabilcek. o güçük dedeñ getirip götürüyodun doĝtora götürdü. burda yattı. doĝtora getirdi götürdü dedeñ biyo burda yattı. hurda bizim ĝaryola vādı. hurda ĝaryolanıñ üstünde yattı. üş gün mü yatdı dört gün mü yatdı ne bilem. ayaklānı sallagomuş hurdan aşā ĝaryoladan aşā.
- 1445 nöldü deyeze nere gidiyoñ. ben giden ĝari ĝoca adam yalnız ben giden ĝari ĝoca adamıñ yanına. ben giden ĝari. dayıñ da ayaklandı h le çocūñ ayā gibi sallanmış h le dutdu da ĝaldıriv di. ĝoca adamı ĝörceñ mi geldi. nere gidiyoñ sen temelli iyleşmeden dēdi. devriliv di ĝaryolaya. gitmedi ĝaldı. yatdıĝ. biz hurda yatıPduru o orda yatıPduru ĝaryolada. ĝeçe ben uyanıveren dēdidim. çırınıp
- 1450 çırınıp h le netceni bilimebatı. annam ĝaĝıv dēzen hasta olmuş. ĝaĝdıĝ. dedeñe haber v dik. dedeñ geldim gitdim diyesiye ĝadā sabā oldu. muharremiñ arbası vādın gittik ĝari. onnan doĝtora götürdük. ben gitdim yanında arĝasından gidēkine işe diyo gittik ĝari. arĝıda oturuyoz gidiyoz. o muhareme feñ ĝıyında oturuPduru. elif ĝadın ĝızım osman bey mi diyo yalan söylücem bi doĝtur vāmış. o doĝtura
- 1455 götürsün buban beni diyo. ben bubañdan ĝorĝuyom. ben bubamıñ añnacından

daha biyocuğ altı yèdi sene durdum kapıda ben bunnan aǎnacından onnan aǎnacından daha biyocuğ konuşmadıq. dēzen cenge durudun bubasinnan ğavğa edişidin. o ğavğa edişiken ben içim eridin. ben qorqadım. ben evimizde hiç le dèdi ğodu duymadıq bi dövüşde görmedim hiç bi şey görmedim. çok sessizdin.

1460

Hiç dayak yedin mi?

ne bilen ben hiç bize le toğat vuran bi defa kerim abimi dövdu onda çardān altında çardağ olūdun ya evleñ önünde o çardān bi altına girēken bi üstüne 1465 çıkāğan bi toğat mı iki toğat mı vurmuş. dā ineklere belkıs daşı dēnī kemaliñ eviniñ o yüzünüñ gelen yerine orda daşlı bi yer vādın oruya belkıs daşı dēnī. oru belkıs daşın gülsüm neneñ oldū yere ğoyv mişlē ineklere. çaya suya girinmē gitmişlē. iki olan çocū onda gelimemişlē. neneñde onnā oru gitdi diye ineklere bi dañı topu etmiş aldīnnan getirmiş gelmiş köylünün sīrına. olan çocū hanqısı 1470 hanqısıydın bilmen ğari üş dört olan çocūmuş. ineklēn arqasından yētişimemişlē yētişilē aǎmıcaqlā oru gittiklēne. yētişemeyince ğadā gelmişlē ğari eve. gülsüm neneñ ineklēnizi alın bağan dēmiş. çocuqlāñız çaya gitdi dēmiş. gidip baqıp gelcēmisiñiz bulup gelcēmisiñiz beni diñnimedilē. çaya gitdi çocuqlāñız dēmiş. 1475 ondan bubam işde bi o_zman kerim abimi dövcek olmuş. bi toğat mı iki toğat mı vurmuş orda bi ğaçmış çardān altına girmiş. toğat bilen vurumamış. anam furūdun bize. bubamdan ben bi toğat yēdī mi bile bilmiyon. hiş birimizin toğat yēdini bilmiyon bubamdan. yalnız anam hemmen süpürge buldūsa süpürge ne buldūsa onnan vurūdun. anam furūdun. öteki gibi bubamñ hiş izi dövduñu bilmem ben. evimizde anamız bubamız çok dēdiğodu edipde ule ırhatsız oldūmuzı bilmem. 1480 ne olduysa.

Terziliğe kim gönderdi seni?

anam evele burda oğuduğ üfürdük gitdik oruya. hatim ettim ğari ben doğuz 1485 yaşında hatim ettim ben. ben ondan sonra oru gitdim. bi terzili göndercek oldu anam beñe. oru terzili gitdim. bu ferishtahñ adamı öldū zaman ben ordadım. o

terzilî az çok rendim ben emme ilerletmedim çok ilerletmedim. diksem ilerlêdin.
gêne baya dikiyodum. bura geldimde çok dikiş dikdim ben. orda bi hafta hiş dikiş
dikmedik biz ğari. ferîştah halam ölünce nurşen de vâ ğari ya. nurşen bide şükren
1490 vādın. hindi atçalılân ğızınıñ eltisi oluPduru. arpazda o ğız. ğırlının o şükren vādın
ğırlının kıamiliñ ğız ğardaşı vādın araplıda. onuñ ğızının bunnâ. o aynı işey gibidir.
nurşen vâ ya o imamlân gelini aynı onuñ gibi bakaqsız le bi şeydir. o görmedim
emme o_zmannādan beri görmedim. hindi hu işenin yanı başındaķı ev onnanmış
bezesi baya. arpazıñ benzinlîniñ yanı başındaķı ğoyun çobanı moyun çobanı ev vâ
1495 ya davulcunuñ ğarısı işde. işde o davulcunuñ ğarısı. hiç olūda gelî geçēken hiç
görmüyon o ğarıyı. bakaqsız bişe. o vādın üçümüz terzilik reniyoruz orda. onda
bu ferîştahıñ adamını zehirledilē öldü. ölünce nurşen geri geldi evlerine geldi ğari
bi hafta gelmedi terzilî. o bir hafta da melihat dēzem bi tek bi şey kesip
göstermedi. ee ben oru gidince ğadā kesmişiniz etmişiz tutmuşuz ötekinnere
1500 göstermişin dıcek diye. e hunuñ aqlına baķ. yīnnan pısat vâ zatinden. o bir ayın
bir haftasını kesmiden geçirdim ben zatin ben. oru gitdik ğari. ordan bu memiş
dayıñ beni istetdi. çok geldi gitdi yusuf dayım irehmetlik. v medi bubam. v medi
eğere bu evlenisen benden evele evlenî. bu ğız evlenince ğadā benden evlencek
yoķ dēmiş bubasına. ondan bi baķarız yusuf dayıñ ev yıķını yuķara gekgelî olū.
1505 ana adam gek-geli gênē. ana ōdan gekgelî gênē. ordan gelî gidē gelî gidē baķ hiş
gelmedise on sefer gelmişdir. bizim eve yusuf dayıñ irehmetlik. nōlusunuz vērîñ
bu çocū beñe. evlenmicen diyo. bubam ğari ōlanlā vâ önde borcum vâ dē o dē bu
dē. çerkez ovuları ğari hindi kıazımın çerkez ovuları onundun. onuñ elindedin.
yengemindin ōlā. onunmuşmuş. ōlara para pul almıdan ekin dikin sizin olsun.
1510 ekin dikin borcunuzu ödeñ. bu ğızı vērîñ beñe diye. v medi bubam gênē. oru
terzilî gitdim ben oru terzilî gidince bunu onnā duymuşlā ğari melihat dēzemgilē
duymuşlā. yaşar dayım diyoķun baķ diyo ta beri yüzde yamacıñ yanında
tuvaletleri vâ aşarda. ordan beñe alsam dere indirse adam kimseniñ habarı
olmıcaķ. o dereye indiñ mi zatinden kimse görmez. tuvaletten gelcek diye bekle
1515 yaşar dayım gideken melihat dēzeme tembıhlē çocū aşarı tuvalete salma. gidēsen
kendinnen bi git. eviñ altlāna etsin. o ğoca haney evdir o. eviñ altlāna et. oru

salma ocū o yūze. oru aşırt geliyo o yūz. le tembih etti. nesen eznu ru aldırımıř gebeřlēn ismāl.

1520 onuñ řemsisini kendi aldı. kendi řemsilēni beñe v di. hadi yavrım biz adam ötūze tuvalete salma d batan ğadın beni aldīnnan ocū oru birisiniñ yanına ğoyuv dik aramollagilēn yanına. gūlser gūucūk ğari anca emeklēbatı. onu oru ğoyuv dik ocuā. eznu ruñ ağdīna bağma. ūle eznu r ağdīsa ağmıř nāpcasınız siz onnara. biz aldık geldik. ordan memiř dayıñ evi yanıgilere feriřtahgilē o _zman
1525 biyo zehirlendilēdin kurtuldulādın. onnañ yanına gemiş olaya vādık. memiş dayıñ eviñ yanı başına. ığdık geldik buruya. onda onnā bozdoğana mahkimeye gitmiřlē eznu rgilē. yoğlā evde. demirciniñ yanına vādık. demirci dūğkanı vā ya accık onuñ yanında durduğ. ordan kerzi halamgilēn oru gitdik. kerzi halamgilēn oru gitdik. melihat dēzem de beñe sen oru gidiğō dēdi. kendi nēdip ğaldı bilmem
1530 demirciniñ yanında. sen hadi naci dēzengilēn oru gidiğōñ dēdi.

Öznuru kaırınca ne oldu?

1535 eznu ru elinden almıřlā. nasıl nasıl oldu bilmiyom ben. dōruyollān oru mu vāmiřlā nere gitmiřlē onnā. olāda gōtūrūmemiř zatinden onu heralda o. olāda elinden almıřlā. ondan sōna ertesini gūn mahkimeye gitmiřlē. biz āřamdan duyuv dik hadi gidelim hadi gidelim. yāmır piseñ piseñ yāmır yağıyo. o kendi hurda demirciniñ yanında ğaldı. bi ğonuşca etcē mi vādın beñe gidiğō dēdi. ben gitdim ğari hura yuğara. toğğōzlēn orda bi melenge vādın biliyoñ mu? toğatlılān
1540 eviniñ arğasında ğoca melenge. ben o ğoca melengeciñ yanından varığkan hu dayıñ önūmden geldi.

Seni nasıl istediler?

1545 ben bunun kim oldūnu bilmiyom. ta orda gōrdūm ben seni orda diyo bu. anca yētiřik gelē. ben bunuñ oldūnu bilmiyodum zaten onun. ben ordan kerzi

halamgilere gitdim. bu orda ne arıyodun bilmem. gelip gitmiyoduğ ki. melihat dēzem demirciniñ yanında ğaldı niye ğaldı ne bilem ben. geldi arğamdan. arğamdan geldi emme beñe önceden gönderdi oru o. abisinnen bi ğonuşca etcē mi
1550 vādın beni ondan mı gönderdi neden gönderdi bilmiyom. biz gelik gitmiyoduk ki zaten bunnan evlerine ne bilem ben. gelip gitmiyoduğ biz. işde bi boynum çıqdı zaman geldim ben oruya. başka geldimizi hiş bilmiyom. ben ordan geldikten sōna istidilē onnā. terzilē bi ay durdum ben orda. bir ay bir aydan sōna çapa zamanı mı geldi orağ zamanı mı geldi de getirdi anam beni geri aldı geldi. aldı gitdi. o bir
1555 aydan sonra bunnā ondan sōna istime geldilē ğari. ben ordan geldikten ne ğıdā sōna geldilē bilmiyom. abaz dayıñnan baraba koca dedeñgilē istime geldi. abaz dayıñnan geldilē de. altın ahçaya anam hiş altın ahça istimedı zatinden. anam v micem dēmiş. efe dēmiş ben sizi buba biliyom. ben buba görmedim sizi gördüm dēmiş. geçinmezlē bi şē olūda dēmiş kıpımız kapanī ben v miyeñ olmasın dēmiş.
1560 dedeñde o_zman dēmiş ki ben dēmiş allah çocuğ v medi dēmiş. birinden iki dene çocuğ istedi de v di dēmiş. sen birini vèrimiyoñ mu dēmiş. anam beni le v di buruya. ondan sōna bi dā istime geldilē mi neye geldilēse bi dā gelmişlē abaz dayıñnan ozman beygırlere minik geldilē le biliyom. beygırlen geldilē. ozman gelince efe bu iş bule oluyo emme siz öte yağıdağınnā d siniz, beri yağıdağınnā
1565 öte yağıdağınnā d siniz bu çocuğlā ara yerde ğalīsa ne olcağ evsiz dūnek olūsan evi dūnē nōlcağ. evi dūnē onu diye sordu. ablam on iki sene durdu ğayınnasınnan bi gözünde biri bi gözünde biri geçinemezlēdin. çok dēdi ğodulā ettilē. dövölē ablama ğaçdı geldi ablam. her şeyler oldu. ondan abimgilē onuñ ufā ya ablamıñ ufā ya onu ğarışmadılā. onu ğarışmadılā emme beñe ğarışıyolā. evsiz dūneksiz
1570 vèrmicez diyolā. çocuğlān ablası b le b le oldu geçinmedilē ondan bunu v miceklē evsiz dūneksiz diye. nahal olcağ diye anam ona o_zman dēmiş ki o ov tarlasınıñ yarısını v cen dēmiş. buradağı evi v cen dēmiş. o hindi salihlere satdıkları yer yok mu oru ğocu anam v cek oru onuñ hissesi ya. halloğullarından bu yağası dereden bu yağası, o pınarıñ üstüne yuğarsı çalılığdın orası. oru biz

1575 dayıñ askerdekene dedeñnen iki kişi çalısnı hem kesdik önden hem odun etdik
hem kesdik. ardımızdan ğırlılā ğazdı oruya o pıñar üstüne yuķara çalıķdın orası.
benim geldimden o yaķayı v cen hallölundan yaķasını v cen ben onuñ idaresini
düşünüyon dēdi. dēmiş ğari dedem orda. ondan sōna abaz dayıñ şahid olsun. abaz
dayıñ dünyada dikilliPduru mu? adam öldü gitdi. öldü gitdi emme çok sōna öldü
1580 gitdi. onu şahid etcek diye bi şe yok da ondan sōna bunnā ğari bi sene durduķ. biz
bi sene oldu nişan olalı. ne başın zoru niye o ğıdā duruldu bilmiyom ben. ondan
sonra bunnā dün etcez diye geldilē oruya. bi elbise bi terlik hālā duruPdurudur
orlarda. çocuĶlā çovala mı ğatdılā bilmem. terliklē de nasıl terlik biliyon mu
sünger terliklē vādın ya eveli bi üstünden çatmalı onnādan bi terlik. bi elbiselik
1585 başka bi şe yokdun bezerim. onnarı aldılā geldilē ğodu gitdile. yüsük müsük yoķ.
benim bicecik telli yüsüm bile yokdun, halkā yüsüm bilen yokdun. sōna çeyrek
yüsük ediv dilē. bi bu ev ğaldı. bu ev de ğāsa. ondan sōna dün etcez diye geldilē
bunnā. dedeñ irehmetlik geldi ğari. efe dēmiş anam, ğız çocuĶlarına oturmaķ mı
vā ğı da dışarılāda oturu öteki evlēde oturu çay, ğayve v , dön geri olāda otur.
1590 anam ğari ee efe dēmiş sen b le b le dēdiñ. dedin ben senden mal maşat
istimiyom ama dēmiş evsiz olanlā v mez bura dēmiş. öteki ablıları çok erezil oldu
görüPdurulā. bunnā olanlā hindi dayanı bunu v mezlē hindi evsiz dēmiş. sen ev
v cen etcen dēdiñ hiş bi şe etmedin. dün etme geldin nasıl olcaķ bu dēmiş. ee ben
bi eve giden ğonuşan madem dēmiş. buru gelmiş dudu dēzen buru ğaçıPduru.
1595 geçinmiyo sabri dayınnan dövüştülē. ğoca neneñnen dövüştülē. orda ğocuda
emme ben nişan olmıdan dövüştü onnā küs. ozman barıştıladın oru geldidin o
tekrar bi dā ğaçmış gelmiş burda ozman. ğaşmış gelmiş heralda ğaşmamış olsa
burda mı olū. o gelince ğadā ooo ben evi vėrdirtmem dēdi çıktı çıķmış. ev
vėrilmeyince ğadā ev olmassan ben de bunu vėrmem. kerim abim çiftlikde duruyo
1600 allah rahmet eylesin. motura mindi geldi bi gün bu. ordan geldi āşamnan işē dēdi.
anam da sīr sulamakda molla ğuyusunda. hayvan sulanıyo orda orda su ılık. sīr
sulumā gitdi. yaz devresi ğari. anam ordaķan abim geldi. eviñ önüne motoruñ
üstüne oturdu ünneği beñe. vādım yanına. ben abimden hiş kılımıñ teli ğadā dayaq
görmemişimdir. ismet abimden bi sefer kıfama dēnek vurdu. sekiz dene buzāmız

1605 vādın daa göşdük. ariķ edelim yeñipiñariñ önüne ariķdan su aķıdalım d ken ariķ
yapā su akıdıkana bızaları emdirdik. siz burda ne ariķ yaptınız bu hayvannan
gelce belli deil midin. abimiñ elinde dēnek vāmişmiş. dēnē kafama hu beynim
bilğıldak oldu yumurta gibi. anam h le darāķan ordan darak işe ettirmedi. bi
doķtoru da götürülmemiş o bilğıldak le geşdi gitdi nahal geşdi gitdisen bilmiyom
1610 ben. bi dēnek ismet abimden yēdim işte. öteki gibi bizim evde dövüş ğavğa hiş
görmedim ben hayatta. ordan gē baķam buruya dēdi vādım onnā dēdi hindi evi
v miceklēmiş mi dēdi. v miceklēmiş abi dēdim ben. ablam dudu ablam
v dirtmiyomuş evi dēdim ben. lemiş mi iyi. al gē baķam onnan bōçasını dēdi.
bōçaniñ içinde bōçalaniPduru ne geldisen bilmiyon ğari. ne vādın içinde. git al gē
1615 baķan o bōçayı dēdi. bōçayı bi aldım ordan bōçaniñ içinde bōçalaniPduru ğari.
anam inek sulumaķdan gekgelimiş yaķinnāmiş. görmüyoż biz. ordan aldı abim
bōçayı motoru yürüv cek anam çıķdı geldi. ne o elindeki dēdi. bōçayı bilmemi
anam onnan bōçasını anam. götürüp gitcen ben. anam motoruñ önüne durdu. dur
baķan dēdi ğardeşi ya ğari. dur baķan dēdi. götürcen ana dēdi. ben bu bōçayı
1620 veripgelcen dēdi. ne evi v ceklē dēdi ne bu bōçayı verip gelcem dēdi. ondan sōna
anam sen dur baķan dēdi anam. ben hallederin onu dēdi. dū sen dēdi. bi dā
gelsinnē bi şe etsinnē o _zman görüşürüz onnarınan dēdi. sen hindi bōçayı götürme
ölum dēdi. hadi baķalım ana dēdi eğere sen bu çocū dēdi bi evsiz vēr dēdi oruya
dēdi. başına gelce düşün ana dēdi. sen düşün başına gelce dēdi. motoru mindi
1625 gitdi. bōçayı aldı geldi anam ğodu gine yatāna. bi gelmev dilē ğari imine
gelmedilē gelmedilē gelmedilē ğari duruyoz ğari biz le duruyoz. gelmiyolā ğari.
bizim oldūmuz yere gelmedilē ğari. bu da gelmemişdir ne bilem hiş habarım yoķ.
ondan sōra güz gekgelikene bi dā geldilē ğari. ozman bu eve v mişlē ğari senet mi
edildi ne edildisen. bu evi v mişlē. emme o yaz dudu dēzen beñe başka yere işe
1630 mi gidiyoż. topuzlān oru gidiyoż. sabriniñ oru gidiyoż. başka iş mi vā bizim
kövde. onnan olara gidiyoż. hiş durmudan beñe bilmem ne yidirim ben ona
bilmem ne ederim ben ona mal yerine hunu yisin. beñe oldum bitdim laf s ledi.

ben buna sēlenmiyom. sēlenmiyom. baḡ bi defa da ben o lafları getirip anama deyiv medim. anama neden deyiv medim biliyon mu? anam bize her zaman
1635 tembih edēdin tarla arasındakını eve getirmeñ ev arasındakı tarlaya götürmeñ dedin. anam beñe sen ordan laf getiriyon décek diye ben o laflan bi denesini añmadım. dudu ablam beñe her gün dıdık dıdık o ovlarda laf s le. sabihan ablam ğı sen niye sēlenmiyon bunuñ añnacından d . sabihan ablan küs dudūnan. sen niye sēlenmiyon bunuñ añnacından. ben çinimi çekerim ğari. ne çinini çekiPduruyon
1640 ğız sen de. omuza bi yumruḡ vūcan seniñ omzuna göçürcen d . sen niye sēlenmiyon bu ğarınıñ añnacından d . señe çarpılıyo bu laflā d . sabihan ablam.ben gine sabihan ablamıñ āzına baḡıp ya duduya bi şe dēmişimdir ya getirip anama deyiv mişimdir. deyiv medim. güz devresi geldikten sōna bu ev geçirilmiş ğari. geçirildi oldu.

1645

Dudu ablan nasıl birisi?

bu mēmediñ etdini dutdūnu çok görmüyom ben neden çok görmüyom biliyon mu. o mallān işesi çıkıyo bundan. o mallāda herkesin haḡḡı vāmışmış. işte
1650 evelden cazğırdın. onu onnā dapı etmemiş dapı. dedeñ öldükden iki sene sōna dapı almışlā ğızım üstlerine. o nasıl imza atdırıldı da o dapı nasıl alındı ğızım bilmiyom ben. dedeñ öldükden iki sene sōna dapı alınmış üstlerine. kendi üstlerine dapı almışlā. nasıl edildi ne bilem. o ğıdā erezil oldu erebilēde dudu ablam gine hālā onnan üstüne toz ğondarmaz. emrāşa ablam irehmetlik ne ğocacı
1655 ğarımış bilmem bu olumaz olasıca d diñ. onuñ gibi toz ğondarmamasını ben bilmiyom sanki d diñ. ta çiftederelere götürmüş gitmiş çocuk baḡdırcan diye. oru göşmüşlē ğari işte o āmedin ayānın ğırıldı zaman düştü zaman telden. ordulāmışmış. onu baḡdırcan diye. irehmetlik le d din. bi gün bamile aşı furuyo
d din bi gün balcan aşı furuyo. ertesı gün. inekleri de vāmışmış o inek vāḡan
1660 neden sehē yağı neden yinmiyodun bilmen. s tin yağınnan sōan ğavırımış.

sōannan s tin yağınnan bölce telturu edemiş. ben gitcen evimize demiş. ğon gelin
beni demiş. le dedim d din irehmetlik. le d din irehmetlik ne ğocacı ğarımış bu
d din.

1665 Dudu ablangil neden dövüştü?

hadime çok ufağdın onnan dövüştünde. ğolunuñ üstünde hu ğıdācığdın
çocuğ ufacığdın. ğolunuñ üstünde ardılıPduru. aşā anan h le bi daş atdı emme
h le eğer daş hadimeniñ kafasından h le sildi geşdi. çocūñ kafasına ilse çocūñ
1670 kafasını parçılıcadın. zatinden daş atdı emme can elemetinnen atmış. ğoca anam
çok dövmüş ğarıya. saşlarını yolmuş, yumağ yumağ yere yīmiş. onun aşā zayıf
durudun ya. dēzende suç esasında. dēzende suç. iki çocuğ dövüşmüşlē
mēmedinen güçük mēmed dedik perihan ablamın mēmede iki çocuğ dövüşmüşlē.
dövüşünce ğoya güçük mēmede furmıyasıymış da āşa neneñ ğocuman mēmede
1675 furmuş. ne dövüştünüz diye ğızınkını furmıyasıymış. bilmiyon ğari le haşsızlık
pek etmezdin ğadın. etmezdin emme belkide etmişdir. ğözümüznen g medik. bu
āşamüstü işden gelmiş. o ufağ çocuğ bencilen kırklı mırklı ovda bitirdi. o
hadimeniñ yidi toprān hesabı yokdur bağ hesabı. āmedinen mēmedi eşen birini
semere mindiri birini ğıçına bālallā ipinen añaberinen onnarı. heybide yicek işcek
1680 gidiyo tabi eskiden su destisi gidēdin eveli, onnā gidiyo. hadime arğasında alīvarī
ovaya orda dövüşdükden sonra ğari işte dövüşdükden sonra dā erezil oldu. eveli
ayrı dēillēmişmiş zatinden. o le oldū zaman o öküz bağma gitmiş çocūnan.
ozman işe gitmiyodun. öküz bağma gitmiş. anamda ğarnım ārıyo diye hōr halam
irehmetlī hadi ğızım bura çār gelde biyo ğarnımı bakıv sin dēdi. halam çāırdım
1685 geldim ben. anam yatıPduru. eşingōbēn ğaymış seniñ dēdi. hōr halam onu
getiriv di. h le ğaldırım vā ya oru çığdığ oturduğ biz halamla. bi ün ğıyamet
oluv di dēze anam ğari dēze ana d dik ablamı ğaynanasına. dēze anam ğari iraz
iraz! geliv iraz geliv . ne oldu dēdi anam. ğağıv di yatān içinden h le oturuv di

nōldu dēdi. işē dēdi imine ablamnan āşa ablam dövüşübatılāmış dēdi. anam
1690 kaçımadı baķ gene anam ğaldı. biz hōr anamnan ğoşduķ.

Nenen buradan oraya niye gittiydi?

1695 çocuklā dövüşmüşde benim çocū furdun diye benimkini furmuşun da
onunkini, görmedin şeye niye le diyon canım furuldūsa furuldu etimi yindi bu
çocūñ. ovdan gelince ğayınnasınnan ğavğa edişmiş. çocū furmuşun benimkini
furmüşun ğızınķını furmamışın diye. çocuk mu le s ledi bilmem. ufaķlādın
ikiside. onda āşa nenende baķ āzını sışdımiñ çocūnu dövürmücēseñ al git çocūñu
1700 yanıñda dēmiş. baķ hunuñ yidi boķa. defol üstümden dēmiş. defol dēyince kendi
evine çık üst yanına niye bura ğoşduñ geldin. hadimeyi sarıldınnan bura ğoşmuş
gelmiş. bura gelince sabri eniştēde ğādeşlēnden ķorķuyo gelmiyo ora almā. ordan
bura gelik gidiyomuş onnan habarı yokķana gē kendin diyomuş. ötekide ben
kendim gitmem diyomuş. ōdan sōna kaç ğün durdu burda bilmem o epey durdu o.
1705 ondan sōna dēmişki o. ana dēmiş sen bunu al gē sabālan dēmiş. adam hasta oldu
baķ. adam hasta oldu onnañ ķahrından ta māmūt mustā dayıña ĩne furdurma
gidiyo baķ. başka ĩne furan yok ortalıķda. sabri dayıñ ĩne furdurma gidiyo ta
māmūt mustaya. sen dēmiş bunu al gē ana sabālan dēmiş. hindi ben dēmiş alı
gidēsem dēmiş ğarını aldın geldin ğene diye beñe sarlanıverilē gine dēmiş.
ğādeşleride edepsiz ya. sen bunu al gē sabālan dēmiş. anasıda oda almış gitmiş.
1710 dēze anam onnarı evele görmüş oru çıkıķ gidēlē. ğuyunuñ yanı yukara çıkıķ
gidēlēken görmüşmüş dēze anam onnara. orda ün ğıyamet olunca dövüşükleni
biliyoda le ünne niyo. görmesi yok ğarının. görmesi yok anama le ünne niyo.
anamda ğarım ārıyo diye sabınnan sarıv di hōr anam ya. sabri efemde ĩne
furdurma gidiv miş oruya. madem sen āşamdan o ğarıyı al gē dēdin evde
1715 duruğosana batim ya. sen ğavullamışındır. sen vāķan aldı geldilē ğarını dēcek diye
heralda ğaşmış ğari ordan. ĩne furdurma gidiyom diye ğaşmış. ötekinnē vāmışlā
işē dēmiş imine ğaşım dēmiş ayırcāsan ayır dēmiş. ötekide ben bunu ayırıverem
dēmiş. bu b le olmucaķ dēmiş. bu dēmiş kendi bildi gibi ne etcēse etsin dēmiş.

ben bunu ayırivèren dèmiş. ee ayıriv cèsen ayıriv dèmiş. hemen ayıriv cèsin
1720 çocün salınca vāmişmiş. dudu dēzen hemen çocün salıncanı bi çözmüş çözülec
şekildèmiş heralda. salınca omuzladīnnan yukarı gitmiş. oru salıncağ ğuruyomuş
heralda ğari o salınca ğurubatımıdın nāpıyodun ne bilem ben. ötekinnē nōluv di
aşāda bi dèdiğodu etmişlē bi dövüşmüşlē iki ğarı. dudu ablam geldi saç saça baş
başā dövüşübatılāmış. o çīrintīnan bi dēze anam onnara yine öteki ğardeşi ya āşa
1725 neneñ. o heralda onuñ yanında getirmicen götürmücen ayırcām bi şèlē
deyomuşmuşda onnā geldini görünce o ğulağ dutuPduruşmuş oruya. ordan biz
hör halam, dēze anam ğoçuyoz biz oruya. biz vardık emme ayrılmışlē. ğoca anam
geliyo beriye öte eviñ beri yüzüne bere geliyo öteki arķasından daş atıyo. dudu
ablam ğolunuñ üstüne h le çocuk ardılıPduru.hu ğıdā bi şè çocuĶ ğı. h le
1730 ğolunuñ üstüne ğoyuv miş çocū dudu ablam anasını kaçdıriyo bi elinnen. anasını
kaçdıriyo emme öteki arķılarından daş atıyo. o can elemetinnen atıyomuş.
hastānelik oldu ğari. bi hafta hastānede yatdı. dövüş. ordan h le daşı atdı. abla
dèdi ta b le dēze anam irehmetlik ğari çocū furcāsıñ diye. ondan sōna dēze anam
biz işè dēze anam ğaldı ğardeşiniñ yanında o onu kaçdırdı gitdi içere. bizim
1735 huriye uzun bacağdın bu hindi mistıfaniñ ğarısı. onnarı dövüşübatı görünce bağ
onnan yanına gitmemiş ovaya. ovaya habar v me. onnan hepsi ovda olū zatinden.
o ziraat binasınıñ oldū yerlē öte yanı, hindi kerzibangilēn ekdi yēlē, o kasab
tarlıları, o çiftlīn orlā hindi aşı dikiliPduran yerlē, üst yannarı bütün topuzlān olū o
ğüden. hep onnā ekiyolā. mal maşat o ğayvaniñ işesinde mal bağılı. onnan malları,
1740 topuzlānķinnā, āşa ninenkinnē öküz, hayvan ne vāsa orda bağılı onnā. hepsi orda
olulā onnā. o ğayve bozūnda olū onnā. huriye orda olduqlānı biliyo ya onnan
dövüştūnü habar alınca ğadā gitmiş ğari. biz ordan ğoca anamı aldık geldik bizim
oruya hör halamnan. öteki kendi ğādeşini aldı gitdi. ötesine evine. ablam nere
gitdi ğari bilmem. oda bi yere gitmişdir ğari ğayınnasınıñ yanına mı gitdi, yukara
1745 mı çıkdı bilmiyom orasına. biz getirdik geldik eve ğari ğoca anam zangır zangır
zangırdabatı ğari. h le ova aşā mı bağıv di hör halam nahal etdi ğari bilmen. ānu
de gidi habarları olmuş ğaşım bunnan gelibatı bunnā. bağ ip gibi. deveciniñ

bostanı d dik ğari devencilēn tarlasına oru yuğarıdın yol. ordan bağ bi uzanmışlā
yol yuğara sürezlinin harman ğodu yere öndeki oru çığmış ğari. kimsene. ānu dēdi
1750 hōr halam bunnā ip gibi uzanmışlā gekgelilē habarları olmuş bunnan sizin
dūvūşdūnūzū ğādeşim imine dēdi. hadi ben señe geçiren gelen dēdi. sen yoldan
gitme dēdi. ben señe ğocapınar yolundan geçiren gelen dēdi. hōr halam ğoca
anamı bi aldı onu ordan şu musa dayıñgilēn işesinden yol gelidin. o yoldan o
yoldan eski mezerlik yanına geçirdi geldi hōr halam. ōdan yine bizim oruya geldi
1755 geriye. ta ordan geçirdim dēdi. evi gitdi dēdi. ordan geri geldi. halam biraz dā
oturdu. onnā ordan geldilē biz oturūķana. orda en önde gelen topuz āmetmiş. o
ordan bi geliyo halasınıñ yanına vāmiş ğari hem ğayınnası hem halası ğari ya.
onuñ vardında dudu ablam eve çığmış o_zman. aşarda eylenmedi dōru yuğara mı
gitdi nāpdı ne bilem ben. bilmiyom orasını. sabri enişte de gelmiş o_zmana ğadā.
1760 sabri enişte onnādan eveli gelmiş eve. eve gelmiş ana nōlduñuz dēmiş. heniñ ğarı
dēmiş gitdi gitdi oru dēmiş anasını aldı geldi beñe dövürdü dēmiş. ordan geşmiş
yuğara ablamıñ yanına biz bağıPduruz ğari hōr halam da vā. anam gine yatāñ
içinde oturuyo ğari. anam ālıyo ğari. bu ğancī öldürülē, bu ğancī öldürülē halbuki
ablam biznen kūs. ablam biznen neşanlıķandan kūsdu. onnarınan küslēmişmişde
1765 anamgilē. neden küsdülēsen onnan küslēmişde. ondan neşanlıķandan kūsdu burda
biznen. ablam bize neşanlıķandan kūs. kūs emme anam hindi geldilē mi bunnā
hepsi işē oldu diye hindi geldilē bunnā hepsi toplanī dövēlē bunu diye anam evde
ālıyo. dövēlē öldürülē bunu diye. kim ğurtarçağ diye. kendi küslē de ötekinnēnen
zatinden ğalabalıķlā. eviñ önünde hindi asmanıñ etrafını h le ğazıķ çaçmışlā çalı
1770 geremişlē mal yimesin diye. tavuğ deşilemesin diye mi le bi şey vādın orda.
ordan hemen topuz āmet aşardan çığdı yuğara. biz evde bağıPduruz ğari. hemen
ordan odunuñ birini bi burğdu söveniñ birine. duduyu dövcek ğari. merdivene
yuğara. sabri enişte vāmiş ğari biz onun geldini görmemişik. o āmedi aşara
ķaçdırıyo. bu diyo ğari başına topuz āmedi ķaçdırıbatı diyo hōr halam. halbuki
1775 sabri enişte ķaçdıran. ondan sōra āmet efen gitdi aşara. ondan sōra motor getirdik
āşa anañı ğatdılā motora, götürdülē doğtora. doğtora götürdülē. bi hafta hastānede
ğaldı ğari. ondan sōra dudu ablamı ğari bi dövüv di bi dövüv di bi dövüv di
ğocası ğari. ablam hindi āzı açıldı mı bi toğatlē yimedim ben bi toğatlē yimedim

ben. yav ben erebilde doğdum büyüdüm ben seniñ nöldünü görüPdurun.
1780 seslenmiyon ben neniyeñ çok dövdü ğari. çır çır çırındı. anamı bu ğidā niye
dövdürtdün sen oru gitdinde diye. emme kabahat ablamda bi çocūñ dövüşünden
insan defol dēdi diye evine çık defol git. evine git. buru ne geldin. ondan sōra ğari
bunnā bunu ayırır dilē. oruya ayırır dilē. ekmek v mezlē aş v mezlē bi şele
v mezlē. yicek işcek yok. bi şesi yok. o çocuĸlara eşya alıvarı. eşēñ semerini eşēñ
1785 üstünden heybeyi alı hura ğo s üt ācı çoĸdun ya. s üt ācınıñ dibine ğoruz. eşēñ
hemen semerini al arĸasından eşēñ hemen oru bāla geliriz. semeri alı semeri yüz
yuĸara bi çeviri o beşik. içine hadimeyi yatırız. çocuĸlara sallañ taĸıdıĸ taĸıdıĸ
eşēñ semeriniñ içinde çocuĸ sallālā. çocuĸ bi düşēñ vēr allah ĸum y ğeldik mi biz
bullāna ğadā kum ğari hadimeniñ ĸumdan ğörünmez. çamırlı ĸum āızları ovaniñ
1790 toprāna. onuñ yidi toprā kim yidi bilmen. heralda midesinde durmumuş onuñ yidi
topraĸ çıĸmış beze südünen müdünen mi çıĸdı ne bilem. ordan ablam ğelē ğari bi
dayaĸ atıvērī ötekinnere ee o çocuĸlā onnā da ufaĸ daha onnā büyük mü? sankı.
hadi hunuñ ğadā bilen olsalā hunuñ ğadā bilen yoĸlāĸı. onnā zaten arĸa arĸasına
olmuşlā āmedinen mēmet onnara döve ğari ablam. biri h le bilek sıĸā āmeddin
1795 beze o bilek sıĸan. mēmet huru insaniñ boāzını elleşē. dirlik v mezlēki ya
elletcesin ĸucāna yatırcāsıñ ya da uyutmucaĸlā. uyutmazlā diñnenmeden. hemen
geldi mi birisi biriniñ ğoluna yapışcaĸ birisi biriniñ boyuna yapışcaĸ ondan sōna
dirlikli yatāsın. öteki gibi yatırmazlā. imĸanı yoĸ le uyūlādın. onnā uyudu mu
ondan sōna yatır çekil ğari yannarıñdan. yatırı çekilēdik yannarıñdan. çoĸ erezil
1800 oldu çoĸ erezil oldu çoĸ. dövüş ğavĸa dövüş ğavĸa dövüş ğavĸa mıstıfa mı
dövmedi ona sabihan ablam mı dövmedi ona enişte zatinden dövdü. hiç onnādan
dayaĸ yēdim dēmez maşallah. zatinden onuñ ilk alışıñdan ğaşcamışmışmış oda.
bu arı vāmışmış ya hindi memetgilēñ eviniñ yatānda arı vāmış. ğoca dedēñ arısı
vāmışmış. anenengilēñ sayı yoĸ mudun sayın önünde arı vāmışmış. orda arı
1805 beklēmiş dēzeñ eşek arısı beklenēmiş arıya gelmicek. arıyı yiyiyo diye. orda arı
beklēken bu sabri eniştenen ğonuşmuş bu orda evela köye ğelik ğidēken. le yıĸıĸ
bi duvar vādın. hindi yıĸıĸ duvarda ğalmadı ya. ordan orda sonra anama ıraz dēze

dedin anama o. ıraz dēze dēmiş anamgilē ğari evela barışkinnāmıŝ beze heralda
o_zman onnā. yine sabri kūs dēildin melek ablam ahmet dayıñ kūs dēildin ya.
1810 onnara āŝa neneñ zornan dircekde bi aķırbaları vādın oru v cek oldu melek
ablana. melek ablana onnā acıķ yētiŝigelirken beygir gütdürmek için beygirleri
vāmıŝ iki örek mi üç örek mi beygir güddürmek için almıŝlā gitmiŝlē. topuzlā
oruya orda beygir güdekene āmet efen askere gitcēmiŝ. yētiŝmiŝlē ğari ikside
heralda. ben dēmiş askerden gelince ğadā bi tarafa varmicāsın beklıcēsın gelince
1815 ben señe alcan dēmiş. söz almış melekden. onda āŝa neneñ dircek tarafından bi
aķırbaları vāmıŝ. istime gelmiş oru v cēmiŝ. ötekide vāmıcan diyomuş.
annatamıyomuş beñe āmet b le b le dēdi diye. ordan ıraz dēmiş bu ğancī soruv
biyo dēmiş. bunuñ kendinden umudu yoķ dēmiş bilmem nesini deldirmiŝ bu
dēmiş. bunu ben dēmiş āŝam hayıt dēnē düzmüŝ deriden bu dēnē ğapınıñ arķasına
1820 ğocan öldüresi dövcem bunu dēmiş. ne varcaķ. sen dēmiş bunu soruv biyo
dēmiş. bunda bi şe vāmıŝ mı dēmiş. ondan sōna anam ğari eviñ arkasından yukara
beygir ğōlaķ gidēmiŝ. melek ablam ğari sulucāmıŝ çēŝmiden. penciriden ünnemiŝ
melek hura ğē baķan ğızım dēmiş. ğēmiŝ ğari. ğızım dēmiş anan b le b le
deyibatı dēmiş. zühramıŝ o ğadınıñ adı. sen dēmiş. halalarımıŝ bi ŝēlerimiz onnan
1825 o. onuñ ōluna v cek dēmiş. b le b le diyo señe dēmiş. ıraz deze ben dēmiş āmet
b le b le dēdi dēmiş. ben ondan vāmıcan dēmiş. ondan sōna ablam dōru gitmiş
ğari. āŝa neneñ yanına melek dayaķ yimiden vāmıŝ. āŝa abla dēmiş b le b leymiŝ
onnā dēmiş. hıı iyi o_zman dēmiş. dayaķdan ķurtulmuŝ melek. onnar yıllar yılı
küsmüŝlē. āmet efennen melek ablam anamgilēnen küsmemiŝ ikside. ozman sabri
1830 eniŝte de küsmemiŝ heralda kūs dēilmiŝ bezeri.

Dudu ablan nasıl istendi biliyor musun?

gelmiş ıraz dēze dēmiş ben dēmiş siziñ ōlaniñ ğızına dēmiş duyuruv ğē
1835 istetcen dēmiş. hanķısını dēmiş anam. anañıda ğavcılān fevzi sürümüŝ ya o
sürümüŝ ya. hanķısını dēmiş anam. ğüçcū dēmiş. ōlum dēmiş ğocuman durāķan

demiş. sen demiş onuñ ğolundan dutuldu diye ediyosun beze demiş. onuñ bi hatası mı vā ğolundan tutulmanın demiş. gönüllü mü tutuldu bu demiş. gönülsüz tutuldu demiş. elinden alındı mı nōldu bilmiyom ben. nahal oldusa bilmiyom ben. ondan 1840 sōra le demiş. ondan dēil iraz dēze demiş. onnā hindi demiş o demiş bizimkinnē onuñ haqqından gelilē demiş. o her gün āşam gözünüñ suyunu aqıdī demiş. öteki güççük demiş bizimkinneñ haqqından geli. ondan onu alcam ben demiş. duyuvēren ölüm ya demiş v mezlē ğocuman durūқан demiş. gelmiş s lev miş b le b le. oov bizimkinnē ğabarmış қақmış. ğocuman durūқан güçük verilmez. ordan b le b le 1845 dēdilē ölüm demiş ğocuman durāқан güçū v meyiz dēdilē demiş anam geri vāmişda. iraz dēze demiş isde v sinnē isde v mesinnē demiş. vērilēse vērilē v mezlēse ğızları ğaşcaқ benneñ demiş. benden ğabāt gidiyo demiş. bunu da duyuruv onnara demiş. anam bi dā gelmiş geriye. b le b lemiş sizin habarınız vā mı. b le b le dēdi adam beñe dōru mu ēri mi bilmen ğızınıza soruñ demiş. ablam 1850 ben vācan demiş dudu ablam. le verilmiş oruya o. onun anan gelin oldūnda işe mēmet қucandamışmış onun. anañ dūnūne getirmedi ablam anama.

Anan ne etti artık sonra?

1855 anam evde yas etdide āladı le biliyom. küsdü ya ğari. evele halaları añaberi fistan dikiv didin. küsün diye. ordan o gelise demiş halamı demiş getirisen demiş halamı dūne getiriseñiz iraz halamı getiriseñiz demiş ben gelmem bu dūne demiş dudu dēzen. o _zmana ğadā anama teklif etmemişlē. ozmannara le biliyom ben. yeşil bi pazem sırf düz yeşil bi pazemdin. fistanlık geldi anama 1860 anañdan. anam onuñ yatāna bi yovurt harannısı aldı. yeşil bi pazem geldi anañdan. le biliyom o pazene onuñ ğarşılında anam hule bi yovurt harannısı alıv di. қаpaқlı bi yovurt harannısı alıv di anaña. teklif etmedilē ğari anama. o ğızın āzına baқdıla baқ bubamgillē olsun onnā olsun teklif etmedilē ğari anama dūne. anam

- fistanni ğarşılı o harannıyı alıv di. ben olsam alı gidē o fistannı ğo gidēdim. anam
1865 o fistannı getirmedi ğene o harannıyı aldı evden geldi oruya. gelmiş almış gelmiş
harannıyı v miş. o_zman ğari bunnā bu yağıdamış heralda ğoca anañgilē
gelmişmişdir bu yağılara. ondan sōna anam o harannıyı almış gelmiş v miş.
güçük neneñ almış harannıyı elinden. ıraz geç huru ekmek yē geç huru ekmek yē
demiş. bi ikiyo. anam demiş. ben demiş ekmek yimicen demiş. dönüv miş geriye.
1870 gitmiş vāmiş. arkasından çıkıpda sen nere gidiyoñ nere geliyoduñ sen neden
gidiyoduñ dememişlē. anam ordan eve bi geldi hayata bi oturdu yas etdi āladı
anam. ben onnara ana buba biliyodum. benim anam yoğdun bubam yoğdun da
beñe onnā bağıdıladıñ büyüdüledinde bi ğızıñ āzına bağıdıladı beñe dūnnerine
getirmedilē diye anam āladı yas etdi. kerzi neneñ irehmetlik. ğeçe gündüz oluyo
1875 ğari dūn. hava sōuğ mudun ğari ne bilen ben kerimiñ hindi eviniñ altı açığımışmış
h le temelli açığımışmış. insannan accī eviñ altında accī dışında orda dūn
olubatımış. heralda sōuğ mudun bilmen orda dūn olubatımış āřam. ōlan çocuğları
etrafdan bağıcağ olulā ya. ee sen dūn sābısın kerzi hu ōlan çocuğlarını ğōla
demişlē insannā. oda ōladıñ dēnek nerden ğeçiv di irehmetlīn eline ne bilem.
1880 dēnek ğeçince dee öte gidinlēn siz ne bağıyosuñuz anañızın ğādeřlenizin oyununa
mı bağıcāsınız. öte gidin. beri gidin d din ōlan çocuğlarına. h le atıv miş o dēnē
ōlan çocuğlarına dōru. üle ōlan çocuğları h le etrafda mıdın. hora atılan dēnek
burda sabihaniñ bacāna mı ile. huu ğardeřini dūne getirtmedikde ondan benim
bacāma vurdu kerzi ğarı. bacām ğırıldı bacām. bacānı bi omuzlamış sabihan.
1885 halacīm ğari kōrğmuş. beñe ğavğā etceklē diye ğaşmış. kerzi halam ğaçmış gitmiş
eve. oda gelmemiş ğari dūne. o dēnek atdı diye. gelmedi ğari. kerzi halam da
ğaçmış ilk ğecesi gündēn. onu da biyo sen niye gitdin niye gelmiyon onuñ bacā
dēnek ildise. oda gitmiş. ondan sōna onnan dūnleri. dudu ablamıñ dūnū biliyom
ben.
1890

Küçükken okumaya gittin mi?

- 1895 ayaklām yanmadı da osmannan hatma anañ buru anca göşmüş gelmiş. o_zman bu eve ben göçük geldini biliyom. burda duruyon işde. bekir dedeñ ta ozmandan alışıPduru benim ayak yün çoraba. yün çorab örē bekir dedeñ. bi günde iki dene üş dene çorap örēdin. ordan o yün çorap örē, kerzi halam da fistan doğu boyalı ip çok olū. o boyalı ipden üstünü çitim çitim örē yani. çizgi edē örē. haydarnan biz ikimiz bizim yün çorap örē baş dabanı delinmeden birini dā örē. dabanı delinmeden birini dā örē. osmannan naci göçüp geldi zaman buruya.
- 1900 mevlüd etmiş. āşam mevlüdü olūdun eveli burda. ğadınnan arasında. oruya geldik biz ğari mevlide geldik. mevlüd oğunūkan benim ayāmıñ üstüne bi acı yapışdı. yün çorab vā ayāmda. ee h le bi ikiyo sürtüledim. ben yün çorabıñ üstüne ğaşı gibi etdim. çok acıyo ayām. hani bi şe olmuş gibi acıyo yanık gibi. nese oğuduk olduk. mevlüd oğundu oldu ben oğumuyom canım ben anca renibatırın. okudulā
- 1905 oldulā naci dezengilē. eve gidiyoz emme ben ayāmıñ acısından yürümücek oldum. minderdilē arķılarına. ğaranķıda minderdilē gitdilē beñe arķılarına. eve vādık ben ayām da ayām eve vardım. ordan ben baş doğuz yaşında hatim etdim. doğuz yaşından evele beñe çapaya götürdü onnā geldimiz zaman. geldimiz zamnnāda. ufağdım le çok canlı bi şe de dēildim ben. çapaya götürdülē. o çapaya gitdim
- 1910 paranan bi fistanlık alıv di kerzi dēzem beñe. keten olūdun. gülü ketendin yalnız. fethi dēzem burda. fethiyenin ayrılıp gitdini bilmiyom ben. yalnız burda hakime vā. o dikiv di o fistanı beñe. fethi terzi. ordan eve vardılā ğari şavķın önünde ayāmdan çorabı bi çıkardılā benim. ayām çorabınnan bi derisini aldı gitdi vādı. sanķı üstüne bi şe dökülmüş yanmış gibi ayām. anuu bu ne bu ne s tin yağı mı
- 1915 çaldılā krem mi çaldılā ne etdilē benim ayā ben bilmiyom. sabā ğadā āladım ayām diye. yün çorabınan bi derisi çıkdı gitdi ayāmın.

Senin ayak neden öyle olmuş biliyor musun?

- 1920 ondan sōra gösterdilē ğari çocūñ ayā b le b le oldu çocūñ ayā sabalān ğari. sabā ğadā āladım ben. sabalā bizim çocūñ ayā b le b le oldu. cancan dedeñ

irehmetlik ğari allah rahmet eylesin o çocū dēmiş oru mevlid evine ne götürüp gitdiñiz dēmiş. göz olmuş o dēmiş. gözünen patlamış onuñ ayā dēmiş. oğu veri. cancan dedeñ oğu v di kınılā sürdük ayāma daş kınıları çalālā ğurusun diye. dudu

1925 dēzen gelin oldu ben ğene o topal ayānnan dūndeyim. topal ayānnan gelī gidē gelī gidē fistan dikdirdim. kēydim o fistana. gelin alma geldilē. gelini aldılā gidiyolā ben hūnkūr hūnkūr ālıyon başım ārıyo. benim asla başım ārımaz. nezle oldūsam belki belki le ārı. başımda ārımaz ğarnımda ārımaz allaha çok şükūr.

1930 Neden başım ağrıyor diyorsun?

başım ārıyo diyom. ayām acıyo diyom ben. anamnan gitcen ben. anamnan gitcen emme yürüyüp gidimicem ben. anam minderik gitcek. minderi gidēsi. anamda diyoğun hap içirī señe dezengilē git geri diyo. beni geri yolluyo. ālıya

1935 ālıya geldim ordan geriye. eve vādım ayām acıyo emme başım ārımiyo. dēzem hap içircek ğari beñe. ben hap içmicem dēdim. neden dēdi. ya benim başım ārımiyo dēdim ben. ee sen hindi orda başım ārıdı diye ālımadım mı ğızım dēdi. ya dēdim anamnan gitcedim de ondan başım ārıyo dēdim ben. anam götürmedi başımıñ ārısı geşdi. ārımiyodun zaten başım. biliyom kendimi le ālıyom ben.

1940

Eskiden saç yapma parası verilir miydi?

dudu dēzen dūnüne geldi anan. dudu dēzen dūnünde küsdü emme hani neşanlıkan küsdü emme oru geldi anam. saçı örülūdün eveli ğızlān. o saçı örme

1945 anam ördü onuñ saçına biliyom ben. incecik saç örmesi olūdun eveli. anam ince tenem çok örēdin. onuñ saçını ördü. dudu ablamiñ saçına anam ördü. ötekinnē küslē ya. gelin alma geldilē. gelin alma gelesi saç örme parası verilimiş. kaç para veriliyosana anamiñ ğolunuñ üstüne sabihan kūs ya anam h le mi ediPdurdun kimbilī ğari anamiñ ğolunuñ üstüne para ğoyuv miş. o para ozman düşmüş gitmiş

1950 vāmiş. anamiñ habarı yok. saç parası v diñiz mi dēyolāmiş ğari erebilde ertesi ğün dā ertesi ğün nezmansa gelin gitdikden sōra. saç parası kaç para v diñiz dēyolāmiş

insannā soruyomuş sabihan ablana. sabihan ablan ğari o_zmannāda ğırmızı iki buçuķ lire vādın. ğırmızıldın o para biliyon. bi ğırmızı iki buçuķluķ ğoyuv dim ıraz ğarınıñ ğolunuñ üstüne diyomuş sabihan ablan. anam ğörmemiş ki parayı. 1955 anamıñ paradan habarı yoķ. gelin almakda herkez ayakdaķan o para ğoyuv miş oruya gelin alma gelince. o parada düşmüş ğitmiş vāmiş. kimbilī çoluķ çocuķ mu aldı. kimbilī başķası mı buldu ğari. o_zman geldi anam.

1960 **Anlatan:** Halil DEMİRKOL (69)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 09.09.09
Konu: Kaç kardeş olduğu, düğün yurdunun adının nerden geldiği, muğlaya gitmesi, uçak hikayesi, eski çete hikayeleri, evlerinin çeteler tarafından basılması, kuran-ı kerimden kıssa, musa dedesi, nasıl evlendiği, eski düğünler nasıl olurdu, ara sıra dağlara gitmesi, gençliğinde sevdiği kız olayı, dağda keçi güderken başından geçen olaylar, dağlardaki tarlaların tapu hikayesi

1975 yēdi ğardeşiz. yēdisi de sağ. süleyman ufaķķan ölmüş. o en büyüümüñ ortancalı, ibrām yenipazar da onuñ ufāmışmış o. ufaķ bebekden ölmüş o. bi dā vādın o kendini vurdu ya. askere ğitcedin. bubam çoķ dövēdin ona. dövēdin küsē gidē. gelī eve gelīdin. aķsidin bubam aķsidin. aķsidin bubam. kendi kendine furdu. aķşam yatdıķ. ali efemnen hılmi yatān içinde birbirlerini kaçıldıyolā. hılmiyi çoķ 1980 sevēdin bubam. señe sorarıñ çocuķ mahsusdan. señe sorarıñ deyince bubamda yatdı. o da yatdı. bi iki çalı furdu o da kaçdı ğitdi. ekimiñ on yēdisindedin. ğüz mevsimi. ozman kaçdı ğitdi bu, sabah gelmedi. bubam bozdoğana ğitdi anamda suya ğitdi. ötekinnē hep geçiye ğitdi. biz nuri vā ekmek yiyiPduru bi de bizim ibrāmiñ efemiñ erol vā. ben altı yaşındayım le bi şeyim. biz h le oynuyoz üst 1985 yanda. ekmek yiyiPduru. sordu anam nerde. su doldurmā ğavaķlı pınarına ğitdi dēdim ben. bubam bozdoğana ğitdi dēdim ben. hadi siz oynañ dēdi. çadırıñ köşesine vādıķ daş sürüyoız h le oyungaç mı vā. daşnan araba sürüyoız. zıng diye

düşdü tüfek. köşeden biyo bakdım b le aküz yukara bakıPduru. işde kıafa biyo
gonuşsana. uskum gitdi ben kıorkıdum. ben hiş ölü bakmam. cenazeden kıorkıarım.
1990 anam öldü bubam öldü hiş bakmadım ben. ömrümde bi dā ölü görmedim. anam bi
zaman sōna geldi. tahminim on daķķa yirmi daķķa sōna geldi. anam ğoşdu. āzını
açıPdurumuşmuş. burdan girmiş. doldurma tüfek oldūndan içinde ğalmış. ğan
çıksa accık yaşardın dēmiş. doķtor moķtor geldi dā. işmiş işmiş ondan sōna
ölmüş. ama ben o anda yanıyomuş ğari ya bura yanıyomuş anam söndermiş.
1995 o_zmana ğadā o et yanmış. kıafa işde çocuķluk su döküv sen belki ğonuşurdun o
anda ya. bakıP-duruyo h le işde ğözleri ta b e bakıPduru. ben küçüm. altı
yaşındaki çocuķ ne bilsin ya. ondan sōna işmiş işmiş ölmüş ğari hiş ğonuşmudan.
aradan bēş on daķķa mı ğeşdi. ben ta ğaraķola vādım ora anamıñ yanına gidiyom.
le oldu. bu ali çavuşun emin de furdūdu o baharın furdu. ozman onu bubası
2000 dövmuş de kendisini furdu diye dāda duyduķ biz. ben de furlalıyın kendimi bati
dedi. ozman ben eyi biliyom le ğonuşdu. ğüzün işde ğüzün furdu kendine. ondan
mı örnek aldı neyin nesi bilmem.

Düğün yurdunun adı nerden geliyor?

2005

dün yurdunda ibrām efemiñ dūnü olmuş. orda bi dā dūn olmuş da dūn
yurdu ğalmış adı. alioğullālā derman yolu dēr ona. bu cavırlāñ çiftlīn ğaymaķam
çiftlīniñ öte yanında ne diyolu ona. çiftederelē orda yunan cavırlarımıñ dermanı
vāmiş. ta ordan oruya dermana gidēlēmiş. bi de bu ğır derman çiftlīnde vāmiş
2010 cavırlā. vādı ben biliyom ona çiftlikde çalışdına. suyunan çalışıdın. ordan oru
gidēlēmiş. burdan da küp ğonan daşın üstünde musluk bozū vādın. ordan
sarıpiñardan yaylağazından ordan b le yeñiköye aşā ğır dermana gidēlēmiş.

Sen Muğlaya gittim diyordun orda ne yaptınız?

2015

ozman üç ay kıurs görüyorsunuz. yedi sekiz bekliyorsunuz ondan sōna ormancı
oluyosunuz. orman muhafaza memuru oluyosunuz. ben üç ay kıursu bitirdim. o sene

2020 tekniker oğulları vādın. orman tekniker oğulları orman fakültesi oldu. tekniker oğulları kaçdı. kalkasıya kastamonuda okul açıldı. iki yüz gişi alıncağ türkiyeden. türkiyenin sekiz genelinde sekiz başvuru yeri vādın. bizim gibilē gazanı mı. iki yüz gişi alıncağ zaten. kazanımadiğ zaten. çok basitdin ya. amcam istanbula gitdi. bunun öznesi ne. biri odun hiş unutmuyom bak soru bu. daha basitleri vādın dā. ben amcam diye yazdım öznesini. ilkoğuldan almadılā zatinden. ilkoğul sıfır galdı. tekniker oğulu oldu.

2025

Uçak hikayesi

2030 şindi garaçağal, ilk uçak çıkmış. garaçağallālilā hiş uçak görmemiş. dāda inilti zırlıtı yok. bi inilti bi zırlıtı çıkıyo dāın arkasından bizim çağallālilā oldū gibi gaçıyo. kimi daş altına kimi çadıra. ineklē bāırmış korğudan, geçilē ürkmüş. herkes çadırın içine pusmuş. inil inil inil inilti gaybolup gidiyo. çadırdan çıkıyolā hasan ney o. gartal o gartal diye. uçā bilmiyolā ki ilk uçak çıkdında.

Eski çete hikayelerinden biliyor musun?

2035

2040 bi de aydın cephesi bozulmuş yeñilen asker yenipazardan b le gelmiş. bizim dondurandan birinin bubası çetemiş. yanında bi gādın vāmış bi de çırā vāmış. onnan silahı mı vādın. askerlē mi vā oraya teslim olcağlāmışmış. orda teslim oluñ diyo çetelē. onnar da teslim olmuyo. o ona o ona asker oldū gibi meydandamış. ötekinnē siper almış gırmış atmışlā gari. silahları atmışlā gari. gāşmışlā. canğurtaran yok mu diye. bi denesi orda yaralı galmış. iki arkideşi vāmış. anam bubama selam ediñ demiş. o ölesi gādā beklemiş onnā o ölmüş gari de alioğullā gömüv miş ona cenazesini yıkamışlā. yalnızmezarı d lē oruya. mezarı orda. eski lemişmiş çetelē.

2045

alioğullāda goca ūsen vāmış. bu garacagilē vāmış davda. filan zeybēn selamı vā demiş. aman aman beñe gösterme. bēndi bi erkeci götürülē. bi yörük vāmış būda onu bile öldürmüş çetelē. garıca vāmış bi de mērem vāmış. mērem

2050 hasta olmuş o yatıPdurumuş. yaniyo ğurtarımıyo kendini o yanmış ölmüş. onuñ mezarı ordadır dāda. ğaraca çeteler ğeçe evini basıyo mērem ğaçmış. imini de ğaçıyo. yörüklēn sandī mı vā. çuval doğuma çuvalıñ içinde. çuvalı bi omuzluyo çetilē ötü yüzüne varıyollā açıyollā açıyollā atıyolā. bi dene ğırmızı babıç vāmışmış onu ayırıyolā. bi de kıllı deri çıkıyo onu fıldırı veriyolā. para onuñ içindemiş. para oru ğatmışmış.

2055

Sizin eve falan gelmişler mi hiç?

2060 çakıcı efelernen geliyo. ev de burhannan damınıñ öte yanında çakmağlı yurdu dēriz ordamışmış. o ğün de bütün amcamgillē halamgillē hep gezmē gelmişlē iki sofrta toplanmışlē. ötekinnē çeviriyo eve. çakıcı kapıdan bi giriyo çadırın, bi bağıyo iki sofrta. dönüvériyo geri dōru giriñ içere diyo ötekinnere. bağıyo ğalabalıķ. onnā kağıyo ğari. dedem hemen bi erkeç kesmiş yidirmiş içirmiş. yatcağ yer yok. cellēn damına gidiyo. oru çıkıyo da b le b le diyo. ben soymā geldidim diyo. bağdım hayvanı çok emme insanı da çok çolū çocū da çok. 2065 ondan soymadım dēmiş. o benim ğüvē dēmiş celliōlugilē büyük celliōlugilē. soymā geldidik. b le b le çocū çok malı çok emme çocū da çok. soyumamış. bu çakıcının çēşmeye bu celliōlugilē büyük celliōlu vāmış bi. o parayı v miş. ta şeyden gelmiş b le dōmenden çakıcının. hindi bizim bura geliPduru o. çam olū b le bacağ gibi çamı içini oyālāmış. neyinen oyālā. aynı oluğ gibi birbirini 2070 eklēlēmiş. aynı boru gibi. çam fidanı gibi olūmuş o düzgün. fağat nasıl oyuyolā onu bilmiyom. onu çakıcı getirmiş. ahırı bilen vā onuñ orda. ağçayı da çakıcı yapıPduru. ağçay köprüsüne. hayır yapāmış o. osman bey vāmış arpazda. hala ōlanları vā. onnara para vėriyo diyo bu köprüyü yapcāsınız diye. çakıcı parayı vėriyo onnar yapıPduru.

2075

Kuran-ı kerimden kıssa

türk türkünen savaş yapcağ drmiş şurani kerim. dedem ok bilgili bi insanmış. hindi muhabbet ya bi dene obana bi ğurt gelmiş. ben diyo ğoyun yicem
2080 diyo ğurt. ğurt. ben ırm diyo ama syleyem gelem diyo. yidirise ye diyo. eyi ben ğdğoyam diyo ğurt ğoyuna. sen git. varıyo sına. sına diyo bi ğurt geldi benden ğoyun yicek. eyi ğarnı doyası ğad ysin diyo. ondan sna eksin gitsin diyo. eyi geliyo ne ddi diyo. b le b le ddi diyo. eyi. ğarşıda bi inar cı vmiş emme b le parıl parıl parlmış. hadi diyo obana bi torba inar topla yiyelim diyo.
2085 eyi. gidiyo oban ordan topluyo geliyo. başlıyolar yme. ii paslı. iinde binde bi dane temiz ıķmıř inarın. oban diyo ğurt. ne ğrdn diyo yolda. bi dane deve diyo. hi ses yoķ diyo. kpk saıP-duru diyo. ahir zamanda diyo ahir zaman mmeti bunn diyo byle bozulcağ diyo. kimse kimseniñ sesini duymucağ diyo. benim hindi bir sr borcum v. seniñ v. herkezin derdi aña biliyoñ mu? hi ses
2090 ıķaramıyo. iki dana sattım da parasını vermiyo ğırķ ğndr borcum v. ř milyar ř yz alcağ v. bozdoğandan bi kasaba. başka ne ğrdn diyo. bi dane şmede bl gibi su aķıyo diyo. ahıra girmiyo diyo. ahir zamanda diyo para le aķcađ cebe girmicek diyo. cebe girmiden ıķıp gidiyo. bi dane kpek yatmış diyo ğarnında enikleri diyo cav cav cavlıyo diyo. ahir zamanda diyo anaya bubaya diyo ocuķl
2095 diyo le işe etcek diyo. le hindi ki nesil le ya. ahir zaman da diyo insannañ dışı parıl parıl parıldıcağ diyo. ii hep bozuķ diyo. ğven yoķ. filan kvde bi drst adam v diye anılcağmış. ee herkez şğtı olmuş ya. benim bi haftalık diye danamı aldın niye v miyon parayı. elli ğn oldu. daha ok şyle ğmş. o ğn geldi baķ hindi. para baķ para bl gibi cebe girmiden ıķıp gidiyo. dařıñ stne
2100 topraķ ekilcek arpa buyday ekilcek drdin. ama dedemiñ ddikleri ok dru.

Musa dedemin yanında durdun mu?

bi orda ladım. bi de emrşa gelin olķana mustıfanan ladıķ. yalnız bi
2105 ğnden bi ğne ne işe edsen beñe de ledin. incir zamanında mciz durdun yannarında. beñe kendi ocuķları gibi hl ta ledir sevell.

Nasıl evlendin?

- 2110 işe istetdik biyo siziñ hafize. hafize. hindi ona s ledik. güllü yengem vādın bilimiñ. O_zman o bi dūnde mi ne bayılmış hafize. bayılmış ta o hastalıklı ya mı gördünüz demiş. onuñ da kılāna gitmiş. olmadı o. ta o hastalıklıyı mı gördünüz. tabi ki hastalık mı vādın ğari. onu istetdik. kimbilī ğari baygınlık geçirmiş bi dūnde. hindi halliōlunuñ üsen bubama demiş. halil demiş. zēytinniĝe beñe zēytin
- 2115 çırpıv sin demiş. iki dene ğız getircen demiş. ğız arıyoz ğari biz. baqsın demiş. bēnise isteyelim demiş. hindi iki gün çalışdım orda. bizim ğoca yusufuñ mēmet ırızın anası ırız dēil ğari ırız yoğdun da onuñ iki ğızı vādın. biri hindi sabride. birini isticez ğari. iki ğız geldi ora. biz bēndik ğari. eyi bubam dēdi. bēndiñ mi bēndim. bi hafta sōna bi haber geldi. üsen olmıcağ o dēdi. bi hafta sōna sabriye
- 2120 istedi. benim ne suçum vādın. beñe iki üç gün çalıştırdı para da v medi. kendi oluna istedi. sōna başka yere gitmedik heralda. neneñ ırız neneñ işēyi istime gidelim dēdi. gitmedik oru biz ğari. medine vādın ya hani bi yörük köyünde medineyi dēdi onu da bubam istimedi. bunu dēdik. bunu bubam istimedi. fakir o dēdi. fakir dēmedi de hindi ablası gelin oldu o senelēde fadime ablası. onu da
- 2125 borçludun o. ben ğız buldum mu hemen dūn yapcam dēdi. ondan sonra ğaldı ğaldı le ğaldı. yēdi sene sekiz sene ğaldı. askerden geldim sene atmış sekizde o_zman onu bēndim. sōna bağ nasip oldu ĝene.

Eski düğünler kaç gün olurdu?

- 2130 dūn cuma günü olūdun. ekseriyeti tatil günleri mevlit olū. aqsamları olmazdın. ha çengici olūdun ğız evinde. olan evinde olmazdın. davullu olūsa üş gün orda davul çalınī. para bālayanlara bire taqım pısat gidēdin. babıç alınīdın amcılara. onnā kağdı ğari. hindi zaten yapımazlā ona. ĝardeşlere babıç alınīdın.
- 2135 geliş gidişde o da olmıcağ.

Masal hatırlamıyor musun?

hurda oturuyoz kapı açık deryanan hülya ufağ ğari. ille masal anladıv
2140 diyolar. eski masallādan. halil dayı ilana bağ dēdi. ilan ta b le ilan. bağdım yastığ
dayanıPduru. yastı h le kaldırdım kıvrılı ğomuş oruya. hülya odun al gel dēdim.
odunnan öldürdük. masal aklıma gelmedi ğari.

Şimdi dağlara gidiyor musun?

2145

ekmek de vādın. ekmē yēdim orda yatdım. gece ğari damıñ üstünde
battaniyeniñ içinde yatıPdurun. tağ tağ tağ bi ses. üle bi uyup gidēmişim kapı tağ
tağ tağ. ödlerim kıpdu. durdum durdum ōdan o otomatik tüfekmiş. ğırlāda attılar
ğari. hindi ertesi gün çay bişirdim sabālen erken. z tini sıyırdım. topladım. iki
2150 çuval b le. āzına da ot kıdum. bağ dikimedim. o ğıdā oldu bi āçtan. ağışam
namazı oldu hindi nasıl saram. kaldırması zor. dayağ yok. muammeriñ ōlu
geliv di ğoyunnan. geliv geliv . o çocūnan sardık. burhannan damına aşara
karağola aşara giden yol kıpanmış. ordan kızamıklı yurtdan ğarşısından ğarşıdan
ğarşıdan ta bizim daşlı yurda geldim. ordan ora aşā ora aşā. hava da b le yağıyo.
2155 geç oldu mezara aşā geliyom. bu ara bu beñe gece gelmedim mi arā. çağmağ
çağıyom g sūn diye.

Gençliğinde sevdiğin kız oldu mu?

2160

hindi nasıl oldu. beñe ğoyunnara götürdü izine geldim. ğoyunnādan hasan
vādın ğari. ğoyunnan hasan. onuñ evine vādık. onuñ üstünde de bi ğomşuları vā.
hasan kebab yapıv di bize. orda yattık. ertesi gün adamıñ bi güzē ğızı vā emme
ben ğızı görese furuldum hemen. eve geldik. erebile geldik. bubam dēdi nasıl o
ğızı bēndiñ mi dēdi. istiyelim mi dēdi. ben evelden istiyom. eyi. ğoyunnadan bi
2165 asker arkıdaşı vā benim yanımda. ōdan hindi ğoyunnādan asker arkıdaşı vā. para
gönderceklē anası bubası geldi bizim orda ğaldılā. halil dēdi. ahmede söyleyiv

dēdi. filan ğızı isticez dēdi. gönlü vāsan mektup yazsın dēdi. ta o ğızı istiyo. o olsa baq ben çobancılıq yapcādım.

2170 Kıssadan hisse bir hikâye

bi dene mezere giriyo. bi dene bālınıPdurumuş bi dene mezere giriyo. bi dene adam buru ğadā çamuruñ içinde. yüklenimiş küt gidēmiş. yüklenimiş küt gidēmiş. bi yere giriyo bi dane köpek yatmış enikleri cavıldıyomuş ordada. bi 2175 mezere giriyo bi sarıñ içinde bi gelin oturuPduru. ha bi mezere giriyo bi dene qara doñuz bālınıPdurumuş. hindi soruyo. o geline soruyo. gelin hemen gelesi o hoşgeldin minderi ğoyuyo. hāl hatır soruyo peygambere. o soruyo diyo. bi dane köpek yatmış onuñ çocuqları diyo çalgıcıdın diyo. onuñ eziyetini çekiyo. köpek cav cav cavlamış ğari. bi dane diyo ğızıl inek bālınıP-duru diyo. o bizim ğurban 2180 kesdik diyo. derisiniñ izi ğaldı diyo. ondan ğızıl et diyo. bi dane doñuz. doñuz benim qaynanamdın diyo. misafir geldi vakit götünü dönēdin b le. misafiri sevmezmiş. onu allah doñuz yapmış. bālamiş. sen dēmiş. ben dēmiş bi gelen misafire çok güzē baqādım yidirī içirīdim. güzē baqādım. allah beñe bu saraya yani cennete v di. eyi diyo. hadi diyo madem ğaynanan dua edelim sen amin de 2185 diyo. eski yerine yapalım gelsin cennete diyo. dua ediyoy peygamber gelin amin diyo. insan oluyo ğari çıkıyo. gelmiş emin götünü dönmüş oturmuş. emme olmuş bi olay temsili allah tarafından. bu aqıllanmamış diyo. tekrar doñuz yapıp bālıyo ona. borçlu gidilmicēmiş. o adam yüklenimiş yuqara. borçlulā inderīmiş. bura ğadā çamuruñ içinde bi qafa meydanda. yüklendikçe borçlulā basdırīmiş.

2190

Dağlarda keçi güderken hiç ilginç olay oldu mu?

köpek baq cav cav oru baqıyo. ğuyrünü h le dikdi. çalıñ içine baqıyo. vādım ben. qaqdım ğari sabā olmuş eve vādım ekmek yēdim. buba dēdim geçi 2195 qaqmış gitmiş ta oruya yatmış. eyi ordan bi göladım çerkez dāından b le alamut dāından geldi o çalılı öte geldim ben. geçi geliyo arqıdan. bi baqdım ğarşıda ta

b le dört ayaklı bi şey yatıP-duru ğapğara. vādım anam! bizim geçiniñ biri şişmiş.
b le hemen hurdan dişlemiş. o gün de yāmur yādıdın. şişmiş ğalmış. bi bakdım
bizim geçi yukardan b le yarmış geçmiş. bi gitdim izine üst yanında ufağ bi ölağ
2200 vādın h le ğadınım o sinmiş ğorğudan yorulmuş heralda daşñ altına. beñe göresi
ğadā çırarak geldi b le. bi gitdim üst yanına vādım biri şişiP-duru. dolandım
çiftharmana vādım. alioğullādan biri asmışlā yüzüP-durulā. o ölağmış. yaralı
ğalmış onu da kesmiş orda. dēdi ölcēdin. biz kesdik buna. eyi dēdim götürüñ .
beñe bi bacak v dilē. ben yimem dēdim. bubamgilē de ovda o_zman. evde
2205 yalnızım ben. ille bi bacak v dilē. emme et b le ğari. sōna yimedim ben ğari. köpē
v dim ğari. et boldun bizde on bēş ölağ kesē bubam. yazın gezme gelenlere kebab
yapılı. yeniyodun. o sizin yurdun h lesinde. ordan aşara vādım. ğarağolda en
sonunu yemiş. altı dane altıncı şeyi yemiş orda. köpēnen b le o çiftharmanda
yıkılmış o güdeni. köpē ğorğutmuş en sonunda. köpē ğorğutmuş. iz o canavar izi.
2210 köpek izi b le çıkmış. köpek ğorğudan eve gelmiş. işte ğıçına bi şey tosdu mu?
hemen ğapıyo alıyo. çok güzē köpekdin o. geçi satılasıya.

Köpeğinizin adı neydi?

2215 ğumunistdin. bizim hilmi ğodu onuñ adına. ğumunist dēdi. ğumunist dēdiñ
mi? hemen yetişidin. sürünüñ içine bi yabancı geçi girsi ya bi beygir girsi ya bi
eşek girsi ya ayırır h le hemen. kağa gide mıstā beyiñ geçisi yatıPdurudur.
bizimkiniñ aşā yanına yatā. bu araya sabā dolanı hele bi birbirine ğarışdırsın. le
bi köpekdin. birin de b le kafasınıñ derisini almış atıv miş. doñuza dalmış. doñuz
2220 bi azılıyo. eyleşdilē ğari sōna.

Yakında dağa gittin mi?

muammer ğatıv di. ismail ğatıv di. güzel yedik ğari. bircanda gitdi
2225 bennen. yeñipiñarın üstüne vādık. bamile ekmiş. o_zman sizde vādınız ya siz
göşmüşünüzdür ozman. yetim mēmedin damında muammer vādın. üst yanında
ismāl vādın. ođan bi dane k̄apız aldık. hēbeye ğatdık. geldik anama bu yeñipiñarın
üstünden anam inanmadı. o seneki k̄arpız bi dā olmadı. o çiftharman yannarı
mollanın orlar. allā allah. inanmadı ğari anam. o ğarpızlā hindi olmuyo ya. o
2230 çiftharmanda bi ğarpızlā oldu görme gitsin. mollagil ekdi. mollaniñ bāçasında.
yeñipiñarın üstünede muammer ekdi.

O dağdaki yer kimin şimdi?

2235 bizimdin o yer imine. o yer işte şikātla hazineye ğaldı. yirmi altı dönüm
yer. dūn yurdu vā. dūn yurdu mistā beygilēndin. āmed beyiñ alinindin. şikāt
olasıya ğaldı le hazineye. hazine ormana şey etdi. muqdar dēmiş fakir bu girmēñ
dēmiş ormana. yalnız inciri seyrek. bubamındın oda ona v di. bizim ç ür çuqur
dapılı. kadir türkölunun ora dapılı. ğarağol dapılı yarısı buban. celillēn damı
2240 dapılı. burhannan damı dapılı. beri celil amcamın yeri hazineye ğaldı. ašā mintan
tarlası hazineye ğaldı.

2245 **Anlatan:** Hüseyin ULUDAĞ (77)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 12.09.09
Konu: Gençliğinin nasıl geçtiği, dağa
nasıl çıktığı, hayvanların peynirini nasıl
sattığı

2250 şimdi bizim anamız bubamız ğıtlıqđan büyüdük. yedi ğardeş on ğışidik
evde. bubam, anam, halam vādın bi de. ordan anam irehmetlik un yok elgömeç
bişdi geldi. elgömecinen hamırını yoğurdu onu yedik. çörek dēil nerde buluyon
çörē. ozman büyükdüm on on bir arası. oqumam yazmam yok. çıraççılı gitdim. iki
sene ğaramollaniñ yanında durdum. sarılān orda durdum. orda kaç yıl durdum
2255 bilmiyom yalnız. üç senede orda, beş altı sene yeniköy de durdum. balcınıñ
yanında abdullahiñ yanında hacı hasannan yanında ordan buru geldim. yedi ay

hacı ali çavuşuñ yanında durdum. ordan askere gitdim. sarıolanlān esmenin orda aliye onnā derman da s tin sıkādın. ayakda çineniyodun. askerden. askere gitdim. altı ay havale geçirdim geldim. hasta oldum altı ay hava deñişime geldim. burda 2260 altı ay durdum. altı aydan sōna bi dā gitdim askere. orda askerlī bitirdim geldim. erzurum da yaptım askerlī. erzurumuñ gez köyünde. sōuğdan bronşit oldum. iki üç metre ğar yādın. ordan geldik evlendik. yo töbe elli dörtde askere gitdim. iki sene askerlik yaptım. ordan geldim. kaç senesinde evlendim ben ona ya farkında dēilim hiç. baya elli yēdi de evlendim. anañ beni göresi ğaçıyodun. buru darı 2265 çekdim öküzlerinen. buru neşanlıyım. ananen burda evde. bunnā ğavsal mı çekiyolā darı mı çekiyolā bilmiyom hindi. onuñ arkasından gitdim. damıñ içine kısdıran diye. kıpınıñ arkasına sinmiş. bulumadım. ordan evlendik. bi sene harman savurduğ. bi sene harman savurduğ. deste çekdik çatalnan. ordan harman savurduğdan sōna ğır derman çiftline gitdim. mandal yapıyoz. öküzlerden pamık 2270 arası sürüyoz. pamık arası sürüyoz. ordan bekr hocanıñ hasan geçi aldı dā çıkdı. bi sıpa v dilē. bi erkek eşek v dilē. onnan bi zaman ğır derman çiftline su suluma gitdim. geliken ineklere ot edip geliyodum. ordan geçi aldım. atmış sekizlē de geçi aldım. bekr hocanın hasan tarif etdi. geçiyi aldı dā çıkdı. o beñe geldi üsen geçi al dā çıkarım dēdi. o benden evele çıkdı. ğomşu olcaz ğari. geçi arıma gitdik. 2275 k̄arasuya ğadā gitdik. ordan geldik. neneñ bennen dargın. dā gitmicen diyo bu. bize uğurlān bile dēmiyo. son zaman burdan beyerliden aldık geçiye. ondan sōna da çıkdık. çadırıñ içinde durduğ. kışın göçēdik. ğızamıklı yurddan dūn yurduna çıkādık. ordan kaķarız ğene güzün dūn yurdundan ğızamıklı yurda göçeriz. geçiniñ dōması yakınladı mıdın gine kış yatāna ineriz. ğarağola ineriz.

2280

Dede o kadar hayvanın peynirini ne yapıyordun?

peyniri alıp nazilli bazarına gidēdim. perşembe günleri ordan çolū çocū yiecek işcek alī gelidim. bunnā geçi baķādın. olağ baķādın. geçilēn adları; ğara 2285 fatma, sandık, telli, annen doğuş geçisi vādın. ürümezdin. hiç çoğalmazdın. dayına vediklēm bütün ğancık doğādın. annenki erkek doğādın. yazın dūn yurdunda misafirlem geldī zaman olağ kesēdim. tandır yapādım. altı yēdi ğadā sekiz ğadā

ōlak kesēdim. onnarı yēdirīdim. seksen sekizde dādan indim. çocuğları everdim.
bi ırazı burda everdim.

2290

Anlatan: Fadime UŞAKLI (66)
Memleketi: Kavaklı Köyü (Bozdoğan)
Derleme Tarihi: 08.02.10
Konu: Okula gitmesi, kaç kardeş
olduğu, evlenme olayı, dağda nasıl
yaşadıkları, nereye göçtükleri, ne
kadar hayvanlarının olduğu, onları
nasıl ayırdıkları, nasıl göçtükleri,
kahveyi neden kendileri
çalıştırmadıkları

2295

2300

üçe Ėadā nemi terk. eğitmenden oğudum. retmende dēil. üsen retmen
eğitmendin ondan oğuduğ. eğitmenden oğudum. erebilden geldim. erebilde
2305 doğduğ, üç sene oğuduğ ondan sōna terk. üç senede terk. ondan sōna
göndermemezin sebebi annem dā göştü. ben annesiz durumazdım. ondan ben
anneme ālımaĖdan giderdim anamın arĖasından. oda Ėoyun, Ėuzu, inek, bızā
d kene meşelikden hı biyo meşelikden neniyen ben oğula. madrana göçēdik.
madranda iki ay üç ay orda Ėalīdık. ondan sōna tekrar dönēdik Ėene. Ėışın
2310 erebilde, yörüz göçmeci yörüz. erebilde üç ay Ėalīdık. ondan sōna cemile d lēdin
hani cemile suya düşmüş toprā düşmüş havaya düşmüş dēdikleri zaman biz
ozman cemilelēde meşelī göçēdik gine. orda yaşantımızı sürdürūdük. Ėoyunumuz,
Ėuzumuz, inēmiz, eşēmiz, beygirimiz d kene biz sadece hayvannardan ūraşıdık.
hayvannan ūraşıdık.

2315

Kaç kardeşsiniz?

bēş Ėardeşdik. bēşimizde Ėızdın. bubamız kövde, ovda çiftçilik yapādın.
annemiz dāda yörükçülük yapādın. bubam çığmazdın. bubam çığmazdın. bubam
2320 burda köyde Ėalīdın erebilde. bubamıñ üş dene çırā olūdun. öküzlereñ başında iki
çift öküz, beygiriñ başında olūdun, Ėoyunuñ başından olūdun. bubamızın işēyi

olūdun. bubamız leydin. bubam āç dikme çok sevēdin. ōdan dedennen dūr oldular, dedeñ hiç yatmazdın. hasan dedeñ hiç yatmazdın. o öküzleri taķırt dēdimi biz yētişīdik ğari. dūr olduĝ ğari ya o şekilde.

2325

Nasıl evlendin?

görücü usulūnen. görücü usulūnen evlendik. aracı olanımız olmadı zaten. biliyoduk dēzemizin ğızınnan eltidik. dēze ğızınnan elti oldūmuzdan aslında yöneten dēzemiz oldu. erep dēzemiz oldu. evlendik. işte bülāda yaşadık. on iki sene birlikte durduĝ. on iki sene sōna ayrıldık. buruya ayrıldık. onnā yuķāda ğaldı. yuķāda iki ğardeş birlikde durdu. iki elti birlikde durduĝ ya. necati dayıngillernen onnarnan birlikde durduĝ. ondan sōna ayrıldık. biyo mallāmızı ayırdık. biyo motorlāmızı ayırdık. o şekilde. metin dayıñ öldü. kaçınıcı senesindeydin o āliye. on biri bitirdi dayıñ öleli on ikinci seneye döndük. kasımıñ on dördünde öldü. on beşinde toprā v dik. o seneden bu seneye çocuĝlāmız izmire gitti. ben burda ğaldım yalnız olarak. bu şekilde duruyoz ölüm.

2335

Daĝda nasıl yaşıyordunuz?

2340

hindi bızālara ipinen boynuna atādık ordan burnundan çeldirīdik. ayāna bālādık. inēn ayāna bālādık. sādık. ipi ordan burnundan çıkarı ilme alīdik o şekilde bızā anasını emēdin. sōna bızālara çalıdan aĝıl yapādık. çalıdan aĝıl yapādık bızālara oru ğatādık. ineklere sayfant yok. nerde buluyon. biyo kövde üç ay görūdün sayfantı. erebilde bi üç ay sayfant görūdün. ondan sōna dāda çalı dibinde.

2345

Nereye göçerdiniz?

2350

evele melengeçli yurdu sevēdik. o yurdumuzu sevēdik. mandallıya göçēdik. ordan dūn yurduna göçēdik. dūn yurduna mustullān damı d lēdin oru göçēdik oru da göçēdik. çok sevēdik oruya. orūda göçedik. dōmene göçēdik.

dömenden madrana göçedik. işte bu orū göçedik. kılçık ot olūdun. aslında dāda dilfil olūdun azmaqlā da ondan orū göçedik.

2355

Ne kadar hayvanınız olurdu?

hayvanımız otuzdan aşā düşmezdi. bızā on iki on bēş, kendileri dovādın. benim anam dabanca gezdirīdin ya belinde. dabanca gezdirīdin. biz bi gün eveliden, bubam madrana göşcez ğari. dömende bir ay durūduq. burda çok durūduq. meşelikde çok durūduq. ğoyunda sīrda. ğoyun iki yüzdün sattıq. bu ğarsellēn yerini aldık. çobanımız vā ya. çoban çok. kim gelisen kim boştaşan çobanımız. çoban çok. kimleri diyem. bubamın o dālādan oldūndan olāda boş galan geliyo bubam örentahtdan. bubam örentahlı.

2365

Koyunların kuzularını nasıl ayırırdınız?

hindi ēkēni satādık. ğancīna seniñ ğoyunuñ içine ğatādık. seniñ ğoyunuñ ğancī bizimkinin içine girēdin. ğancık ğuzuyu seninkini ben güdēdim. benimkini sen güdēdin. ordan peynirleri edēdik. inēnki, inēn çökülēnen, yağı bi eşekte gidēdin. ğoyununki bi eşekte gidēdin. le gidēdin. iki eşēnen. o nuru alan satan yoqđun. o gitmezdin bazara. onu etmezdik. yalnız eşēn b le kenarında un çuvalı gibi gidēdin çökülek. yağ harannısı üstde gidēdin. bozdoğanda satādın anam. āşamdan pınarlara ıslādık sōusun diye. anam sabālan kılqđı mı? o yōurdu bi deviri onu küldür küldür küldür onu döver olur çökülēn. çoban gelī çoban gelesi ğadā emek edilcek yōurt dövülcek, emek yincek ğari. onu yēdik işdik mi? ondan sōna ğoyunuñ içine. ğoyunda işēde durū. dedeye gidēken çamlā vā mı? pıñarıñ altında o çamlān pıñara mērem dēzem ğazdırdı. cellēn mērem dēzem vādın bi ğocagız d lēdin. o ğazdırdı pıñara. o işēde biz durūduq. o pıñarlā vā orda. dedelēñ yanında gitmedik. beri dedeniñ yanı tantırdan çıqđık yukarı. biz ta madran baba çayırında durūdun ğoyunumuz. dövere gidēdik. göçümüz dövere gidēdin.

2380

Geriye nasıl göçerdiniz?

2385 o ıraz neneñ ıraz neneñ bicecik inēnnen gitdi. onu orda acı aldı öldü. babaanneñ. ğoyun vā. o acı ot yēdi öldü. onuñ inē orda öldü. yayıldī otun içindeydi. sinek mi mantar mı ne bi şē diyolādın. orda o öldü. o ālaya ālaya ölüdüñ ğari. edēlēdin ğari. baķ bide bu yana gelcēmiz zaman tāna edēlē. daşlan başında tānaları ğurudūlā. ağustos incir oluyodun. ağustosuñ son aylarında filan

2390 dönēdik aşara köve gelīdik. onu biyo ğoya gelīdik. her şemizi edēdik. ordan tātacıları ünnekdik ğari biz. tātacılā bizi iki üç ğatırnan geli ğari yükümüzü getirī. o yükümüzü getirī. biz le eşēnen göşmeyiz. vasait yok ya. tātacılā bizim yükümüzü sarā evimizi bilī ordaki dam evimiz vā evimizi bilī. burdaķını da hanĝı yurda ğoncāmızı bilī. eĝere direk ovaya inmicēsek. geliken meşelikde ğalcāsak. yalnız

2395 pıñarlāda sülük olū. ineklēmiz alī. bi iki bızā telef ederiz. sülük olū. öldükden sōna çıkar o burnundan. ille öldürū. tıķar öldürū. öldükden sōna çıkā. ondan le şey edēdin. madrandan orū le göçēdik. çıra yarālādın biyo çırayı ğo gidēlēdin. biyo peynir tuluķlarını, yaĝ tenkelerine bozdoĝana ğölādın. davazlılān hanı vādın orda. bozdoĝanda davazlınan hanı vādın. hindiki halk bankasını arķasındaķı

2400 soķaķdadır o. hālā duruPduru orda. orū eşya ğatarız oruya. ğocacaminiñ üstünde. ordan onu ederiz ğari ordan o yaĝlamıza işēlerimizi ğoruz oruya. ondan anam satā ğari. anam satma gidē ğari. onu biyo o ğadā satmışķana çok ya mal çok. en son dēdi biz bu ğoyunuñ accīnı satalım dēdi. bu mıstıfa hasan atayın mıstıfa da ğoyun alcaķ olmuş. çocuķ penciriden düşüp ölesiye dayanamıcam dēmiş. ğoyun alcām.

2405 çomaķ atmacı ona ğoyun bölüv cez ğari. anam ona bi yarısını bölüv di. seşme yok çomaķ atmacı. b le sayıyo sayıyo sayıyo bi çomaķ atıyo. bicecik fazla ğativ miş. ğādeşimiñ çocū diye anam. dayım ğölāp geliyo ğari. ğalan ğoyuna bekir dayın güdüvēriyo. ğavcılān bekir dayın güdüvēriyo ğoyunumuza. ğalan ğoyuna onunda vā ğarıştırdı ğari. çok dēilde gitcek ğadā ee işde bizim yanımızda.

2410 çobanımız o. ondan sōna ğari işe etdik. ğoyunu aldık. o tālayı aldık. ğoyunu satdık o tālayı aldık. o ğanalıñ altındaķı tāla. ğızıl tarla aşāda ona bozdoĝandan babışçılādan almışlā. o ğanalıñ altındaķını. ğarselden aldık. o iksini birleştirdik ğari. aşā yanı bizim yer ince yer. ora ğarsel dedeñden aldık. biz oruya onu etdik

ğari. işe etdik. ondan sōna iş ineklere geldi. ineklere geldi. inek çok. zühra
2415 ablamnan güllü ablam gelin olacak. iki peşpeşine. zühra neşanlı. zühraya askerden
gelesi evlenilcēdin. ee askerden gelesi ğalınmadı ğari. hamile ğalmış. iş ters
olasıya iş yola giresiye onuda gelin etcek olduk. bir ayın içinde bir buçuk ayın
içinde iki ğız gelin etcek olduk. ee anam ne etcek. dādan biraz inek satalım dēdik.
2420 ineklēmiz dāda ğaldı. kendimiz kövdeyiz. biz ğari dūn etcez ya. kendi başına
yayılyolā. anamnan gitdik. çiniden sarıkasap vādın. çiniden sarıkasap geldi. bi
saydık on iki inek. sadi inek olarakdan on iki inē ğoluv dik. sen çitlikbelen
deresini biliyoñ mu? hıh. hıh. çitlikbelen deresinden geçirdik inekleri. ineklē
āşamnan ilkindin adam beygiri çekdi inekleri dēdi yöresinden geçiriv ñ ben
ğōların dēdi baķ. çineye götürüyo ineklere. yöresinden geçdi ineklē döndü döndü
2425 anamnan beñe bāırdı. sesimize bāırdı. anamnan ālaşdıķ. ineklē tepeden aşdı. ğalan
inekleri ğōladımıznan geldik köve geldik. güllüyü gelin etdik. arķasından bi de
zührayı gelin etdik. ayrı ederin dēdi hamide neneñ. ben ğatdiyen ğara mēmetlere
uyman dēdi hamide neneñ. de gidi de. de gidi de. onu le etdi ğari. o gitdi onnāda
gitdilē. bizim bahri güvē asker oldu. oda askere gitdi. şehriyenen işēnen dövüş
2430 ğavğa bizim zühra orda ğari. geçiniyolā ğari. nasıl geçindikleri belli dēili. en sōna
hasan oldu bizim. hasan oldu. şinasinin orhan ōluñ oldu diye mektup yazmış
bizim bahri güveye. telefon mu vā. mektup yazmış. hasanıñ elini bastırmış
mektubuñ üstüne cızmış. orhan ğandıramazsın beñe dēmiş. halaōlu bunuñ eli
bizim çöplükden horazı dutdun üstüne bastırdım dēmiş. bu horazıñ ayā dēmiş.
2435 olmadı mı? sanıyo. horazıñ ayā diyo. ufaķ ğari. ufaķ purşak elleri. hu ğıdācıķ bi
şē. horazıñ ayā bu dēmiş. ne ise o işē oldu geldi. ğuzu gibi oldu ğari hasan. ğüzel
oldu. ğüzel oldu ğari. hasanı çok sevēdik. çok ğüzēdin. ufaķķan çok ğüzēdin. le
oldu. işde geldilē. onnāda ğoyun edindilē. dövüş ğavğa geldilē geşdilē. çobancılı
ğari en sōna anam satalım dēdi ğari ben de büyüdüm. ōdan satalım dēdik başķa bi
2440 tāla alcādıķ biz. hu hindiki aşā bāçanıñ ğıyındaķı yere aldīdık. aldīdık neyse eviñ
yanı ortaya girdi. sen orasını sorma ğari. orasını ğatmıyalım ğari. māmıdın mīsta
altını oruya aldık biz. oru aldık biz. evvele bubam aldı fikriyeniñ tālası. tāla
fikriyenin māmıdın mīstaniñ ğız ğādeşinin tālası. buba cellē alīsan işēmizi kaķıdır.
añımızı kaķıdır. sen al dayı. bubamıñ anası tarafından māmıda hısımlıķ vāmış.

- 2445 hısımlık. dayı deyoḻā ğari bubamı. alıyo ötyaķaya geĉiriyo ōda iŝe ediyolā. neneñ ğari fikriyeniñ ğayınnası emek ğomuŝ. fikriyeniñ bi ŝaķat ocū vādin biliyoñ mu? ŝaķat ocū vā öldü mü ğaldı mı? bilmiyom ona. o ŝaķat ocūñ sofra orta yēdeken māmıdın mıstıfa, bubam onnā emē yemişlē ķaldırımıŝlā gitmiŝ ocūñ başına oturmuŝ. mıstıfa ōlum baķ dēmiŝ ğız ğardeŝin her zaman b le dēmiŝ. bu ğız
- 2450 ğardaŝine bi ŝey s le dēmiŝ. hindi bu sofra burdan ķaķcaķ bi ğāve biŝcek ay yok ay bilinmiyo. bi ğāve biŝirilip gelincek mi dēmiŝ. baķ ğız ğardeŝin b le ediyō dēmiŝ. bubamnan mıstıfa o ğün ğalıyo. nahal gelceklē geriye. b le bu aylāda yaa bu aylāda dēildin. accıķ da h le nisanlara doĝrudun baya. mart, nisan iŝde. o aylara dōrudun bubam bazarlī bitiriyo bi elli lere para vēriyo oruya. ğabro parası. 2455 geri geliyoḻā. bizim tālayı aldıķ ğari. bubam iini sūrūyo. ğoyunuñ parasını yatırcaz oruya. ğoyunu sattıķ ğari ğoyunuñ parasını yatırcaz. ğoyunuñ kökü ğazıldı ğari. ğoyunuñ kökü. adam alıķana on iki ğuzu ğalmıŝ. on iki ğuzu ğalmıŝ. ona āmet eminiñ ğuzularını iine ğatdıķ geldik ğari. ğoyunuñ iine ğatdıķ geldik. onu bıraķdı almadı adam le ğaldı. ondan sōna adam āŝamdan gelmiŝ ğayvaya.
- 2460 hoŝgeldin eniŝde. hoŝgeldin eniŝde dēmiŝlē. māmıdın mıstıfada o yaķadan fikriye habar salmıŝ dayı bizim ğızdan habar geldi ŝaķınķı ŝaķın tālayı alma. ee ōlum ben sūrdüm iŝde bostan ekcēdim. bostan ekme. ğoyunuda satdıķ. hemen bubam sabanıñ ucuna ekirdē gömmüŝ. öküzleri bıraķdırmıŝ. bunu dēmiŝ ortak vērilēsen ortak ek dēmiŝ māmıdın mısta. baraba öküzleri ğōlamıŝlā gelmiŝlē. ee telefon 2465 oluvēriyodun alo denilivēriyodun. bubamda telefon mu vā bizim ğari. biz tālayı bıraķdıķ adamıñ habarı yok. satan adamıñ habarı yok. bıraķdırdı mıstıfaya habarı yok ğari. biz ōdan bubam deyo ki o adam gelmiŝ hoŝgeldin eniŝde dēmiŝ kövlü. ğavaķlınıñ ğāvesinde insannā. hoŝbulduk. niye geldin. ee ķadir dayıya tālayı satdım yarın tapı mapı yapcaz dēmiŝ. sabā ıķmadı evimiz. tālayı bıraķdıriyo 2470 eniŝdeniñ habarı yok. tāla satmaya geliyo. bizim ev sabā ıķmadı ğari hayasılı. bizim ev yandı ğari. erebildeki evimiz yandı. he erebildeki evimiz yandı. ben evde ğızım. bizim ev yandı ğari. o yaķıyo māmıdıñ mıstıfa. hacı dedeñ hacıyı boŝuna sallamıyo o. tālayı alcaķ ğēne ben bıraķdırmıŝĝan diye. ben bıraķdırmıŝĝan tālayı satcaķ diye. ondan ğari bizim o ev yandı. yandıķdan sōna periŝan olduķ ğari biz.

2475 tālayı mālayı neniyelim biz. adam v cek emme biz almıcazki. ğoyunuñ parasınnan
biz evi yapıramadık ya. hindi yardımlaşma vā. o_zman oda yokdun. biz hasılı le
ğaldık. biz o tālayıda bırağdık. ondan sōna ğari ben gelin oldum. ben gelin
olduğdan on beş gün sōna bizde ğoyun aldık dā çıkdık. metin dayınnan. elimde
vā. ben zaten çoban ğızıyım. benim altınnarınan. altınnarınan gitdilē on iki biñ
2480 nereye ğoyun aldılā. benim altınnā yētmış lere para dutmuş. yētmış lere para
dutmuş. bi eski iki yeni üç yüzlük altın, iki bilezik, yūsüklüklē yētmış lere para
dutmuş, on iki biñ nereye ğoyun almışlā. hadee içinden kaçımamız dēdik. ğuzu
parasınnan on iki biñ nereyi ödedik. yētmış ğuzusunnan yüz ğoyun geldi. yētmış
ğuzulu yüz ğoyun geldi. ğuzuyu satdık. nahal olūdun südü biliyoñ mu sākān tolu
2485 tenesi gibi yā olūdun. dört dene buynuzlu ğoyun vādın.dört dene buynuzlu vādın.
dört buynuzlu ğoyun vādın. boñazı küpeli, yoluğ boyunlu b le bağraç memeli
ğoyundun. le ğoyunumuz vādın. o dāda etdik eyledik o dā gitdik ğari neyse. bu
mustulōlunuñ ğırlarınıda ekin ekmişlē ben gelmezden ğavcılāñ kadirnen. ben
indim buruya āliye anan ğaldı metinnen dāda. ğoyunu becēmicen ğari önünden
2490 ledin ya sōna gidiPbarı ağıllı. yēlden yana duran bi kadın. ben indim ğari desteyi
çekdik. metin dēmiş deste çekildi ben ğoyun indirsem. ya kövde iş vā gelmicek
āliye anan. inderiyo metin dayıñ. bu deyo ki dā adamı gibi oldum ğaldım. biyo
eve gidem bi banyo edem. bi tıraş olam gelen diyo. o gün gece necati dayıñ
ğaldıdın. mustullāñ mēmedi ğoyunu satmış geli ğomuş o gün gece. bağ o gün gece
2495 ğoyunu satmış mustullāñ mēmede geli ğodu. bizim paramız da yok ğoyunumuz da
hiş bi şemiz yok. bizi ayırır dilē. bi ğavğa edişdilē ayrıldık biz buruya. altınnā
maltınnā hep necati dayıñ oldu. bi hafta sōna metin dayıñ iki beygir vā ğari çapar
āmetden aldık. oru ğıra bālaniyo. yaz ayı. incirlēde incir ğari. metin dayıñ oru
gidiyo beygiriñ örünü deñişdiriyo beygir bağıyo āşam geliyo. bizim çādāmız
2500 vādın ğari yenikövde ğoca bi çadağ. ğoyunnāmızın çādā boşaldıdın. çādān altında
ğoyun vāmış. āşam oldu toplandığ yuğara emek yiyoduğ. beygirlere nēden suladın
dēdi necati dayıñ metin dayına. kemikden mi suladın dēdi. kemik ğuyusundan mı
mustulōlu ğuyusundan mı suladın dēdi. kemikden suladım mustulōlu ğuyusunda
bağır yokmuş dēdi. ğoyunu gördüñ mü dēdi. bizim çādān altında bi ğoyun vā

2505 kimin o dēdi. benim benim dēdi necati dayıñ. neden dēdi. ee benim dēdi. tūyünü
deñiřtirmiş ğari. ee benim dēdi. nahal benim ğoyunā dēdi sen ğoyun ğütcedin
elimizdeki ğoyunda ne vādın dēdi. mahanaya bağıPdurumuş. bi ğavğa edişdilē
bizi buruya ayırır dilē. biz ğaldık ğari burda. eski eve ayrıldık ğari. yok ğızım hiş
bi şēmiz yok yicek. hindi ovlara zerzivāt ekiyoz sen benimkini ben seninkini işē
2510 ediyo. yok bazāda vāsan vā yoksa yok. çok perişanız. biz o ğidā perişanızki güllü
anañ vērīsen. bağ bi güllü halannan o hadime halañ vērīsen sām vērīsen görüyo. v
mezsen görmüyo. hiş bi şey. bu hadime halannan ikisi olmsa biz aşdık. metin
dayınnan biz çok aşdık. bu iki ğadınıñ etdini ben hiş bi zaman unutmam. biz
b lelinen etdik eyledik. ālī anañ bize bide küsdü. neden neye küsdün sen bize
2515 dēme. biyo b le bi topan peynir v sen ya v medi ğızım. paramızda yok bizim hiş
bi şēmiz yok. hiş bi şēmiz yok. ya ya yok hiş bi şēmiz yok ya. bu şekilde b le
olduk ğızım. sōna en sōna biyo da bi bızā v di anam. o bızāyı satdık bi inek aldık.
āız ārısı olūdun ya evveli inēmiz āz ārısı oldu. ölmedi direldi. ucuz gitdi. o şekilde
çocūm biz b le işē olduk. ileşberlik. bi sene gitdi. bi sene felan gitdi küslük ondan
2520 sōna birleşdik. metin dayına çok halil amcamgilē sarayköyde bi işē vāmiş hana
sūmerbankdan giden müdür vāmiş. ğēsinnē işē ğatcan dēmiş. metin dayını
salmıyo. salmıyo ki emdirdim sütü haram ederin diyo saniye neneñ. ille necatiniñ
ğötünü toplıcağ ğari. metin dayıñ çekse gitse bağ işē edē. turan dayıñ bubasına
küsdü o aldı kürē çirnine işēye gitdi topuzuñ işine gitdi. topuzuñ işinde topuz
2525 çirnine kürē v di motoruñ yanı başına aldı bekreşkene teslim etdi gitdi. bekreşken
ğayve çalıştırıyo orda ovda ğöşlē. bekreşkene teslim etdi gitdi. oluñ seniñ yanında
yağışı. benim yanımda yağışmaz. büyü ğöpda gitmek yokdun. saygı vādın.
ğayveyi yapırdık turan yabana gitcek diye turanı ğayvaya ğtdık turan ablasının
ölu. öz ablasınıñ ölu turan.

2530

Kahveyi neden çalıştırmıyordunuz?

motoru kim sürcek. motor aldık ğari ortak. çarpılılādan. hana o işelen
atılğannan elindeki. atılğannan elindeki ğırmızı motor vā ya masey deīli çarpılı
2535 ondan bi motor aldık oda ortak. ğocubaşınan dā çulhannādan. çulhannādan bi
ğocubaş mēmed vādın. tanıdık onunan bi motor aldık. ortak motor aldık. accık
durduk murduk. adam buru gelī motoru alī eve varī yāmırdan iş yapılmaz. biz alī
geliriz motoru biz āşama günlerce iş işleriz bi şe yok. adam bi güncēz alī gidē
evine vadırī yāmır tepesinden aķā. en sōna motoru biyo o aldı, biyo biz aldık.
2540 motoru biz aldık ğari. onu ehbablīmız gitmedi ğari. ondan ehbablīmız sürdü ğari
sürdü. aldık ğari. ehbablīmız bitmedi ğari. de gidi de. o şekilde ğari o şekilde işe
oldu. ileşberlik. çoluķ çocuķ biyo çocuķlarnan.

SÖZLÜK

- ā:** ağa (2081)
ābe: ağabey (142)
accık: azcık (13)
acıık: azcık (249)
acız: açız (455)
āç: ağaç (37)
ağıl: içine buzağı, kuzu ve oğlakların konulduğu yer (2343)
ahça: akçe (1557)
ahır: içine su ya da yem konulan yer. yemlik
ākam: arkam (539)
aķçay: akçay (nehir adı) (2072)
aķırba: akraba (1816)
akūz: ak yüz (1988)
alafinnan: aleviyle (428)
alamut dāi: alamut dağı (yer adı) (2195)
āleş-: ağlaşmak (84)
alıgo-: bana ayırmış (129)
alıķ git-: alıp gitmek (1380)
alioğullā: Alioğullar (yer adı) (2043)
allā: Allah (300)
allah erez: Allah razı olsun (368)
allah ğabul: Allah kabul etsin (612)
allah herez: Allah razı olsun (328)
allasmaladık: Allaha ısmarladık (165)
āmālat: ameliyat (194)
amāle: amele (290)
āmet: Ahmet (kişi adı) (423)
āmıd: armut (127)
añ: tarla sınırı
añberi: öte beri (11)
añleş-: anlaşmak (59)
añnaç: karşısında (1456)
añni-: anlamak (45)
arabe: araba (48)
arba: araba (1235)
ārı-: ağrımak (1928)
arıķ: ark, kanalet (1605)
arkideş: arkadaşı (126)
arpaz: Arpaz (yer adı) (2072)
aşā: aşağıya (121)
āşa: Ayşe (kişi adı) (399)
āşam: akşam (29)
āşamotu: akşamüstü (531)
aşar: aşağı (140)
aşara: aşağıya (150)
aşda: az daha (1340)
aşlık: açlık (449)
avcı: avuç (143)
avķ-: kırmak, ezmek (936)
avķıl-: kırılmış, ezilmiş (902)
avlı: avlu (1103)
aydın: Aydın ili (75)

- ayıkla-:** birbirinden ayırmak (14)
- āzi:** ağız (129)
- babiç:** pabuç (576)
- balcan:** patlıcan (427)
- bamile:** bamya sebzesi (1658)
- bar-:** varmak (598)
- baraba:** beraber (1228)
- bārı:** bağı (883)
- barmaḳ:** parmak (751)
- bavır-:** bağırarak (1146)
- bazar emē:** pazar ekmeği (260)
- bazarlī:** pazarlık (123)
- bāzıma ekmē:** bazlama ekmeği (436)
- beber:** biber (613)
- bekreşken:** Bekir erişken (kişi adı) (623)
- belēsiz:** belirsiz (549)
- beñe:** bana (128)
- bereñarı:** şöyle, böyle (350)
- bēş:** beş (2478)
- beze:** galiba (1290)
- bezeri:** galiba (1830)
- bıgırcık:** birazcık (577)
- biñ nere:** bin lira (2479)
- biş-:** biçmek (561)
- bişir-:** pişirmek (141)
- biyo:** bi defa, bi kere (83)
- biyocuk:** bi kerecik ya da bi defacık (1282)
- bōaz:** boğaz (927)
- bōça:** bohça (617)
- bōçu:** bohça (614)
- bōmacı:** boğmak, herhangi bir şeyin altına kapatmak (30)
- boñazi:** boğazı (2486)
- bozdōn:** Bozdoğan (Aydın'ın ilçesi) (635)
- bōcü:** böcek, bit ya da pire (433)
- bölce telturu:** bürölce teleturu (yemek adı) (1661)
- bōyū:** küçüğün büyüğü (44)
- bōyük:** büyük (216)
- bu ğudā:** bu kadar (192)
- buba:** baba (29)
- bube:** baba (22)
- būda:** burada (230)
- bulañ:** bulayım (184)
- bullāna:** buralarına (1789)
- bunā:** bunlar (150)
- burḳ:** çevirerek koparmak (1772)
- b ün:** bugün (322)
- buyday:** buğday (2100)
- buynuz:** boynuz (128)
- bu zmanda:** bu zamanda (550)
- cambartdaḳ:** cumburttak, suya atlama (1159)
- cameönü:** cami önü (270)
- canavar:** kurt (2209)
- carcet:** kadın giysisinin bi parçası (1251)
- cavır:** kâfir (2007)
- cazğır:** çok ses çıkaran (1650)
- celimsiz:** cansız, zayıf (31)
- cellēn:** celiloğulları sülalesi (509)

- cemile:*** cemre (2311)
- c̄ier:*** ciğer (94)
- ciyara:*** sigara (977)
- çāşaf:*** çarşaf (588)
- çāşı:*** çarşı (748)
- çavır-:*** çağırmaq (989)
- çengici:*** çalgı eşliğinde oynayan kadın (2132)
- çeñiz:*** gelin çeyizi (259)
- çerkez dāi:*** Çerkez dağı (yer adı) (2195)
- çetilē:*** çeteler (141)
- çiftederelē:*** çiftdereler (yer adı) (2008)
- çiftharman:*** mevki adı (2202)
- çikin:*** çirkin (212)
- çin:*** omuz (387)
- çini:*** Çine (Aydın'ın ilçesi) (2420)
- çirin-:*** çığırınmak (1780)
- çirni:*** omzu (388)
- çiş:*** işemek (143)
- çoban tikenı:*** bitki adı (1373)
- çögür:*** armudun küçüğü (479)
- çökülē:*** çökelek (2370)
- çulhan:*** yer adı (2535)
- d :*** demek (465)
- dā:*** daha (491)
- daa:*** daha, işte (323)
- daban:*** ayak tabanı (512)
- dağka:*** dakika (1991)
- dane:*** tane (59)
- dapılı:*** tapulu (2239)
- darā-:*** taramak (1608)
- darak:*** tarak (1608)
- darı:*** mısır (14)
- dav:*** dağ (2046)
- davaz:*** Tavas (Denizli'nin ilçesi) (80)
- davşan:*** tavşan (78)
- debileñ:*** düğünlerde çalgı çalan kişiye denir (250)
- dēmancı:*** değirmenci (602)
- dēnek:*** değnek (758)
- deñiştir-:*** değiştirmek (1025)
- depki:*** içine yemek konulan kap (90)
- deşile-:*** toprağı eşelemek (1770)
- dēze:*** teyze (61)
- dilfil:*** dilfil (bitki adı) (2354)
- din-:*** durmak (789)
- dinñi-:*** dinlemek (131)
- doğtur:*** doktor (685)
- dōmacı:*** çırılçıplak soyunmak (818)
- donduran:*** Donduran (köy adı) (2037)
- doñuz:*** domuz (547)
- dōruyollā:*** doğruyollar (kişi adı) (1534)
- dov:*** doğmak (2358)
- doyuğ git-:*** doyup gitmek (155)
- dölüm:*** bin m² yer (1116)
- dōmen:*** dömen (yer adı) (530)
- döver:*** döver (mevki adı) (2381)
- dū-:*** durmak (83)
- dün:*** düğün (42)
- dūr:*** dünür (2322)

durugo-: durmak, kıpırdamamak (1715)
duz: tuz (515)
düneksiz: evsiz, barksız (1569)
ee: kaka, bok (145)
ehbab: ahbap (2540)
ēkē: erkek (2368)
ekseriyet: genellikle (2131)
elemet: alamet (1670)
elgömeç: ebegümeç (2251)
erceb: Recep (529)
erebil mahallesi: Rebil mahallesi (Kavaklı köyünün mah.) (320)
erezil: rezil (298)
erkeç: bir yaşındaki erkek keçi (2062)
esgi: eski (1183)
esker: asker (424)
ēşi: ekşi (1153)
eşingöbē: göbeğin eşi (1685)
ētesi: ertesi (299)
ev sahp: ev sahibi (429)
evē-: evermek, evlendirmek (234)
evlet: evlat (190)
eyleş-: iyileşmek (2220)
ezen: ezan (535)
eznur: Öznur (1517)
fişir: hışır (257)
foraz: horoz (1015)
fotōraf: fotoğraf (683)
fu: şu (193)
fur-: vurmak (156)

ġab-: kapmak (120)
ġabak: kabak (487)
ġabar-: kabarmak (1200)
ġabāt: kabahat (1847)
ġabbe: kahpe (587)
ġabī: kabuk (670)
ġabli: kavli (1114)
ġabro: kaparo, önceden verilen para (2454)
ġaç-: kaçmak (118)
ġadā: kadar (77)
ġadaK: kadar (120)
ġādeş: kardeş (75)
ġadın: kadın (9)
ġafła: kalfa (937)
ġaġıç dalı: karaağaç dalı (24)
ġaġla-: zıplamak, hoplamak (556)
ġal-: kalmak (44)
ġalbur: kalbur (490)
ġan: kan (448)
ġanād-: kanatmak (405)
ġancī: kancık, kız (1763)
ġapġara: kapkara (2197)
ġapı: kapı (139)
ġar-: karmak, hamur yoğurmak (441)
ġaracagil: karaca ailesi (2046)
ġaraçakal: Karaçakal (köy adı) (2028)
ġaranġı: karanlık (527)
ġardaş: kardeş (216)
ġardeş: kardeş (95)
ġarı: karı (8)

- ğarın:* karın, mide (151)
- ğarpız:* karpuz (2229)
- ğarşı:* karşı (151)
- ğartal:* kartal (919)
- ğāsı:* karısı (9)
- ğasnak:* kasnak (489)
- ğaşık:* kaşık (990)
- ğaşılaş-:* karşılaşmak (30)
- ğaşım:* kardeşim anlamında kullanılır (1717)
- ğat-:* katmak (435)
- ğatdiyēn:* katiyen, kesinlikle (343)
- ğatır:* katır, binek hayvanı (249)
- ğatran:* katran (80)
- ğavağ:* kavak ağacı (147)
- ğaval kemī:* kaval kemiği (460)
- ğavcılā:* avcılar (sülale adı) (1297)
- ğāve:* kahve (29)
- ğavğa:* kavga (400)
- ğavır-:* kavurmak (1660)
- ğavsāl:* kavsāl, mısırın kabuğu (2265)
- ğavulla-:* anlaşmak, ayarlamak (1715)
- ğavur-:* kavurmak (520)
- ğayınna:* kaynana (9)
- ğaynat-:* kaynatmak (327)
- ğayvı:* kahve (267)
- ğazan:* kazan, büyük tencere (435)
- ğazan-:* kazanmak (298)
- ğē-:* gelmek (133)
- ğebē-:* gebermek (400)
- gek-geli:* geliyor (1505)
- geş vakit:* geç vakit (1378)
- geş-:* geçmek (166)
- geT-:* gitmek (980)
- ğıç:* kıç, popo (2210)
- ğıl-:* namaz kılmak (461)
- ğılavuz:* Kılavuz (köy adı) (1400)
- ğılı:* kılık, duruş (779)
- ğır-:* kırmak (164)
- ğır:* kır, boz renk (317)
- ğırbaç:* kırbaç (556)
- ğırk:* kırk (336)
- ğısgırık:* kısıkkırık, hiçbir parçasını bırakmadan temizlemek (595)
- ğıymetli:* kıymetli (1089)
- ğız:* kız (180)
- ğızak:* kızak, ekinleri bir yere toparlamak (567)
- ğidiP-barılā:* gidiyorlar (725)
- ğışı:* kişi, şahıs (2019)
- ğō-:* koymak (34)
- ğocağarı:* kocakarı (1105)
- ğoç-:* koşmak (128)
- ğol:* kol, el (1668)
- ğōlu-:* kovalamak (116)
- ğonyu:* Konya ili (279)
- ğov-:* harman kovmak (78)
- ğoya:* güya (1674)
- ğoyun:* koyun (111)
- ğoyunnā:* Koyunlar (köy adı) (2165)
- ğozak:* kozak (147)
- ğök:* yeşil sebze ya da meyveye denir (619)

- göş-:** göçmek (1404)
- göynek:** iç çamaşır (490)
- g -:** görmek (134)
- gulağ:** kulak (379)
- gullā:** kullar (43)
- gumaş:** kumaş (931)
- gupguru:** kupkuru (35)
- gurāgavā:** kurakkavak (mevki adı) (526)
- gūrağ:** kıvrak (536)
- gurbancı:** kurbancı (185)
- gurlāvēr-:** kurulayıvermek (474)
- gurşun:** kurşun (459)
- gurt:** kurt (2079)
- guş:** kuş (118)
- guyrū:** kuyruk (157)
- guyu:** kuyu (132)
- guzu:** kuzu (772)
- güçcük:** küçük, ufak (1842)
- güvē:** güvey, damat (211)
- güzē:** güzel (70)
- habar:** haber (185)
- habire gidi:** yaptıkça yapmak anlamında (118)
- hadime:** Fatma (kişi adı) (474)
- hālbūsem:** halbuki (709)
- halı:** hala (178)
- halliōlu:** haliloğlu (sülale adı) (2114)
- hāman:** harman (78)
- hamır:** hamur (2252)
- haney ev:** yöresel ev tipi (1516)
- hanqı:** hangi (711)
- harannı:** büyük tencere (320)
- haşat:** mal, mülk anlamındadır (24)
- hatçe:** Hatice (kişi adı) (60)
- havız:** havuz (1125)
- havkıır-:** havlamak (1146)
- havzbalī:** Hamzabali (köy adı) (200)
- hayasılı:** velhasılı (2470)
- hayıt:** değnek yapmaya en uygun ağaç (1819)
- heç:** hiç (37)
- hela:** tuvalet (493)
- hen:** sen (660)
- henifegil:** Hanifeler (8)
- heniñ:** senin (1760)
- heralda:** herhalde (1134)
- herkez:** herkes (660)
- hilmı:** Hilmi (kişi adı) (1979)
- hınım hısım:** akraba, dost (268)
- hindi:** şimdi (64)
- hiş:** hiç (1990)
- hocu:** hoca (475)
- hora:** şuraya (1882)
- hu gidācık:** şu kadarcık (1667)
- hu:** şu (403)
- h le:** şöyle (89)
- hunu:** şunu (452)
- hurda:** şurada (603)
- huru:** şuraya (464)
- huruya:** şuraya (402)
- ıñran-:** kendi kendine konuşmak, canı sıkılmak (195)
- ıradyo:** radyo (336)

- irahatsız:*** rahatsız (1479)
- irāt:*** rahat (1147)
- iraz:*** Raziye (kişi adı) (1237)
- iraziye:*** Raziye (kişi adı) (641)
- ışkat:*** zekat (764)
- ibrām:*** İbrahim (kişi adı) (243)
- ikiyo:*** iki kere ya da iki defa (1013)
- il-:*** değmek, temas etmek (883)
- ilan:*** yılan (1056)
- ileşberlik:*** rençperlik, çiftçilik (2519)
- illē:*** eller, yabancılar (590)
- ille:*** illa (2205)
- imini:*** Emine (kişi adı) (2050)
- inağdar:*** anahtar (1200)
- inar ācı:*** nar ağacı (2083)
- incī:*** incir, yemiş (70)
- ine:*** iğne (1706)
- inip-duru:*** iniyor (585)
- irezil:*** rezil (549)
- irihmetlikgil:*** rahmetli olanlar (79)
- īsan:*** insan (750)
- ismāl:*** İsmail (kişi adı) (1518)
- iş-:*** içmek (390)
- işé:*** şey (1250)
- işéy:*** şey (587)
- kağ-:*** ayağa kalkmak (321)
- kağ-:*** itmek, sürüklemek (1734)
- kāpız:*** karpuz (91)
- karagol:*** karakol (yer adı) (2153)
- kaynaP-batı:*** kaynıyor (589)
- kebçi:*** kepe (161)
- keçi:*** keçe (1414)
- kelek:*** kavunun küçüğü (95)
- kelōlan:*** keloğlan (1010)
- keme:*** farenin büyüğü (1375)
- keri:*** sonra (184)
- kerzi:*** Kerziban (kişi adı) (1438)
- keşkek:*** buğday ve etten yapılan yöresel yemek (141)
- kéy-:*** giymek (472)
- kızamıklı yurt:*** kızamıklı yurt (yer adı) (2153)
- koçuman:*** kocaman (75)
- kölge:*** gölge (945)
- körteke:*** Körteke (köy adı) (89)
- köv:*** köy (27)
- komunist:*** komünist (2215)
- küççük:*** küçük (23)
- küp gonan daş:*** küp konan taş (yer adı) (2011)
- lere:*** lira (124)
- lire:*** lira (1953)
- lōbüt gibi:*** sel gibi (449)
- madran:*** Madran (dağ adı) (2309)
- mahana:*** bahane (205)
- mahsus:*** şaka olarak, şakadan (1980)
- māmūt:*** Mahmut (kişi adı) (1296)
- mandal:*** tarla sulamak için yapılan yükselti (230)
- mandallı:*** mandallı (yer adı) (2350)
- masey:*** massey ferguson (traktör markası) (2534)
- mehel:*** uygun görmek (803)
- melengeç:*** çitlik ağacı (1539)

<i>memed:</i> Mehmet (kişi adı) (56)	<i>okka:</i> kg'dan biraz daha ağırlığı olan ölçü birimi (531)
<i>merafet:</i> marifet (1093)	<i>olā:</i> oralar (70)
<i>merkeb:</i> merkep, eşek (393)	<i>olāk:</i> oğlak (770)
<i>metro:</i> metre (499)	<i>olan:</i> oğlan (83)
<i>mevlid:</i> mevlüt (475)	<i>orū:</i> oraya (93)
<i>mezerlik:</i> mezarlık (1754)	<i>otraḡ mindeli:</i> üstüne oturan minder (1418)
<i>mıstıfa:</i> Mustafa (kişi adı) (2403)	<i>oyungaç:</i> oyuncak (1987)
<i>min-:</i> binmek (57)	<i>o_zman:</i> o zaman (119)
<i>mindel:</i> minder (1254)	<i>ölüş-:</i> bölüşmek, paylaşmak (141)
<i>motor:</i> traktör (1617)	<i>örek:</i> beygirlerin otlakta bağlandığı yer (1812)
<i>mūarem:</i> muharrem (kişi adı) (341)	<i>örentaht:</i> Örentaht (köy adı) (2364)
<i>mūciz:</i> muazzez (kişi adı) (2105)	<i>örge-:</i> öğrenmek (809)
<i>muḡdar:</i> muhtar (452)	<i>ötēgün:</i> öteki gün (210)
<i>musafir:</i> misafir (163)	<i>ötūze:</i> öte yüze (1382)
<i>mutsā:</i> Mustafa (kişi adı) (1705)	<i>pamık:</i> pamuk
<i>nahal:</i> nasıl (46)	<i>pazem:</i> yünlü kumaş (1859)
<i>nāpcan:</i> ne yapacaksın (183)	<i>penciri:</i> pencere (239)
<i>nāzil:</i> Nazilli (Aydın'ın ilçesi) (211)	<i>pēnir:</i> peynir (748)
<i>nēde:</i> nerede (184)	<i>pısat:</i> pusat, elbise (435)
<i>neniyelim:</i> ne karışalım (2475)	<i>picama:</i> pijama (1252)
<i>neniyon:</i> ne karışıyorsun (800)	<i>piseñ piseñ yāmır yağ-:</i> ince ince yağmurun yağması (1537)
<i>neşan:</i> nişan (34)	<i>purşak:</i> porsumuş, pörsümüş (2435)
<i>nētcez:</i> ne edeceğiz (132)	<i>s tin:</i> zeytin (627)
<i>neyinen:</i> ne ile (2069)	<i>sā-:</i> süt sağmak (321)
<i>ne_zman:</i> ne zaman (1302)	<i>sabā ḡadā:</i> sabaha kadar (1921)
<i>nōldu:</i> ne oldu (125)	<i>sabā:</i> sabah (97)
<i>nufuz:</i> nüfus (284)	<i>sabalā:</i> sabah ile (1921)
<i>nur:</i> peynir suyundan yapılan yiyecek (2371)	<i>sabālan:</i> sabahleyin (315)
<i>o ḡdā:</i> o kadar (584)	
<i>ōdan:</i> oradan (36)	

- sābı:** sahibi (562)
- sacā:** sacayağı (327)
- sāfiye:** Safiye (211)
- sāmā-:** sarmaşmak, kucaklaşmak (438)
- sarıpınar:** sarıpınar (yer adı) (2012)
- sarī:** sarık, dolak (881)
- saş:** saç, kafa kılı (1671)
- sāt:** saat (711)
- satı:** Satı (kişi adı) (1380)
- sav-:** her şeyi satın yemek (77)
- sav-:** sağmak süt elde etmek (88)
- sayfānt:** içine inek ve koyunların katıldığı yer (2344)
- sefē:** sefer, kez, defa (121)
- sehē yağr:** tereyağı (1660)
- selbes:** serbest (1134)
- sēlen-:** seslenmek (727)
- señe:** sana (153)
- seş-:** seçmek (2405)
- sıktı çek-:** tüfeği ateşlemek (120)
- sıma:** sima, yüz, çehre (215)
- sış-:** sıçmak, büyük su dökmek (1024)
- silaj:** taze bitkilerin kıyılarak bir naylon altında sıkıştırılması sonucu oluşan yem (1222)
- sīr:** sığır, büyükbaş mal (1601)
- sōan:** soğan (856)
- sōna:** sonra (1991)
- sōra:** sonra (1775)
- sōven:** ağaçtan yapılmış düzgün sopa (1772)
- su destisi:** soğuması için içine su konulan toprak kap (1680)
- sūmes:** sömestir tatili (1258)
- şarz:** şarj (1231)
- şavk:** lamba, ışık (546)
- şé:** şey (33)
- şikāt:** şikâyet (2235)
- şindi:** şimdi (149)
- şükren:** Şükran (kişi adı) (1489)
- ta:** uzaklık belirtiyor (89)
- taha:** daha (212)
- tāla:** tarla, arazi (562)
- tāna:** tarhana (2388)
- tātacı:** tahtacı, alevi(şiî) (2391)
- tekneci:** tenekeci (9)
- terafî:** teravi namazı (784)
- tısğa:** fiske, yavaş tokat (404)
- tiken:** diken, ucu sivri batıcı çıkıntı (1373)
- tomante:** domates (613)
- tomat:** domates (610)
- tos-:** değmek, süsmek (2210)
- tosuPbörü:** tosuyor, değişiyor (214)
- töbe:** tövbe (2262)
- tüfē:** tüfek (120)
- le:** öyle (83)
- ren-:** öğrenmek (330)
- ūru:** uğramak, ziyaret etmek (712)
- ūsen:** Hüseyin (kişi adı) (1340)

- usum:** aklım (1989)
sz: Öksüz (401)
n: ses vermek (1686)
nne: nlemek, seslenmek (437)
rkt-: korkutmak (552)
:  (1245)
z-: derisini yüzme (115)
v: var (115)
vakt: vakit (247)
vesayit: vasıta, araç (897)
y : yemek (1788)
y: yağ (314)
y-: yağmak (144)
yafudı: Yahudi (749)
yakı: yaka, semt, karşı mahalle (1866)
yalmız: yalnız, tek başına (1085)
yamaç: yamaç, yar (1408)
ymır: yağmur (144)
yankı: elindeki, öbür ki (1147)
yarĖn: kre kemiğinin üstü (557)
yave: yavaş (83)
yavrum: yavrum (204)
yaylağazı: yaylağazı (yer adı) (2012)
yaz-: yere bir Şey sermek (319)
yazĖı: yere serilen kilim ya da halı (1255)
- yeiky:** Yeniköy (köy adı) (2012)
yenipazar: Yenipazar (Aydın'ın ilçesi) (1976)
yn: yığın (436)
ygan: yorgan (30)
yokĖi: yok ki (555)
yoku: yoku, rampa (877)
yonca: yem bitkisi (26)
yurd: yoğurt (515)
yovurt: yoğurt (88)
yuka: yufka ekmeği (261)
yuvu: yuva (43)
y miye: yevmiye (407)
yrk otu: yrk otu (91)
ysek: yüksek (1376)
ysk: yüzük (1143)
z tin: zeytin (18)
zablan: sabahleyin (436)
zanaatçı: zanaatçı (201)
zerzivat: patlıcan, biber, domatesin genel adı (2509)
zırf: sırf (837)
zhr: Zhre (kişi adı) (632)
- (*Derleme szlgnde yer almayan kelimeler.

BİBLOGRAFYA

- AKAR, Ali, *Muğla Ağzları*, Muğla Üniversitesi yay., Muğla 2006
- BANGUOĞLU, Tahsin, “*Anadolu (ve Rumeli) Ağzları*”, TDEA, C. I, s. 133
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Anadolu Diyalektolojisi Üzerine Malzeme I*, 2. baskı, Ankara 1994
- CAFEROĞLU, Ahmet, *Anadolu Diyaloktolojisi Üzerine Malzeme II*, 2. baskı, Ankara 1994
- KARAHAN, Leyla, *Anadolu Ağzlarının Sınıflandırılması*, Ankara 1996
- KORKMAZ, Zeynep, *Güney-Batı Anadolu Ağzları-Ses Bilgisi (Fonetik)*, Ankara 1994 (2. Baskı)
- <http://www.Efe09.com>
- <http://www.Bozdoğan.gov.tr>

KAVAKLI KÖYÜ HARİTASI

